

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΞΕΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΩΝ

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΑΜ: 3313Μ0009

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΛΥΔΑΚΗ ANNA

ΜΕΛΗ: ΠΑΠΑΡΙΖΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΧΑΛΚΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
POSTGRADUATE PROGRAMME OF SOCIOLOGY
SPECIALIZATIONS IN SOCIAL EXCLUSION AND SOCIAL MINORITIES

MASTER THESIS

SEXUALITY AND IDENTITY: THE PARADIGM OF HOMOSEXUALS

LAMBROPOULOU CHRYSOULA

AM: 3313M009

EXAMINATION COMMITTEE

SUPERVISOR: LYDAKI ANNA

MEMBERS : PAPARIZOS ANTONIOS, HALKIA ALEXANDRA

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
INTRODUCTION PART – ABSTRACT	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ	6
1.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ	8
1.3 ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	11
1.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ	12
1.5 Η ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΩΣ ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ – ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑΣ	15
1.6 ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	16
1.7 ΤΑ ΚΥΡΙΑΡΧΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ	18
1.8 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΠΑΤΛΕΡ «GENDER TROUBLE»	20
1.9 Ο ΔΥΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ – ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ	
1.9.1 Η προέλευση του βιολογικού φύλου (sex)	26
1.9.2 Η προέλευση του κοινωνικού φύλου (gender)	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
2. ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ-ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΚΥΡΙΑΡΧΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	30
2.1 ΟΙ ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΝΤΣΑ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	31
2.2 Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΧΑΣΙΩΤΗ ΝΑΤΑΣΣΑΣ (ΜΚΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ)	32
2.3 ΟΙ ΕΡΕΥΝΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ PEW RESEARCH CENTER	32
2.4 Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ FOCUS BARI	33
2.4.1 Το κύριο μέρος της έρευνας	34
2.4.2 Συμπεράσματα	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
3. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	46

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ	46
3.2 ΕΠΙΛΟΓΗ	47
3.3 ΣΤΑΔΙΑ	48
3.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
4. Η ΕΡΕΥΝΑ	52
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	52
4.2 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	53
4.3 ΟΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	53
4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	88

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έρευνα με τίτλο: *Σεξουαλικότητα και ταυτότητα, το παράδειγμα των ομοφυλόφιλων*, διερευνά πολύπλευρα ένα σύγχρονο, επίκαιρο και ιδιαίτερα ενδιαφέρον από κοινωνιολογική άποψη ζήτημα, το θέμα της ανθρώπινης σεξουαλικότητας σε συνδυασμό με το ανέκαθεν διαχρονικό ζήτημα της ταυτότητας. Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται και αναλύεται μια έτερη μορφή σεξουαλικότητας, η ομοφυλοφιλία ενώ παράλληλα εξετάζεται θεωρητικά αλλά και πρακτικά η έννοια την οποία λαμβάνει η ταυτότητα στο πλαίσιο της σεξουαλικότητας και μάλιστα, η ταυτότητα ενός διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού. Η συγκεκριμένη μορφή σεξουαλικής ταυτότητας προβάλλεται και αναλύεται διαμέσου των ομοφυλόφιλων ατόμων, ανδρών και γυναικών, ηλικίας 20 έως 43 ετών, οι οποίοι αποτελούν και το δείγμα μας.

Διαμέσου της ποιοτικής έρευνας και με τη μέθοδο των ημι δομημένων συνεντεύξεων, προσεγγίζεται η εν λόγω κοινωνική ομάδα ούτως ώστε να μελετηθούν: α) η σεξουαλική τους ταυτότητα και η διαδικασία διαμόρφωσης και αποδοχής της, β) η διαμόρφωση των διαπροσωπικών τους σχέσεων βάσει της σεξουαλικής τους ταυτότητας και η αποδοχή ή μη από τον οικογενειακό και κοινωνικό τους περίγυρο, γ) οι εργασιακές σχέσεις τους, δ) το ζήτημα της σύναψη οικογένειας μεταξύ τους, ε) οι σύγχρονοι θεσμοί όπως εκκλησία, κοινωνία, πολιτεία και πώς τους επηρεάζουν και εν τέλει αν και πώς η σεξουαλική τους ταυτότητα επηρεάζει τη ζωή τους σε όλους τους τομείς. Τα ευρήματα σε όλα τα προαναφερθέντα ερωτήματα αποτέλεσαν και τον ερευνητικό μας στόχο ο οποίος είναι: η διαντίδραση μεταξύ της συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, των ομοφυλόφιλων, σε σχέση με το κοινωνικό σύνολο και τους θεσμούς από την πλευρά βέβαια των ομόφυλων ατόμων και πώς οι ίδιοι αντιλαμβάνονται την εν λόγω σχέση.

INTRODUCTION PART – ABSTRACT

This certain research with title: *Sexuality and identity, the paradigm of homosexuals*, investigates a modern, topical and undoubtedly interesting issue from all aspects and especially

from a sociological aspect. This certain issue refers to the human sexuality in combination with the perennial issue of identity. More specifically, it is being investigated and analyzed, a different form of sexuality, the homosexuality while simultaneously it is being researched theoretically and practically the meaning that identity is being received within the scope of sexuality and moreover this certain identity is being related with an identity of a different sexual orientation. This certain form of sexual identity is being emerged and analyzed through the homosexuals, women and men between the age of 20 – 43, who also constitute our sample.

Through the qualitative research and with the method of semistructured interviews, it can be reached this certain social group, in order to investigate some issues: a) their sexual identity and the process which is needed so as to form and accept their identity, b) the process of how they structure their interpersonal relationships in the base of their sexual identity and as a result the acceptance of their family circle and their social environment, if there will be acceptance. c) another issue which should be analyzed is their interpersonal relationships in their work environment, d) the issue of how they are going to form a family, is also of high importance, e) modern institutions like the church, the society, the commonwealth and how the homosexuals are being affected by them. In addition, our purpose is to investigate how their sexual identity affects them and in what fields. The answers to all of the above scientific questions constitute our scientific purpose which is: the interaction between homosexuals, society and institutions, from the aspect of homosexuals and how this certain interaction is being perceived by them.

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ

Η προσέγγιση του ορισμού της ταυτότητας καθίσταται μια διαδικασία ποικιλοτρόπως πολυδιάστατη και αναμφίβολα με αναρίθμητες παραμέτρους οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν. Σ' ένα αρχικό επίπεδο, η ταυτότητα αντικατοπτρίζει και αναπαριστά μια εκ βαθέων σχέση του ατόμου με τους έτερους και τη φύση, η οποία αδιαμφισβήτητα προσεγγίζεται σ' ένα ιδιαίτερο ψυχικό και κοινωνικό επίπεδο. Η εν λόγω σχέση χαρακτηρίζεται ως διπλή αφού ταυτόχρονα εμπεριέχει έναν βασικό και παγιωμένο πυρήνα αλλά και μια τάση μεταβλητότητας η οποία καθίσταται άρρηκτα συνδεδεμένη με ιστορικούς παράγοντες. Το κάθε άτομο αυτοπροσδιορίζεται και αυτοαναγνωρίζεται διαμέσου των αποδιδόμενων χαρακτηριστικών της ταυτότητας του,

συνεπώς ο ορισμός και το νόημα της ταυτότητας αποδίδεται πλήρως μέσω αυτών των στοιχείων τα οποία όχι μόνο αποτελούν τρόπο αυτοπροσδιορισμού του ατόμου αλλά παράλληλα τρόπο και τόπο συνάντησης του ατόμου με το κοινωνικό σύνολο.¹

Διαμέσου του ορισμού της ταυτότητας καθίσταται αντιληπτό το γεγονός ότι η ταυτότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ετερότητα, με την ταυτότητα του έτερου ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκάστοτε κοινωνίας. Εν ολίγοις η προσωπική – ατομική ταυτότητα συνδέεται με την συλλογική ταυτότητα και σε αυτό το σημείο προκύπτει και ο πρώτος διαχωρισμός της. Διαμέσου της συλλογικής ταυτότητας² προσδιορίζονται τα άτομα μεταξύ τους και ως εκ τούτου αναγνωρίζονται παράλληλα όμως παραγκωνίζονται και τα χαρακτηριστικά εκείνα τα οποία τους καθιστούν διαφορετικούς.

Ως προς τη σύνθεση της ατομικής ταυτότητας ο εαυτός και οι δύο όψεις του διαμορφώνουν έναν ουσιώδη και καθοριστικό ρόλο. Σύμφωνα λοιπόν και με τον Τζωρτζ Μιντ, ο εαυτός αποτελείται από δύο πλευρές το «εγώ» και το «εμέ». Το «εγώ» αντιπροσωπεύει την εσωτερική και εκ βαθέων πλευρά του εαυτού η οποία εμπεριέχει το στοιχείο του αυθορμητισμού. Το «εμέ» αντίθετα αντανακλάται μέσω των πεποιθήσεων και των αξιών οι οποίες όμως έχουν υιοθετηθεί διαμέσου των ομάδων και του κοινωνικού συνόλου.

Η έννοια του Εγώ αναπαριστά το στοιχείο της υποκειμενικότητας μέσω της οποίας το άτομο λειτουργεί ποιητικά και εν μέρει ασυνείδητα ως προς την σύνθεση στάσεων, απόψεων ιδεολογιών και ποικίλων ειδών προσανατολισμού. Το Εγώ αναγνωρίζεται μέσω φαντασιακών και ναρκισσιστικών πληρώσεων³ οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο ψυχισμό του κάθε ατόμου και εν τέλει αντιπροσωπεύουν τα στοιχεία εκείνα τα οποία το κάθε άτομο βούλεται να το χαρακτηρίζουν. Εν τούτοις, αν και καθίσταται αντιληπτό το γεγονός ότι ένα μεγάλο της ταυτότητας προσδιορίζεται από το Εγώ, εξίσου βαρυσήμαντο ρόλο κατέχει στην εν λόγω διαδικασία και η έννοια του Εμέ η οποία αντανακλά το επιβαλλόμενο από το κοινωνικό σύνολο και τις ομάδες, εξωτερικό στοιχείο.

Επιστρέφοντας στην έννοια του Εγώ, καθίσταται απαραίτητο να διευκρινισθεί το γεγονός ότι η εν λόγω εσωτερική και ασυνείδητη πλευρά του εαυτού δεν δύναται να χαρακτηριστεί από ένα αποκρυσταλλωμένο, παγιωμένο και μη μεταβλητό νοηματικό σχήμα. Αντιθέτως διαφαίνεται ότι το Εγώ ακολουθεί μια εξελικτική και συνεχώς αναδιαμορφούμενη ροή η οποία εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος από τις συνθήκες υπό τις οποίες δομούνται και αλληλεπιδρούν οι σχέσεις του κάθε ατόμου με τους Άλλους. Την εν λόγω άποψη υποστήριξε και ο Σαρτρ με την αναφορά του στην μη

¹ Παπαρίζος Α., «Η ταυτότητα των Ελλήνων, Τρόποι αυτοπροσδιορισμού και η επίδραση της Ελληνικής Ορθοδοξίας» στο βιβλ. «Εμείς και οι Άλλοι», Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, 2000, σελ. 135

² Θεοδωρίδης Π., «Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Αντιγόνη, 2004 σελ. 119-120

³ Ναυρίδης Κ., Χρηστάκης Ν., «Ταυτότητες», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 1997 σελ. 40 -41

προβλεψιμότητα και στην απροσδιοριστία που χαρακτηρίζουν την ύπαρξη του όντος την οποία κάθε άτομο πρεσβεύει.

Το Εγώ και το Εμέ βρίσκονται σε μια συνεχή συνδιαλλαγή και συνύπαρξη μεταξύ τους η οποία δομείται από μια κατάσταση ενοποίησης ως προς τη συνειδητοποίηση του εαυτού. Μια διαδικασία η οποία για να επέλθει επιβάλλεται να προχωρήσει το άτομο στην άρνηση του ότι είναι το παν και συνεπώς να επιλέξει κατά μια έννοια συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία θα αναγνωρίσει ως ατομικά. Η αδιάλειπτη συνδιαλλαγή του Εγώ και του Εμέ καθορίζει και την αναπόφευκτα συνεχή διαπραγμάτευση της ταυτότητας του ατόμου με τους κοινωνικούς Άλλους, διαμέσου των οποίων επέρχεται η αναγνώριση και η συνειδητοποίηση του εαυτού όπως υποστήριξε και ο Hegel⁴ σύμφωνα με τον οποίο όμως ενυπάρχει πάντα ο κίνδυνος της ατομικής αποδόμησης – αποσύνθεσης.

Σύμφωνα επομένως με τα προαναφερθέντα θεωρητικά στοιχεία περί της ανάλυσης της ταυτότητας, του Εγώ και το Εμέ και βάσει των συνδετικών παραγόντων οι οποίοι κινητοποιούν τις διαδικασίες συνδιαλλαγής, εξέλιξης και μεταβλητότητας αναμεταξύ τους, η έννοια της ατομικής ταυτότητας αποδομείται και αυτοαναιρείται στην περίπτωση κατά την οποία η εσωτερικότητα του Εγώ επισκιάζεται από την εξωτερικότητα του Εμέ οπότε σε αυτό το σημείο η ατομική ταυτότητα αναιρείται αφού ουσιαστικά υιοθετείται από την συλλογική. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, λόγω της πολλαπλότητας των μορφών όπου μπορεί να λάβει η ταυτότητα, το Εγώ λειτουργεί συνδυαστικά με το Εμέ και πάντα δύναται να διατηρήσει στοιχεία της εσωτερικότητας του αφού δημιουργείται και μέσω προσωπικών φαντασιακών πληρώσεων όπως προαναφέρθηκε. Εν κατακλείδι, η έννοια της ταυτότητας λαμβάνει μια έκδηλη μορφή αφού ουσιαστικά παρουσιάζει τον κωδικοποιημένο εαυτό και τον εντάσσει στο εξωτερικό κοινωνικό πλαίσιο της συλλογικής ταυτότητας.

1.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

Αναφέρθηκαν και αναλύθηκαν εκτενώς τα στοιχεία εκείνα τα οποία συνθέτουν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ως προς τη δόμηση της ατομικής ταυτότητας. Όπως προέκυψε, το στοιχείο του Εγώ διαντιδρά άμεσα και απόλυτα με το Εμέ ως προς την κατανόηση και ενοποίηση του Εαυτού. Κατά τον ίδιο τρόπο, η ατομική και συλλογική ταυτότητα καθίστανται άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Επιπροσθέτως, δύναται να λεχθεί ότι εν πολλοίς η συλλογική ταυτότητα ταυτίζεται με την κοινωνική ταυτότητα.

⁴ Ό.π. «Ταυτότητες» σελ. 35

Η κοινωνική ταυτότητα ουσιαστικά, ορίζεται ως η μορφή ταυτότητας την οποία καταλαμβάνει και διεκδικεί το άτομο ούτως ώστε να καταστεί αποδεκτό από τις ομάδες στις οποίες εντάσσεται στο εκάστοτε κοινωνικό, πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο. Βασικό χαρακτηριστικό στην εν λόγω διαδικασία αποτελεί το στοιχείο της προδιάθεσης του ατόμου για μια θετική από-παρουσίαση του μέσα στις ομάδες. Η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας προσεγγίσθηκε εκτενέστατα από τους Tajfel και Turner.⁵ Ως προς την προσέγγιση της εν λόγω μορφή ταυτότητας, αναδεικνύονται τρία ουσιαστικά στοιχεία: η κοινωνική κατηγοριοποίηση, η κοινωνική ταύτιση και η κοινωνική σύγκριση.

Αρχικά και αναφορικά με την έννοια της κοινωνικής κατηγοριοποίησης, οι Tajfel και Turner συνδύασαν ουσιαστικά την κατηγοριοποίηση σε ομάδες η οποία πραγματοποιείται στα πλαίσια λόγου χάριν ενός πειράματος, με την διαδικασία η οποία λαμβάνει χώρα μέσα στο ίδιο το κοινωνικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, οι κοινωνικοί διαχωρισμοί όπως το φύλο, η φυλή, η εθνικότητα, η σεξουαλικότητα και γενικότερα οι ποικίλες προτιμήσεις του κάθε ατόμου αποτελούν το εναρκτήριο λάκτισμα ως προς την κατανόηση της κοινωνίας, του Εαυτού και του Άλλου. Εν ολίγοις, οι προαναφερθέντες κοινωνικοί διαχωρισμοί αποτελούν στοιχεία της γενικότερης ταυτότητας του ατόμου, μέσω της συνδιαλλαγής του εμέ και του εγώ, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Η διαφοροποίηση στο σημείο αυτό όμως, έγκειται στο στοιχείο της επινόησης, της κατασκευής των εν λόγω κατηγοριών οι οποίες καθίσταται σαφές ότι δεν προκύπτουν αυθόρμητα και αβίαστα.

Το στοιχείο του κονστρουκτιβισμού διέπει δυναμικά έναν σεβαστό αριθμό κοινωνιολογικών θεωριών και επιχειρεί να εξηγήσει την κοινωνική πραγματικότητα μέσω της κατασκευής της και όχι απλά της άτυπης ύπαρξης της. Στο σημείο αυτό καθίσταται αναγκαίο να διευκρινισθεί το γεγονός ότι οι κοινωνικές κατηγορίες κατασκευάζονται, διαμορφώνονται, συντηρούνται και εν τέλει παγιώνονται ως νόρμες, διαμέσου ιστορικών, κοινωνικοπολιτικών, ιδεολογικών και οικονομικών συνθηκών. Οι εν λόγω κατηγορίες, αναμφίβολα συμβάλλουν στη διαδικασία γνωστικών διεργασιών, στη διαμόρφωση και παγίωση αντιλήψεων και κρίσεων των ατόμων αναφορικά με τους εαυτούς τους και τους Άλλους. Επιπροσθέτως, οι κοινωνικά κατασκευασμένες κατηγορίες καθίστανται αδιαμφισβήτητα συνδεδεμένες με το στοιχείο του διαχωρισμού των ομάδων μεταξύ τους. Τα άτομα τείνουν να θεωρούν ως περισσότερο οικεία τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην οποία ανήκουν, παραγκωνίζοντας ουσιαστικά τα στοιχεία μιας αλλότριας ομάδας. Σε αυτό το σημείο διαφαίνεται η προσέγγιση της ταυτότητας μέσω ουσιαστικά των διαφορών που διέπουν την

⁵ Tajfel, H. και Turner, J.C. «An integrative theory of intergroup conflict», από το Austin, W.G και Worchel, S. (επιμ.) *The social psychology of intergroup relations*, Monterey, California, Brooks/Cole

ταυτότητα μιας διαφορετικής ομάδας. Διαμέσου της εν λόγω διαδικασίας, δύναται να δημιουργηθούν αντιληπτικές και αξιολογικές πλάνες οι οποίες οδηγούν σε φαινόμενα όπως ο ρατσισμός.

Το επόμενο βασικό χαρακτηριστικό της κοινωνικής ταυτότητας, αποτελεί το στοιχείο της κοινωνικής ταύτισης. Ως κοινωνική ταύτιση, ορίζεται η διαδικασία εκείνη κατά την οποία το άτομο αποκτά τη συνειδητότητα ως προς την αυτό-αναγνώριση και το στοιχείο του ανήκειν, σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Η εν λόγω διαδικασία χαρακτηρίζεται και από την αξιακή και συναισθηματική πτυχή την οποία προσδίδει το άτομο. Εν ολίγοις επομένως, το άτομο ταυτίζεται και αυτό-προσδιορίζεται διαμέσου της συγκεκριμένης διαδικασίας. Σε αυτό το σημείο καθίσταται απαραίτητο να διευκρινισθεί ότι σύμφωνα με τις υπάρχουσες κοινωνικές νόρμες, ανάλογα με την επιλογή κοινωνικής ομάδας – κατηγορίας και εν συνεχεία ταύτισης του ατόμου με την εκάστοτε ομάδα, προσδίδεται και το ανάλογο κύρος. Η επιλογή συνεπώς της ομάδας ή των ομάδων, εμπίπτει άμεσα σε μια διαδικασία αξιολόγησης και ιεράρχησης από την πλευρά της κοινωνίας.

Σε τελική ανάλυση προκύπτει το στοιχείο της αδιαμφισβήτητης αξίας των κοινωνικών κατηγοριών και για τον Εαυτό και για τους Άλλους. Η συνεχής κατηγοριοποίηση του ατόμου αναλόγως των ομάδων που επιλέγει, συνεπάγεται αναπόφευκτα την υιοθέτηση συγκεκριμένων ταυτοτήτων για τις οποίες εν τέλει το άτομο θα κριθεί και θα αξιολογηθεί θετικά ή μη από το κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς, το άτομο τοποθετείται στο κέντρο ενός αδιάλειπτου αξιακού και αξιολογικού συστήματος από το οποίο ορίζεται και η θέση του μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο.

Εν συνεχεία ακόλουθο χαρακτηριστικό στοιχείο της κοινωνικής κατηγοριοποίησης και ταύτισης, αποτελεί η κοινωνική σύγκριση. Στην περίπτωση δημιουργίας κοινωνικών ταυτοτήτων, διαμέσου της ένταξης των ατόμων σε ομάδες προκύπτει αναπόφευκτα το στοιχείο του ανταγωνισμού και των διακρίσεων αναμεταξύ των εν λόγω ομάδων. Σε αυτό το σημείο διαφαίνεται η διάκριση και ο ανταγωνισμός σε συλλογικό επίπεδο αλλά και σε ατομικό, καθ' ότι το ίδιο το άτομο, ως μέλος μιας ομάδας, εμπίπτει στη διάκριση και αξιολόγηση από κάποιο άλλο άτομο ή άτομα, ενταγμένα σε μια διαφορετική ομάδα. Σύμφωνα λοιπόν και με την ψυχαναλυτική προσέγγιση των Tajfel και Turner, σημαντικό ρόλο στην εν λόγω διαδικασία κατέχει το στοιχείο της θετικής εικόνας και κατ' επέκτασης θετικής παρουσίας του εαυτού, μια εικόνα η οποία υιοθετείται από την θετική άποψη και εκτίμηση την οποία κάθε άτομο καθίσταται αναγκαίο να έχει αναφορικά με την ομάδα στην οποία ανήκει. Το στοιχείο της ατομικής και ομαδικής εκτίμησης αναδεικνύεται ως μείζονος σημασίας σχετικά με την αντιμετώπιση διακρίσεων και συγκρούσεων μεταξύ των ποικίλων ομάδων.⁶

⁶ Wetherell, M. «Ταυτότητες, ομάδες και κοινωνικά ζητήματα», Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2005, κεφ. 4 σελ. 299-302

1.3 ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ, ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

Αναλύθηκε και προσεγγίσθηκε εκτενώς το ζήτημα της διαμόρφωσης της ατομικής ταυτότητας διαμέσου του Εγώ και του Εμέ, καθώς επίσης και η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας με την ανάδειξη των κοινωνικών κατηγοριοποιήσεων – ομάδων και την κοινωνική σύγκριση οι οποίες προκύπτουν, ως βασικές συνιστώσες για την κατανόηση της κοινωνικής κατασκευής των ταυτοτήτων μέσω της πολλαπλότητας τους. Στο εν λόγω κεφάλαιο θα προστεθούν και ορισμένα επιπλέον στοιχεία τα οποία δρουν παράλληλα με το κοινωνικό πλαίσιο ως προς τη δημιουργία ταυτοτήτων: το στοιχείο του λόγου και της εξουσίας.

Αναμφίβολα ένα καθοριστικό για τη διαμόρφωση των ταυτοτήτων χαρακτηριστικό, αποτελεί το πολιτισμικό πλαίσιο, η κουλτούρα με την οποία εναρμονίζεται το άτομο. Τα εν λόγω χαρακτηριστικά στοιχεία της εκάστοτε κουλτούρας απορροφώνται από τα άτομα σε μια διαδικασία εσωτερικής νοητικής επεξεργασίας, διαμέσου του λόγου. Το κάθε άτομο βρίσκεται σ' έναν αδιάλειπτο και αέναο εσωτερικό διάλογο με τις αφηγήσεις της κουλτούρας, του πολιτισμού του.

Το αποτέλεσμα της εν λόγω επεξεργασίας οδηγεί στην υιοθέτηση στάσεων και αντιλήψεων προσανατολισμένων στη συγκεκριμένη κουλτούρα. Λόγου χάριν, αναφορικά με το κύριο ζήτημα της έρευνας, δηλαδή την σεξουαλική ταυτότητα των ομοφυλόφιλων: στην επικυρίαρχη ελληνική κουλτούρα διδάσκεται ανέκαθεν το φυσιολογικό της ετεροφυλοφιλίας, στοιχείο το οποίο έχει εναποτεθεί στο συλλογικό φαντασιακό μέσω της αφήγησης, μέσω του λόγου στο πλαίσιο διδασκαλίας σε όλα τα επίπεδα από την στιγμή γέννησης του ατόμου.

Εκτός όμως από το στοιχείο του λόγου ως προς τη διαμόρφωση της ταυτότητας και πιο συγκεκριμένα της σεξουαλικής ταυτότητας, κυρίαρχη αναδεικνύεται και η έννοια της εξουσίας. Η εξουσία λοιπόν ως η λύδια λίθος από τη δημιουργία ταυτοτήτων, την εγκαθίδρυση της επικυρίαρχης μορφής σεξουαλικότητας ως την οριοθέτηση του φύλου και της φύσης για την εγκαθίδρυση ποικίλων μορφών εξουσιαστικών σχέσεων⁷ σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

Η εξουσία αποτελεί το συστατικό στοιχείο στην ανάλυση του Φουκώ περί της σεξουαλικότητας και του φύλου. Ο ίδιος αντιλαμβάνεται τη σεξουαλικότητα συναρτήσει πάντα της εξουσίας και κατακλυσμένης από αυτήν. Στον πρώτο τόμο του *Θεωρία της σεξουαλικότητας*, αναφέρεται εκτενώς και υποστηρίζει το πώς εν τέλει συνδέεται η εξουσία με το σεξουαλικό

⁷ Χαλκιά Α., « Έμφυλες βιαιότητες – εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», Αθήνα, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2011, σελ. 14

στοιχείο. Εκκινεί την ανάλυση του με το φύλο το οποίο σε κάθε υποκείμενο προβάλλεται ως μονοδιάστατο, δηλαδή κάποιο άτομο είναι ή άνδρας ή γυναίκα.⁸

Η εν λόγω μονοδιάστατη όψη του φύλου εξυπηρετεί εν προκειμένω ποικίλες λειτουργίες οι οποίες συνδέονται με την παραγωγή κοινωνικών ρυθμίσεων και ως εκ τούτου την παγίωση εξουσιαστικών σχέσεων και του κοινωνικού ελέγχου αναφορικά με τη σεξουαλικότητα. Έναντι λοιπόν του φύλου το οποίο νοείται ως η αρχή για τη σεξουαλικότητα, ο Φουκώ αντιλαμβάνεται τη σεξουαλικότητα ως την αρχή για το αποτέλεσμα του φύλου. Η σεξουαλικότητα λοιπόν καθίσταται αντιληπτή ως ένα αέναο και πολυδιάστατο σύστημα το οποίο προσδιορίζεται ποιοτικά από τα στοιχεία του λόγου και της εξουσίας ενώ χρονικά χαρακτηρίζεται από διιστορικότητα. Η σεξουαλικότητα τέλος διαμέσου της κατασκευής του φύλου προάγει την παγίωση και διαιώνιση σχέσεων εξουσίας.⁹

Συνεπώς καθίσταται δυνατό ν' αναχθεί το στοιχείο του λόγου και της εξουσίας σε δύο βασικές παραμέτρους ως προς την κατασκευή ταυτοτήτων και της σεξουαλικότητας. Εν τούτοις καθίσταται διακριτό το γεγονός ότι οι κοινωνικά κατασκευασμένες ταυτότητες χαρακτηρίζονται από μια πολλαπλότητα, ρευστότητα και μεταβλητότητα, στοιχεία τα οποία συνδέονται με την ποικιλότητα των πολιτισμικών πλαισίων στα οποία τοποθετείται και η ταυτοτική κατασκευή. Η συγκεκριμένη διαδικασία καθίσταται πολύπλευρη και μακροχρόνια και εν τέλει η εσωτερική νοητική διεργασία διαμορφώνεται καθοριστικά από τη συσσώρευση συγκεκριμένων αφηγήσεων και «φωνών».¹⁰ Η ταυτότητα και κατ' επέκταση η σεξουαλική ταυτότητα διαμορφώνεται και εξελίσσεται διαμέσου του λόγου, της ομιλίας όπου ένα άτομο χρησιμοποιεί και επεξεργάζεται ήδη από την παιδική ηλικία ενώ εγκαθιδρύεται διαμέσου της εξουσίας.

1.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ

Παρουσιάστηκε και αναλύθηκε εκτενώς η έννοια της ταυτότητας καθώς επίσης και οι προεκτάσεις της. Σε αυτό το σημείο καθίσταται δόκιμο να προσεγγισθεί σημασιολογικά η ετερότητα, ο διαφορετικός Άλλος, ο έτερος όπως έχει κυριαρχήσει να αποκαλείται τα τελευταία κυρίως χρόνια η σχέση του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου με άτομα τα οποία κατατάσσονται

⁸ Judith. B., «Αναταραχή φύλου – ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας», Αθήνα, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2009, σελ.130

⁹ Ο.π «Αναταραχή φύλου – ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας» σελ. 130

¹⁰ Ο.π. «Ταυτότητες, ομάδες και κοινωνικά ζητήματα», σελ. 305

σε κατηγορίες οι οποίες αποκλίνουν από το μέσο όρο των ορίων που η εκάστοτε κοινωνία έχει θέσει. Συνεπώς καθίσταται κατανοητό το γεγονός ότι η έννοια της ετερότητας σε ένα πρώτο επίπεδο συνδέεται με τα επικυρίαρχα όρια σε καθορισμένο ιστορικό χρόνο.

Τα εν λόγω όρια αδιαμφισβήτητα χαρακτηρίζονται από διιστορικότητα και μεταβλητότητα αναλόγως με τον τύπο και τη μορφή της εκάστοτε κοινωνίας για την οποία γίνεται αναφορά. Συνεπώς το κυρίαρχο πολιτισμικό και επικοινωνιακό πλαίσιο αναδεικνύονται σε δύο εξίσου πολύ σημαντικούς παράγοντες αναφορικά με την ετερότητα και τον τρόπο αντιμετώπισης και κατανόησης της¹¹ από την κυρίαρχη ιδεολογία όπου υιοθετείται στους κόλπους του κοινωνικού συνόλου.

Η έννοια του αλλότριου, του διαφορετικού προσδιορίζεται αρχικά από το ζήτημα του ποιος συνιστά τον διαφορετικό και ποιος συνιστά τον εαυτό και κάτω υπό ποια ιδεολογικά και ηθικά καθεστώτα¹² αναπτύσσεται και εν δυνάμει εξελίσσεται η εν λόγω σχέση μεταξύ ομοίου και διαφορετικού. Η ύπαρξη επομένως του έτερου προϋποθέτει την ύπαρξη του θεωρούμενου ως κανονικού, φυσιολογικού οικείου, το μέτρο, το όριο δηλαδή σύμφωνα με το οποίο θα αντιμετωπίζεται και θα κατανοείται ο Άλλος ως διαφορετικός. Σε αυτό το σημείο διαφαίνεται να ανακύπτει και πάλι το ζήτημα της ταυτότητας εν συναρτήσει όμως με την ετερότητα όπου σε τελική ανάλυση χαρακτηρίζονται από μια σύνδεση διαλεκτική. Όπως προαναφέρθηκε ο έτερος κατανοείται ως διαφορετικός μόνο διαμέσου της σχέσης του με τον εαυτό όπως αναλογικά και το στοιχείο της ετερότητας προσεγγίζεται μέσω της ταυτότητας.

Οι κατηγοριοποιήσεις της ετερότητας καθίστανται ιδιαίτερα πολύπλοκες, πολυδιάστατες και αναρίθμητες αφού συνδέονται με τα ποικίλα είδη κοινωνιών όπου σε ορισμένο χωροχρονικό πλαίσιο αναδεικνύουν ότι αποτελεί την ετερότητα. Ενδεικτικά, η φυλή, το φύλο, η θρησκεία, ο πολιτισμός, η γλώσσα, ο σεξουαλικός προσανατολισμός αποτελούν μερικές μόνο από τις πιο κυρίαρχες κατηγορίες αναφορικά με την ετερότητα. Συνεπώς τα άτομα με διαφορετική θρησκεία, τα άτομα τα οποία ανήκουν σε έτερη φυλή, οι περιθωριακές ομάδες όπως οι ομοφυλόφιλοι, οι μετανάστες, οι εγκληματίες αποτελούν μιας μορφής ετερότητα εν συγκρίσει με την επικυρίαρχη κάθε φορά ταυτότητα.

Προκύπτει επομένως ότι η ετερότητα καθίσταται ένα από τα πιο ουσιώδη στοιχεία ως προς την κατανόηση και ανάλυση των κοινωνικών αναπαραστάσεων και κατηγοριοποιήσεων οποιασδήποτε κοινωνίας, οποιουδήποτε κοινωνικού συστήματος. Το δίπτυχο ταυτότητα-ετερότητα, εαυτός – άλλος, όπως προαναφέρθηκε καθίστανται άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους. Σε αυτό το σημείο λοιπόν ανακύπτουν ορισμένα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την αναγνώριση

¹¹ Κωνσταντοπούλου Χ., «Εμείς και οι Άλλοι», Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2000, σελ. 11

¹² Κυριακάκης Γ., Μιχαηλίδου Μ., «Έτερότητες, η προσέγγιση του άλλου», Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2005, σελ. 9

του δικαιώματος ύπαρξης του άλλου, τη θέση την οποία καταλαμβάνει το «εγώ» και ο ρόλος του κάθε συστήματος αναφορικά με το ζήτημα της ετερότητας.

Αρχικά, είναι δυνατόν να λεχθεί ότι η ετερότητα χαρακτηρίζεται από ένα ευμετάβλητο και απορρυθμιστικό πυρήνα. Το εν λόγω γεγονός στηρίζεται στην υπόθεση ότι αν ληφθεί ως δεδομένο το γεγονός της αναγνώρισης της διαφορετικότητας, δυνητικά μειώνονται οι δυνατότητες του «εγώ». Ως ένα βαθμό οι ενστερνιζόμενες αξίες, πεπαιθώσεις και φαντασιακές πληρώσεις όπου λαμβάνουν χώρα στο συλλογικό εγώ, όταν γίνεται αναφορά για μια ολόκληρη κοινωνία λόγου χάριν, τίθενται υπό αμφισβήτηση και ενδεχομένως σε ένα μεταγενέστερο επίπεδο υπό ανατροπή.

Η αναγνώριση των ποικίλων μορφών ετερότητας σ' ένα καθορισμένο κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό σύστημα επί ορισμένου χρόνου, συνεπάγεται ουσιαστικά την ανατροπή του εν λόγω συστήματος και την αποδοχή νορμών όπου συνάδουν σε μεγαλύτερο βαθμό με τα δικαιώματα της εκάστοτε ετερότητας. Όπως καθίσταται αντιληπτό, η εν λόγω διαδικασία της ανατροπής κυρίαρχων ιδεολογιών, ακόμη και ενός ολόκληρου συστήματος χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό πολυπλοκότητας καθ' ότι τα συστατικά στοιχεία, οι νόρμες οι οποίες αποτελούν το καθαυτό σύστημα ενυπάρχουν ριζωμένες στον πυρήνα του στο μέγιστο βαθμό και είναι ιδιαίτερα δύσκολο να μεταβληθούν. Ουσιαστικά για μια τέτοια διαδικασία απαιτείται η αλλαγή του συλλογικού «εαυτού» κάτι το οποίο δύναται να επιτευχθεί μόνο μέσω μακρόχρονων ιστορικών μεταβολών αναφορικά με την εκάστοτε κοινωνία.

Παρατηρείται επομένως μια μετατόπιση αναφορικά με το ζήτημα της ετερότητας. Η ετερότητα πλέον ανάγεται σ' ένα ειδικό ζήτημα το οποίο απασχολεί την κοινωνία. Επιπροσθέτως κατανοείται ως μια ιδιαίτερη μορφή σχέσης ανάμεσα σε κάποιον ο οποίος ανήκει σε μια ομάδα ταυτότητας με ένα άτομο μιας μορφής ετερότητας. Η ετερότητα πλέον καθίσταται αντιληπτή ως η γενεσιουργός αιτία κοινωνικοπολιτικών διαδικασιών και μεταβολών ούτως ώστε να αναχθεί σε μια μορφή κοινωνικού παραγώγου. Συνεπώς πραγματοποιείται μια μεταβολή από την προσέγγιση και κατανόηση του «άλλου» ατόμου, στην προσέγγιση των σχέσεων εξουσίας και των επιμέρους διαδικασιών¹³ οι οποίες όμως οδηγούν στην αναδίπλωση συγκεκριμένων μορφών ετερότητας με άμεσο επακόλουθο την εγκαθίδρυση εν τέλει της ανισότητας και όχι την ουσιαστική αναγνώριση του δικαιώματος της διαφορετικότητας.

Κοινή παραδοχή και στις κοινωνικές επιστήμες αποτελεί το γεγονός ότι η ουσιαστική έννοια της ετερότητας αναφορικά με φύλα, τάξεις, φυλές, θρησκευτικό, σεξουαλικό προσανατολισμό, η οποία συνήθως καθίσταται αντιληπτή ως αιώνια αλλά και φυσική κατηγορία, εν τέλει αποτελεί μια κατασκευή η οποία προσδιορίζεται από κοινωνικοιστορικούς παράγοντες. Συνεπώς οι ετερότητες

¹³ Ο.π., « Ετερότητες, η προσέγγιση του άλλου» σελ. 11

ποικίλων μορφών προωθούνται διαμέσου συγκεκριμένων μηχανισμών οι οποίοι στο εκάστοτε κοινωνικό και ιστορικό καθεστώς σχετίζονται όπως προαναφέρθηκε με τις ανάλογες σχέσεις εξουσίας. Οι διαφορές οι οποίες έχουν διαμορφωθεί ιστορικά, μετατρέπονται σε ετερότητες οι οποίες έχουν κατασκευαστεί σε πολιτικό, κοινωνικό και ιδεολογικό πλαίσιο, ούτως ώστε να επιβάλλονται πλέον ως παγιωμένες και αποκρυσταλλωμένες αλήθειες.

Αναφορικά με τη σύγχρονη κοινωνία, παρατηρείται μια γενικότερη τάση μεταβολής και επαναπροσδιορισμών κυρίαρχων εννοιών και νορμών. Το όλο πλαίσιο έρχεται να συμπληρώσει το χαρακτηριστικό στοιχείο της επικοινωνίας από το οποίο φαίνεται να διακατέχεται (επιφανειακά τουλάχιστον) η μεταβιομηχανική κοινωνία του 21^{ου} αιώνα. Το επιφανειακό επικοινωνιακό πλαίσιο ενισχύεται εν πολλοίς από τις νέες τεχνολογίες οι οποίες φαίνεται να λειτουργούν καταλυτικά ως προς την σύγχρονη παρουσίαση μορφών ετερότητας και την εν-τύπωση τους στο συλλογικό φαντασιακό.

Η κουλτούρα η οποία χαρακτηρίζει τον 21^ο αιώνα στην δυτική κοινωνία συμπεριλαμβάνει το στοιχείο της μαζικότητας και του κατά τα άλλα εξευγενισμένου τεχνολογικού πολιτισμού. Η τηλεόραση, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, τα ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν αναχθεί πλέον σε βασικές βιοτικές ανάγκες του ατόμου. Συνεπώς η εικόνα και το πρότυπο της ετερότητας το οποίο παρουσιάζεται μέσω αυτών αντανακλά αδιαμφισβήτητα την μαζική άποψη περί της ετερότητας.

Επιπρόσθετα μέσω των νέων τεχνολογιών και του επανακαθορισμένου επικοινωνιακού πλαισίου όπως προαναφέρθηκε, γίνονται αντιληπτά και καθορίζονται τα όρια της αποδοχής και της ανεκτικότητας σχετικά με την εκάστοτε μορφή ετερότητας. Οι δύο εν λόγω έννοιες επομένως ανάγονται σε δύο συστατικά στοιχεία αναφορικά με την αναγνώριση της ετερότητας αλλά και την αναγνώριση των δικαιωμάτων της διαφορετικότητας. Όπως καθίσταται εύλογο, κάθε κοινωνία προσδιορίζεται από τα όρια της ανεκτικότητας ¹⁴απέναντι στο διαφορετικό στοιχείο. Τα συγκεκριμένα όρια αναμφίβολα σχετίζονται και με το κατά πόσο το συγκεκριμένο κοινωνικό σύστημα δύναται να αμφισβητήσει ορισμένα στοιχεία της ταυτότητας του και ταυτόχρονα να εισαγάγει νέα στοιχεία να εμπλουτίσει δηλαδή την ταυτότητα του με στοιχεία τα οποία ευνοούν τα δικαιώματα της ετερότητας.

Αναφορικά όμως με τη σύγχρονη μεταβιομηχανική κοινωνία, παρατηρείται το γεγονός της ύπαρξης αυστηρών περιχαρακωμένων ορίων και συνεπώς της γέννησης και συνέχισης ενός κοινωνικού αποκλεισμού ποικίλων μορφών. Τα όρια και ο επικείμενος αποκλεισμός της διαφορετικότητας σχετίζονται άμεσα με τις ρηξικέλευθες αλλαγές τις οποίες βιώνει η σύγχρονη

¹⁴ Ο.π, Κωνσταντοπούλου Χ., «Εμείς και οι Άλλοι», σελ. 12

κοινωνία. Αδιαμφισβήτητα η επικυρίαρχη συλλογική ταυτότητα των προηγούμενων γενιών μεταβάλλεται ραγδαία και επιχειρείται ουσιαστικά μια ανατροπή του εκάστοτε κυρίαρχου κοινωνικού συστήματος και των χαρακτηριστικών του.

Το οικείο λοιπόν κοινωνικό τοπίο αλλάζει, η ιδέα της επικοινωνίας μεταβάλλεται και τείνει πλέον να χαρακτηρίζει τη σύγχρονη κοινωνία σε όλες τις μορφές της αλλά σε ένα καθαρά επιδερμικό επίπεδο. Μέσα στο εν λόγω πλαίσιο η ετερότητα φαίνεται ότι αντιμετωπίζεται και αυτή επιδερμικά: είτε καθίσταται αντιληπτή ως κοινωνικό παράγωγο και ένα ειδικό ζήτημα το οποίο εγείρει πολιτικές συγκρούσεις, είτε γίνεται αποδεχτή ως ένα βαθμό αλλά η ενσωμάτωση της απορρίπτεται και είτε εν τέλει αποδομείται πλήρως μέσω της αναγκαστικής επιβολής των οικείων προτύπων.

Αναφορικά με τη μορφή της σεξουαλικής ετερότητας, μέσα στο εν λόγω κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο προσεγγίζεται συναρτήσει της σεξουαλικής κανονικότητας ή διαφορετικά της *ετεροκανονικότητας*. Η συγκεκριμένη έννοια περιγράφει την κυρίαρχη και πάντα επιβεβλημένη, αποδεκτή μορφή σεξουαλικότητας δηλαδή την ετεροφυλοφιλία, η οποία δύναται να λεχθεί ότι συγκροτεί ένα ολόκληρο κοινωνικό σύστημα. Η δυτική κοινωνία, πράγματι είναι οργανωμένη θεσμικά γύρω από την έννοια της *ετεροκανονικότητας* η οποία παρουσιάζεται ως αδιαμφισβήτητη διαμέσου της αυθεντίας της φύσης.¹⁵ Οποιαδήποτε διαφορετική μορφή σεξουαλικότητας όπως η ομοφυλοφιλία, αμφιφυλία, διεμφυλικότητα, τρανσεξουαλισμός, πρακτικές bdsm (πρακτικές σαδομαζοχισμού) απορρίπτονται και επικρίνονται στο σύστημα της *ετεροκανονικότητας*.

1.5 Η ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΩΣ ΜΙΑ ΜΟΡΦΗ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ - ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑΣ

Ταυτότητα – ετερότητα, φυσιολογικό – μη φυσιολογικό, οικείο – διαφορετικό, έννοιες οι οποίες καθορίζουν εν πολλοίς το σύγχρονο κοινωνικό πλαίσιο και αναγάγουν την έννοια των ορίων σε επικυρίαρχη. Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες θεωρίες σχετικά με την ταυτότητα και την ετερότητα, καθώς επίσης και με το πλαίσιο κοινωνικό, πολιτικό, ιδεολογικό μέσα στο οποίο αναπτύσσονται, εγκαθιδρύονται και μεταβάλλονται κατέστη αρχικά κατανοητό ότι ενυπάρχουν

¹⁵ Ό.π., «Έμφυλες βιαιότητες – εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», σελ. 34

ποικίλα είδη και μορφές ετεροτήτων. Μια εκ των βασικών ετεροτήτων όπου διαχρονικά απασχολεί την εκάστοτε κοινωνία, απαντάται στη σεξουαλική ετερότητα.

Αρχικά και ως προς την πλήρη κατανόηση της σεξουαλικής ετερότητας, καθίσταται αναγκαίο να διευκρινισθεί το διαλεκτικό αντίθετο της δηλαδή η σεξουαλική κανονικότητα ή η φυσιολογική για το μέσο όρο σεξουαλική συμπεριφορά την οποία πρέπει να υιοθετούν τα άτομα μέσω της σεξουαλικής τους ταυτότητας. Παρατηρείται ότι ως προς την προσέγγιση μιας μορφής ετερότητας λαμβάνουν χώρα οι έννοιες του φυσιολογικού, του παθολογικού αντίστοιχα και αναμφίβολα του έτερου – διαφορετικού. Η σεξουαλική κανονικότητα αποτελεί ένα αποκρυσταλλωμένο, πάγιο ρυθμιστικό πρότυπο συμπεριφοράς ανάμεσα στις σχέσεις οι οποίες αναπτύσσονται μεταξύ των ατόμων σε ερωτικό επίπεδο.

Το μόνο, θεωρούμενο από την κοινωνία ως υγιές σεξουαλικό πρότυπο συμπεριλαμβάνει τη σύναψη ερωτικού δεσμού ανάμεσα στον άνδρα και στη γυναίκα, (ετεροφυλοφιλία) με απώτερο σκοπό τη δημιουργία οικογένειας και την τεκνοποίηση. Οποιαδήποτε σύναψη έτερης σχέσης πέρα από το εν λόγω πρότυπο, απορρίπτεται και χαρακτηρίζεται ως μη φυσιολογική – παθολογική. Συνεπώς η ετεροφυλοφιλία είναι το κοινό αποδεκτό πρότυπο ανέκαθεν και σχεδόν σε όλα τα είδη κοινωνιών. Το αμέσως επόμενο πιο κοινό διαλεκτικό της αντίθετο αποτελεί η ομοφυλοφιλία, η τάση δηλαδή ως προς τη σύναψη ερωτικών σχέσεων ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου. Η ομοφυλοφιλία δεν αποτελεί ένα νέο φαινόμενο, αντίθετα ενυπήρχε διαχρονικά και διαγενεακά.

Σύμφωνα με την θεωρητική προσέγγιση για την ετερότητα κατέστη αντιληπτό ότι η οποιαδήποτε μορφή ετερότητας αντιμετωπίζεται είτε ως κοινωνικό παράγωγο, είτε δεν επιτυγχάνεται η πλήρη ενσωμάτωση της αλλά ην εν μέρει μόνο αποδοχή της, είτε απορρίπτεται ολοκληρωτικά. Η ομοφυλοφιλία ως μια μορφή σεξουαλικής ετερότητας αντιμετωπίστηκε ποικιλοτρόπως ανά τα χρόνια και τα κοινωνικά συστήματα και ακολούθησε εξελικτική πορεία αναφορικά με την αποδοχή της ως ένα βαθμό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι θεωρίες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο των αιτιών για τα αίτια της ομοφυλοφιλίας. Οι εν λόγω θεωρίες ουσιαστικά φανερώνουν και τις κοινωνικές αναπαραστάσεις οι οποίες ενυπήρχαν σχετικά με την εν λόγω ετερότητα. Οι βασικές κατηγορίες των θεωριών είναι τρεις: οι θεωρίες των φυσιολογικών διαφοροποιήσεων, της παθολογίας και οι θεωρίες της ανωριμότητας. Αναφορικά με τις θεωρίες των φυσιολογικών διαφοροποιήσεων αντιμετωπίζουν την ομοφυλοφιλία ως μια φυσιολογική μορφή σεξουαλικότητας η οποία έχει την ίδια σημασία με την ετεροφυλοφιλία. Αντίθετα οι θεωρίες της παθολογίας ανήγαγαν την ομοφυλοφιλία σε μια αρρώστια, σε μια μη φυσιολογική κατάσταση η οποία

παρέκκλινε από το κοινώς αποδεκτό σεξουαλικό πρότυπο. Τέλος, οι θεωρίες της ανωριμότητας παρουσίαζαν την ομοφυλοφιλία ως ενδεχομένως μια φυσιολογική κατάσταση η οποία όμως τείνει να εξαλείφεται όταν το άτομο ωριμάσει σεξουαλικά.¹⁶

Χαρακτηριστικό στοιχείο της εξέλιξης του τρόπου αντιμετώπισης της ομοφυλοφιλίας αποτελεί η χρονική περίοδος από τον 19^ο αιώνα περίπου έως και σήμερα. Η ομοφυλοφιλία τον 19ο αιώνα αντιμετωπιζόταν γενικά ως ψυχιατρική παρέκκλιση αναστρέψιμη όπως είχε διατυπώσει και ο Kraft- Ebbing το 1886 όπου υποστήριξε ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί μια γενετική πάθηση. Επιπροσθέτως, στα μέσα του 20ού αιώνα η ομοφυλοφιλία καταχωρήθηκε ως ψυχική διαταραχή στη δεύτερη έκδοση του Διαγνωστικού και στατιστικού εγχειριδίου ψυχικών διαταραχών.(DSM –II, American Psychiatric Association).

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 η American Psychiatric Association αποφάσισε να διαγράψει την ομοφυλοφιλία από τη λίστα των ψυχικών διαταραχών. Η εν λόγω μεταβολή συντελέστηκε υπό τις κοινωνικές πιέσεις ακτιβιστών των ομοφυλοφιλικών κινημάτων σχετικά με τις αποφάσεις της (APA). Πραγματοποιήθηκαν ποικίλες έρευνες και μελέτες επιστημονικής βιβλιογραφίας από την αρμόδια επιτροπή η οποία εν τέλει απεφάνθη ότι δύναται η ομοφυλοφιλία να καταταχθεί ως μια φυσιολογική διαφοροποίηση της ανθρώπινης σεξουαλικότητας.

Παρατηρείται επομένως το στοιχείο της εξέλιξης της εν λόγω σεξουαλικής ετερότητας ανά τα χρόνια. Συγκεκριμένα κομβικό σημείο αποτέλεσε το 1973 όπου και αποφασίστηκε να διαγραφεί η ομοφυλοφιλία από τα ψυχικά νοσήματα. Ταυτόχρονα με αυτή την ενέργεια αφαιρέθηκε η δυνατότητα από κρατικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς και παιδαγωγικούς φορείς να συνεχίζουν τις διακρίσεις κατά των ομοφυλόφιλων με βάση την ιατρική και επιστημονική επιχειρηματολογία. Εν τούτοις και παρά την εξέλιξη της αποδοχής της ομοφυλοφιλίας, η πλήρη ενσωμάτωση και αποδοχή, καθώς και η αποδοχή των δικαιωμάτων των εν λόγω ατόμων, καθίσταται ένα αμφιλεγόμενο πολιτικό και κοινωνικό ζήτημα, ιδιαίτερα για τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας.

1.6 ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η θεωρητική αποδόμηση της έννοιας του εαυτού και ο διαχωρισμός του φύλου σε κοινωνικό(gender) και βιολογικό(sex), αποτέλεσαν ζητήματα μείζονος σημασίας στους επιστημονικούς κόλπους της κοινωνιολογίας, βιολογίας, ψυχολογίας ακόμα και πολιτικής.

¹⁶ Dr. Drescher Jack, «Mental health issues in Lesbian, Gay and Transgender Communities», (Hrsg. Billy E. Jones, Majorie J., Hill Washington DC, 2002)

Ουσιαστικά, σε πολιτικό επίπεδο ο φεμινισμός ασχολήθηκε εκτενέστατα με τις εν λόγω διαφοροποιήσεις καθ' ότι σε κοινωνική βάση εξελισσόταν ένας αέναος αγώνας των γυναικών ως προς την κατάκτηση της ισότητας έναντι των ανδρών σε όλους τους τομείς. Συνεπώς η διερεύνηση της προέλευσης των ποικίλων ανισοτήτων, μέσω των παγιωμένων κοινωνικών στερεοτυπικών αντιλήψεων, κατέστη αδήριτη ανάγκη.

Αρχικά και μέχρι την δεκαετία του 1970 κατά προσέγγιση, ο εαυτός προσδιοριζόταν μόνο από το αρσενικό φύλο. Αδιαμφισβήτητα η εκάστοτε επικρατούσα αντίληψη, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο οδήγησε σε σφοδρές ανισότητες εις βάρος των γυναικών. Αναφορικά με τα φεμινιστικά πολιτικά ρεύματα, ο ακαδημαϊκός φεμινισμός συνέβαλλε στην ενίσχυση της εν λόγω αντίληψης, αφού όντως θεωρούσε ότι το αρσενικό φύλο ήταν το επικρατέστερο σε κοινωνικοπολιτικό επίπεδο. Καθίσταται δυνατό να λεχθεί ότι η συγκεκριμένη πεποίθηση δεν αμφισβητήθηκε μέχρι και το δεύτερο κύμα φεμινισμού.¹⁷ Συμπερασματικά, παρατηρείται το στοιχείο του αρσενικού φύλου ως επικυρίαρχου στον πυρήνα του ανθρωπίνου όντος. Διαμορφώθηκε εν πολλοίς ένα κοινωνικό σύστημα στη Δύση βασισμένο σε μια εκ βαθέων ανδροκρατική-πατριαρχική νοοτροπία και ιδεολογία.

Προς τα τέλη της δεκαετίας του 1960 εμφανίστηκε το ρεύμα του ριζοσπαστικού φεμινισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Εν αντιθέσει με τον σοσιαλιστικό και φιλελεύθερο φεμινισμό όπου απέδιδαν την ανισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε μεμονωμένους παράγοντες όπως καπιταλισμός, παραγωγή και θεσμικά πλαίσια, ο ριζοσπαστικός φεμινισμός εστίασε σε μεγάλο βαθμό στις κατηγοριοποιήσεις του φύλου, στη πατριαρχική δομή όπως επίσης και στην εξάλειψη των σεξουαλικών διαφοροποιήσεων-ταμπού η ύπαρξη των οποίων οφειλόταν σαφέστατα στην επικρατούσα ανδροκρατική δομή.¹⁸

Αναφορικά με τη σεξουαλικότητα, στα τέλη της δεκαετίας του 1960 είχαν κινηθεί διαδικασίες ούτως ώστε οι γυναίκες να κατακτήσουν ορισμένα βασικά δικαιώματα όπως λόγου χάριν το δικαίωμα στην άμβλωση και γενικότερα ζητήματα τα οποία σχετίζονταν με δικαιώματα αναφορικά με τη σεξουαλικότητα τους. Παράλληλα, το συγκεκριμένο διάστημα πλήθαιναν και οι συζητήσεις στους επιστημονικούς και -όχι μόνο- κύκλους περί ετεροφυλοφιλίας και ομοφυλοφιλίας. Μέσω των ομοφυλοφιλικών κινημάτων, παρακινήθηκαν τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό να υποστηρίξουν και ανοιχτά την προσωπική σεξουαλική τους ταυτότητα και να αποκτήσουν το δικαίωμα της ελεύθερης σύναψης διαπροσωπικών σχέσεων ανάλογα με τον προσανατολισμό τους και το πώς αντιλαμβάνονταν τους εαυτούς τους ως σεξουαλικά όντα.

¹⁷ Evans. M., «Φύλο και Κοινωνική Θεωρία», Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2004 σελ. 101

¹⁸ Ο.π., «Αναταραχή φύλου, ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας» σελ.13

Η εκκίνηση επομένως ως προς την ενδότερη αναζήτηση και τις καταβολές περί του διαχωρισμού του φύλου σε κοινωνικό ή βιολογικό καθώς επίσης και των μορφών που δύναται να λάβει αρσενικό ή θηλυκό, πραγματοποιήθηκε αρχικά σε μια πολιτική-επιστημονική βάση των ποικίλων ειδών επικυρίαρχων μορφών φεμινισμού. Όπως προαναφέρθηκε, παρατηρήθηκε μια εξελικτική πορεία ως προς την ανάλυση για τον έμφυλο εαυτό ο οποίος αρχικά εκλαμβάνόταν ως αρσενικού γένους ενώ από το 1970 και μετά εξετάστηκαν και άλλες πλευρές του. Εντούτοις, ο διαχωρισμός του φύλου και της σεξουαλικότητας σε αρσενική και θηλυκή κατέστη πεδίο διενέξεων για ποικίλους κύκλους φεμινιστριών.

Στο εν λόγω διαμορφούμενο πλαίσιο ένα μεγάλο πλήθος θεωρητικών εμφανίζεται από τον επιστημονικό κύκλο ούτως ώστε να επιχειρήσουν μια περαιτέρω ανάλυση αναφορικά με τα ζητήματα των μορφών του φύλου, του κατά πόσο αναδεικνύονται ως πολιτικά/κοινωνικά κατασκευασμένα και αδιαμφισβήτητα οι προσεγγίσεις τους τοποθετούν το ίδιο το υποκείμενο και τις επιλογές του σε άμεση συνάρτηση με το φύλο το οποίο εν τέλει διαμορφώνει τον έμφυλο εαυτό και την ταυτότητα του.

1.7 ΤΑ ΚΥΡΙΑΡΧΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω, το πρώτο κύμα φεμινισμού το οποίο ασχολήθηκε εκτενέστατα με το ζήτημα του φύλου και την τοποθέτηση του στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο, εμφανίστηκε περί τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Έκτοτε αναδείχθηκαν ποικίλα θεωρητικά φεμινιστικά ρεύματα τα οποία αντιμετώπισαν το ζήτημα του φύλου και της σεξουαλικότητας από διαφορετικές επιστημονικές σκοπιές και διαμέσου της εξέλιξης τους τοποθετούμενα στο εκάστοτε κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο. Τα κυρίαρχα φεμινιστικά ρεύματα τα οποία αναλύονται και παρακάτω είναι: το φιλελεύθερο, το ριζοσπαστικό στο οποίο περιλαμβάνονται και οι πολιτιστικές, ψυχαναλυτικές και λεσβιακές θεωρήσεις, το μαρξιστικό – σοσιαλιστικό ρεύμα και τέλος το μεταμοντέρνο ή μεταδομιστικό.¹⁹

Στην εκκίνηση των φεμινιστικών ρευμάτων απαντάται αρχικά η φιλελεύθερη θεωρητική προσέγγιση. Στην εν λόγω θεώρηση το εναρκτήριο λάκτισμα για οποιαδήποτε είδους ανάλυση, είτε αυτή αφορά το φύλο και τη σεξουαλικότητα, είτε ποικίλα άλλα θέματα, αποτελεί το άτομο. Ως έννοια και ως οντότητα το άτομο και η ειδοποιός διαφορά του από τα υπόλοιπα είδη, η σκέψη του

¹⁹ Ο.π, «Έμφυλες βιαιότητες εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», κεφ. *Φεμινιστικές τροχιές*, σελ.53

και κατ' επέκταση η κριτική και λογική ικανότητα, τοποθετούνται στον πυρήνα όλων των αναλύσεων των φιλελεύθερων θεωρήσεων.

Βασικό χαρακτηριστικό της εν λόγω θεώρησης καθίσταται η αδιαπραγμάτευτη κυριαρχία του ατόμου στο κοινωνικό σύνολο ενώ το κράτος αναλαμβάνει προστατευτικό κυρίως ρόλο αναφορικά με το άτομο και τις σχέσεις του σε κοινωνικό επίπεδο. Η συγκεκριμένη θεωρητική βάση της φιλελεύθερης θεώρησης στηρίζεται αναντίρρητα σε φιλοσοφικά έργα όπως του Τζών Στιούαρτ Μιλ και του Τζών Λοκ. Όσον αφορά τις προσεγγίσεις του εν λόγω ρεύματος για το φύλο, αναδεικνύεται η λογική αλληλουχία: άτομο - κριτική σκέψη – εκπαίδευση – ίσες ευκαιρίες – άρση ανισοτήτων λόγω φύλου.

Το παραπάνω σχήμα προσιδιάζε κυρίως στο κοινωνικοπολιτικό και οικονομικό πλαίσιο του 18^{ου} αιώνα, στο οποίο οι γυναίκες τοποθετούνταν στη χαμηλότερη κοινωνική κλίμακα, καθίσταντο οικονομικά εξαρτημένες από τους άνδρες και είχαν από ελάχιστες έως μηδαμινές ευκαιρίες στην εκπαίδευση. Η μόρφωση λοιπόν θεωρήθηκε ως το συστατικό στοιχείο για τη χειραφέτηση των γυναικών, καθ' ότι προάγει την κριτική ικανότητα. Η Wollstonecraft, ο Μιλ, αποτέλεσαν χαρακτηριστικά παραδείγματα θεωρητικών του 18^ο αιώνα. Εξελισσόμενη, η φιλελεύθερη προσέγγιση του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα διαμέσου αξιολογικών ερευνών, ανέδειξε ποικίλες πτυχές αναφορικά με τη διάσταση και ανισότητα του φύλου αρσενικό/θηλυκό. Το στοιχείο της *κοινωνικής εκμάθησης* της εν λόγω ανισότητας, το ζήτημα των δικαιωμάτων των γυναικών στον ελεύθερο λόγο, η ενδότερη μελέτη του γυναικείου εαυτού ούτως ώστε να απαλειφθούν οι ανισότητες, συνιστούν τα σημαντικότερα ζητήματα τα οποία έθιξε η φιλελεύθερη προσέγγιση. Ορισμένοι σύγχρονοι θεωρητικοί ήταν: οι Betty Friedan, Gloria Steinem κ.α²⁰

Εν συνεχεία ακολουθεί η ριζοσπαστική προσέγγιση η οποία συμπεριλαμβάνει και τις επιμέρους θεωρήσεις (πολιτισμική, λεσβιακή και ψυχαναλυτική). Οι αρχικές τοποθετήσεις της ριζοσπαστικής προσέγγισης ασχολούνται διεξοδικά με την κατανομή της εργασίας αναλόγως του φύλου και συναρτήσεως της εγκυμοσύνης και των συνθηκών των οποίων παράγει στον εργασιακό χώρο. Το γυναικείο φύλο δηλαδή, καθίσταται εν πολλοίς αδύναμο και βιολογικά άνισο σε σχέση με το ανδρικό, καθ' ότι συμπεριλαμβάνει τη διαδικασία της τεκνοποίησης και ανατροφής των παιδιών, η οποία δεν μπορεί να παραβλεφθεί στον εργασιακό χώρο. Στοχάστρια της εν λόγω αντίληψης υπήρξε η Φαιερστούουν, η οποία συν τοις άλλοις, απέβλεπε σε μια γενικότερη σεξουαλική επανάσταση για την άρση αυτής της ανισότητας.

²⁰ Ο.π., «Έμφυλες βιαιότητες, εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», κεφ. *Φεμινιστικές τροχιές*, σελ. 53

Μετέπειτα και αναφορικά με την πολιτισμική μορφή της ριζοσπαστικής προσέγγισης, παρατηρείται μια ιδιάζουσα μετατόπιση στο τι εν τέλει καθιστά ή όχι μια γυναίκα αδύναμη και προάγει την άνιση κατανομή εργασίας. Η γυναίκα λοιπόν βάσει του βιολογικού της φύλου αναδύεται ως μια οντότητα με ευγενή στοιχεία, καθ' ότι θεωρείται ότι είναι ικανή ως προς την ανατροφή των παιδιών, ακριβώς λόγω αυτών των χαρακτηριστικών τα οποία πιστεύεται ότι την καθορίζουν ως φύλο, όπως λόγου χάριν η ευαισθησία, η τρυφερότητα, η θηλυκότητα. Η πολιτισμική λοιπόν θεώρηση αντιλαμβάνεται τα εν λόγω χαρακτηριστικά ως επικυρίαρχα για μια τελεσφόρα κοινωνική αλλαγή.

Παρόμοια αντιμετωπίζεται το ζήτημα του φύλου και από τη λεσβιακή φεμινιστική προσέγγιση. Η γυναίκα καθίσταται αντιληπτή ως μια θεϊκή και ερωτική μορφή με βασικό το στοιχείο της θηλυκότητας, το οποίο εγείρει την αγάπη και τον ερωτισμό μεταξύ γυναικών, κάτι το οποίο αντικρούει σαφώς τις κοινωνικές νόρμες. Τίθεται επομένως το ζήτημα της ετεροφυλοφιλίας και ομοφυλοφιλίας μεταξύ γυναικών, ως το επικυρίαρχο το οποίο προάγει τις ανισότητες. Η ετεροφυλοφιλία νοείται ως η βίαια ενδεδειγμένη μορφή σεξουαλικότητας η οποία σχετίζεται με πατριαρχικές και καπιταλιστικές δομές.

Στον αντίποδα της βρίσκεται ένα λεσβιακό σύστημα στο οποίο εντάσσονται όχι μόνο οι γυναίκες οι οποίες τρέφουν ερωτικό ενδιαφέρον για άλλες γυναίκες αλλά ακόμα και οι γυναίκες αυτές οι οποίες συνδέονται φιλικά μόνο με άλλες γυναίκες. Ορισμένοι θεωρητικοί οι οποίοι υποστήριξαν την εν λόγω θεώρηση ήταν οι: Adrienne Rich, Gayle Rubin, Audre Lorde κ.α. Τέλος, στην ψυχαναλυτική προσέγγιση βασικό αίτιο των κοινωνικών ανισοτήτων θεωρείται η ανατροφή των παιδιών η οποία έχει αποδοθεί αποκλειστικά στις γυναίκες. Αλλαγή θα επέλθει εφόσον ο άνδρας λάβει έναν πιο ενεργό ρόλο.

Η μαρξιστική – σοσιαλιστική προσέγγιση προσανατολίζει σε μια θεώρηση η οποία αναμφίβολα συνάδει με τη μαρξιστική θεωρία. Ο καπιταλισμός καθίσταται αντιληπτός ως η γενεσιουργός αιτία όλων των ειδών των ανισοτήτων και σαφώς και του φύλου. Η απάντηση λοιπόν στο άλυτο ερώτημα των ανισοτήτων βρίσκεται στην ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος και συνεπώς στην αναδιάρθρωση των κοινωνικών σχέσεων, οι οποίες διαμορφώνονται βάσει του κεφαλαίου. Σημαντική παράλειψη της μαρξιστικής θεωρίας εντοπίζεται στην απουσία της ανάλυσης της γυναίκας από το εργασιακό σύστημα. Το εν λόγω κενό επιχείρησαν να καλύψουν και ορισμένοι θεωρητικοί όπως οι: Angela Davis, Nancy Hartsock κ.α

Τέλος οι μεταδομιστικές φεμινιστικές προσεγγίσεις, ερευνούν τα θέματα του φύλου, της σεξουαλικότητας και της ανισότητας μέσω μιας εντελώς διαφοροποιημένης κριτικής σκοπιάς εν

συγκρίσει με τα προαναφερθείσα φεμινιστικά ρεύματα. Στον πυρήνα των αναλύσεων τους βρίσκεται η έννοια της αμφισβήτησης για οτιδήποτε θεωρείται δεδομένο και δομημένο υπό συγκεκριμένες οριοθετήσεις, όπως λόγου χάριν το φύλο. Διαμέσου του μεταδομισμού όχι μόνο το κοινωνικό φύλο(gender) αλλά και το βιολογικό(sex) αναδεικνύονται ως απλές κατασκευές σε κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Υπό την ίδια λογική μελετώνται και οι έννοιες του άνδρα, της γυναίκας, της ετεροφυλοφιλίας, της ομοφυλοφιλίας, του αρσενικού και του θηλυκού στοιχείου.

Υπό το ίδιο πρίσμα αναλύεται και η έννοια του εαυτού, η οποία αναδεικνύεται ως μια πολύπλευρη και πολυδιάστατη ξεχωριστή κατηγορία. Ο εαυτός, το φύλο και η σεξουαλικότητα υποστηρίζεται ότι αποτελούν κοινωνικά και πολιτικά προϊόντα τα οποία διαμορφώνονται με βάση το λόγο. Το λόγο και την αλήθεια, στοιχεία τα οποία αναμφίβολα μεταβάλλονται και εξαρτώνται από τις εκάστοτε κοινωνικοπολιτικές και ιστορικές συνθήκες. Συνεπώς η ρευστότητα στη δόμηση του υποκειμένου με βάση λόγου χάριν το φύλο δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Επιπρόσθετα ένα εξίσου ουσιαστικό στοιχείο στη μεταδομιστική θεώρηση αποτελεί και η έννοια της εξουσίας. Παρατηρήθηκε ότι στα προαναφερθείσα φεμινιστικά ρεύματα η εξουσία συνιστούσε ένα βασικό και αμετάβλητο στοιχείο ως προς τη μελέτη του ατόμου. Μέσω όμως του μεταδομισμού, η εξουσία νοείται πλέον ως ένας παράγοντας περισσότερο βοηθητικός παρά ανασταλτικός για την εξέλιξη του ατόμου και συνδέεται άμεσα όχι μόνο με τη δύναμη και την κατοχή χρημάτων αλλά εξίσου με τη δύναμη του λόγου και την εξέλιξη των ποικίλων ταυτοτήτων διαμέσου του λόγου. Πολλοί θεωρητικοί υπήρξαν υποστηρικτές του εν λόγω ρεύματος, ορισμένοι από τους οποίους είναι: οι Carole Pateman, Virginia Held, Νίκος Μουζέλης, Lucy Irigaray, Judith Butler το έργο της οποίας αναλύεται και παρακάτω.²¹

1.8 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΜΠΑΤΛΕΡ «GENDER TROUBLE»

Αξιοσημείωτο παρουσιάζεται το έργο της μεγάλης θεωρητικού Judith Butler με τίτλο Gender Trouble στο οποίο προσεγγίζεται το υποκείμενο συναρτήσει του φύλου και της ταυτότητας του στο εκάστοτε κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο και εν τέλει αναδεικνύεται μια σχέση αμφίδρομη ανάμεσα σε αυτούς τους τρεις παράγοντες.

Βασικό χαρακτηριστικό το οποίο παρουσιάζεται διαμέσου του έργου της Μπάτλερ, αποτελεί το στοιχείο της «επιτελεστικότητας» αναφορικά με το φύλο και την ταυτότητα του υποκειμένου. Το

²¹ Ο.π., «Έμφυλες βιαιότητες, εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», κεφ. *Φεμινιστικές τροχιές*, σελ.53

εν λόγω στοιχείο προσιδιάζει ουσιαστικά στην έννοια της αδιάλειπτης διάδρασης του υποκειμένου με το φύλο του και τις εν δυνάμει μορφές του ούτως ώστε να καταλήξει στην υιοθέτηση εκείνης ή εκείνων των μορφών που θα το καταστήσουν οντολογικά αντιληπτό και αναγνωρίσιμο. Το στοιχείο όμως της επιτέλεσης σύμφωνα και με την Μπάτλερ εξυπηρετεί και έναν επιπρόσθετο σκοπό: την επιβίωση του υποκειμένου στην κοινωνία μέσω της ορθής επιτελεστικότητας του φύλου του. Σε αυτό το σημείο αναδεικνύεται επομένως και το στοιχείο της 'παράστασης' του φύλου από το υποκείμενο έτσι ώστε να μην απορριφθεί τιμωρητικά από το εκάστοτε κοινωνικό σύνολο.²²

Παρατηρείται επομένως το στοιχείο της εισροής ποικίλων ρόλων ως προς τη διαμόρφωση και σύμπτυξη του πυρήνα του φύλου. Οι ρόλοι αποτελούν ένα μέρος του φύλου ή καλύτερα ένα στοιχείο μέσω του οποίου διαφαίνεται η διαδικασία της επιτελεστικότητας. Σε αυτό το σημείο καθίσταται απαραίτητο να διευκρινισθεί ο λόγος για τον οποίο οι ρόλοι αποτελούν ένα μόνο μέρος του φύλου. Η διαδικασία της επιτέλεσης του, σχετίζεται άμεσα και με άλλες ποικίλες παραμέτρους πέραν των ρόλων που καλείται το Εγώ να φέρει εις πέρας. Το φύλο επομένως δομείται και από την εσωτερική, ταυτοτική ενσωμάτωση διαφόρων κοινωνικών και πολιτισμικών νορμών οι οποίες ουσιαστικά διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο και στη διαμόρφωση της υποκειμενικότητας και εν συνεχεία της ταυτότητας του ατόμου.

Συνεπώς, καθίσταται αντιληπτό το στοιχείο της πολυπλοκότητας, πολυδιάστασης και πολυμορφικότητας του φύλου. Σε τελική ανάλυση, το φύλο αποτελεί έναν πυρήνα ο οποίος όμως συντίθεται από διάφορα μέρη τα οποία προσιδιάζουν είτε σε ρόλους τους οποίους επικαλείται να εκτελέσει το άτομο, είτε σε κοινωνικές και πολιτισμικές νόρμες σύμφωνα με τις οποίες αναδεικνύεται και το στοιχείο της κατασκευής του φύλου. Όπως και η ίδια η Μπάτλερ υποστήριξε, το φύλο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την έννοια της δράσης σε οποιαδήποτε μορφή της, ως εκ τούτου το υποκείμενο καθίσταται αντιληπτό οντολογικά μέσω του φύλου του αφενός και μέσω της κοινωνικής δράσης αφετέρου, η οποία έχει επέλθει και διαμορφώσει το φύλο. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα στοιχεία το φύλο διαθέτει άπειρες δυνατότητες και μορφές οι οποίες όμως περιορίζονται δυναμικά από την υπάρχουσα κοινωνική και πολιτική δράση και εξαλείφονται ή περιθωριοποιούνται.²³

Καθίσταται σαφές το γεγονός ότι το επίκεντρο της θεώρησης της Μπάτλερ περί του φύλου και ακολούθως της σεξουαλικότητας κινείται στο εννοιολογικό πλαίσιο, το οποίο σηματοδοτείται από το στοιχείο της κοινωνικής κατασκευής συνολικά του έμφυλου εαυτού και ειδικά των μερών από τα οποία προσδιορίζεται εν τέλει ο εαυτός. Αναφορικά λοιπόν με τον πυρήνα και τη δομή του

²² Χαλκιά., Α. Μ. Μιχαηλίδου, « Η παραγωγή του κοινωνικού σώματος», Αθήνα, Εκδόσεις Κατάρτι & Δίνη, φεμινιστικό περιοδικό, 2006 , σελ. 14

²³ Ο.π., Χαλκιά., Α. Μ. Μιχαηλίδου, «Η παραγωγή του κοινωνικού σώματος», σελ. 15-18

φύλου (βιολογική/κοινωνική), δημιουργήθηκαν δύο βασικά θεωρητικά ρεύματα: στο πρώτο εντάσσονταν όσοι υποστήριζαν τον βιολογικό προκαθορισμό του φύλου και της επιβεβλημένης σεξουαλικότητας και κατ' επέκταση ορθής σεξουαλικής συμπεριφοράς.²⁴

Αντίθετα, στο δεύτερο πεδίο προσιδιάζουν οι θεωρητικοί και οι συγγραφείς οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η συνολική διαμόρφωση του εαυτού με βάση το φύλο και τη σεξουαλικότητα καθώς επίσης και τους επικείμενους ρόλους τους οποίους θα υιοθετήσει το κάθε άτομο, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με εσωτερικευμένες κοινωνικές και πολιτισμικές καταβολές.²⁵ Εν ολίγοις προκύπτει η αναφορά στο 'Εγώ' το οποίο κατά βάση είναι επίκτητο αναλόγως των επικυρίαρχων στερεοτυπικών κοινωνικών αντιλήψεων. Σε αυτό το σημείο παρατηρείται αναμφίβολα η διασύνδεση μεταξύ της διαμορφούμενης από το 'Εγώ' ταυτότητας η οποία συνοδεύει και σφραγίζει τον έμφυλο εαυτό.

Διαμέσου της ανάλυσης της Μπάτλερ, προκύπτει σαφώς και το στοιχείο του κοινωνικής υποδούλωσης σε έμφυλες συμβάσεις οι οποίες καθίστανται αντιληπτές ως δεδομένες και μη αμφισβητήσιμες. Λόγου χάριν αν ληφθεί ως αναντίρρητο το στοιχείο της βιολογικής προέλευσης του φύλου, αυτόματα ο διαχωρισμός του σε αρσενικό ή θηλυκό όπως επίσης και οι υιοθετούμενοι ρόλοι και σεξουαλικότητα σε σχέση με τον εν λόγω διαχωρισμό, θεωρούνται αυτονόητα.

Σύμφωνα λοιπόν και με τα προαναφερθέντα στοιχεία, δύναται να καταστεί κατανοητό ότι και η σεξουαλικότητα με τις διάφορες μορφές της (ετεροφυλοφιλία, ομοφυλοφιλία, τρανσεξουαλισμός) διαμορφώνονται αναλόγως των επικυρίαρχων αντιλήψεων για το φύλο στις περισσότερες κοινωνίες. Συνεπώς, η επικράτηση του διαχωρισμού αρσενικό-θηλυκό ορίζει εν πολλοίς την ορθή σεξουαλική ταυτότητα της ετεροφυλοφιλίας ενώ ταυτόχρονα επιδοκιμάζει διαφορετικές μορφές σεξουαλικού προσανατολισμού. Προκύπτει επομένως το στοιχείο της κοινωνικής κατασκευής του φύλου και κατά συνέπεια και της σεξουαλικότητας όπως πρεσβεύει και η Μπάτλερ.

Σε τελική ανάλυση ο διαχωρισμός των φύλων εξυπηρετεί πολλαπλά την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική οργάνωση και εν τέλει την προσδοκώμενη ομοιογένεια. Εν τούτοις και αναφορικά με τις μορφές της σεξουαλικότητας είναι αναγκαίο να υπογραμμισθεί το εξής: η ετεροφυλοφιλία γίνεται αντιληπτή ως η αποδεκτή μορφή σεξουαλικής ταυτότητας. Από την άλλη πλευρά όμως προσδιορίζεται ως αποδεκτή σε σχέση πάντα με τις έτερες μορφές της, δηλαδή την ομοφυλοφιλία ή και τρανσεξουαλισμό.²⁶ Συνεπώς όπως προαναφέρθηκε και στην ανάλυση του δίπτυχου ταυτότητα-ετερότητα, το αποδεκτό, το ορθό, το όμοιο δεν υφίσταται χωρίς το αντιθετικό, το έτερο ή εν τέλει το μη αποδεκτό στοιχείο.

²⁴ Ο.π., Evans. M., «Φύλο και κοινωνική θεωρία», σελ.103

²⁵ Ο.π., Evans. M., « Φύλο και κοινωνική θεωρία», σελ.103

²⁶ Ο.π., Evans. M. «Φύλο και κοινωνική θεωρία», σελ. 103 - 107

1.9 Ο ΔΥΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ – ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ

1.9.1 Η προέλευση του βιολογικού φύλου (sex)

Πραγματοποιήθηκε παραπάνω μια αρχική προσέγγιση αναφορικά με την ανάλυση του φύλου και ορισμένα ουσιώδη γνωρίσματα του. Αναλύθηκε επιπροσθέτως το φύλο συναρτήσει της ανθρώπινης σεξουαλικότητας και εν τέλει ο ρόλος του στην διαμόρφωση του έμφυλου εαυτού. Σε αυτό το σημείο κρίνεται αναγκαίο να προσεγγισθεί εκτενώς η ανάλυση περί του δυισμού της δομής του φύλου, δηλαδή το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο.

Η διαμάχη περί της διάκρισης του φύλου σε βιολογικό (sex) και κοινωνικό (gender), στους επιστημονικούς κύκλους υπήρξε μεγάλη καθ' ότι δίδονταν ποικίλες ερμηνείες όπως θα παρουσιασθεί και στη συνέχεια. Αρχικά καθίσταται αναγκαίο να προσδιορισθεί σε ένα πρώτο επίπεδο η έννοια του βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Το βιολογικό φύλο καθίσταται αντιληπτό ως γενετικά προκαθορισμένο ενώ στο κοινωνικό προσδίδεται η έννοια της κοινωνικής και πολιτισμικής κατασκευής. Το βιολογικό αλλά και το κοινωνικό φύλο χαρακτηρίζονται παράλληλα από το αρσενικό και θηλυκό στοιχείο.²⁷

Συνεπώς καθίσταται αντιληπτό το στοιχείο του δυισμού και στο βιολογικό και στο κοινωνικό φύλο αναφορικά με τον προσδιορισμό τους σε αρσενικό και θηλυκό. Βασική έννοια στη θεωρία περί του φύλου όπως προαναφέρθηκε αποτελεί και το στοιχείο της ταυτότητας του κοινωνικού φύλου (gender)²⁸ η οποία σχετίζεται με την αντίληψη του εαυτού βάσει της οποίας το υποκείμενο υιοθετεί τον αντρικό ή γυναικείο ρόλο οποίος δύναται να μην συμπίπτει με το βιολογικό φύλο.

Η Μπάτλερ ασχολήθηκε εκτενέστατα με τις εν λόγω διακρίσεις του βιολογικού και κοινωνικού φύλου, αποδόμησε και έθεσε προς αμφισβήτηση όλες τις επικυρίαρχες αντιλήψεις ούτως ώστε να καταλήξει στο ότι ο διαχωρισμός του φύλου σε βιολογικό και κοινωνικό, το αρσενικό και θηλυκό στοιχείο, η οριοθετημένη σεξουαλικότητα και εν τέλει η ίδια η έννοια του φύλου αποτελούν απλώς γλωσσικές κατασκευές ενός συνολικότερου κοινωνικού και πολιτικού συστήματος το οποίο επιδιώκει μέσω του κοινωνικού προγραμματισμού του έμφυλου εαυτού, την κοινωνική συνοχή και ομοιογένεια.

Σε ένα πρώτο στάδιο λοιπόν παρουσιάζεται η πολυδιάστατη ακολουθία του κοινωνικού φύλου από το βιολογικό διαμέσου της εξής υπόθεσης: λαμβάνεται αρχικά ως δεδομένο ότι ο

²⁷ https://spiridopoulou.files.wordpress.com/2012/06/koinoniko_fylo.pdf

²⁸ . https://spiridopoulou.files.wordpress.com/2012/06/koinoniko_fylo.pdf

έμφυλος εαυτός και το κοινωνικό φύλο είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μέσω των πολιτισμικών ενσωματώσεων οι οποίες προσδιορίζουν το κοινωνικό φύλο. Εντούτοις, η κοινωνική κατασκευή του αρσενικού και θηλυκού δεν συνεπάγεται ότι θα απαντηθεί στα αντίστοιχα όμοια σώματα.

Το βιολογικό φύλο(sex) και ο δυισμός του ναι μεν δεν τίθενται υπό καμία αμφισβήτηση λόγω ακριβώς της αυθεντίας της επιστήμης της βιολογίας, παρ' όλα αυτά και σύμφωνα με την Μπάτλερ, το κοινωνικό φύλο δύναται να λάβει ποικίλες μορφές και όχι απλά να εξαντλείται σ' έναν προκαθορισμένο βιολογικό δυισμό, ο οποίος προσδιορίζει το κοινωνικό φύλο βάσει του βιολογικού και κατά συνέπεια εκμηδενίζεται και εξαντλείται από αυτό. Η αυτό-σύσταση του κοινωνικού φύλου επιτρέπει την εκ των ουκ άνευ πολιτισμικών όρων προσέγγιση του ανδρικού και γυναικείου στοιχείου ομοίως σ' ένα σώμα είτε γυναικείο είτε ανδρικό.²⁹

Η πολυπλοκότητα η οποία διαφαίνεται μέσω της προαναφερθείσας προσέγγισης εγείρει ποικίλα ερωτήματα περί της καταγωγής όχι μόνο του κοινωνικού αλλά και του ίδιου του βιολογικού φύλου. Σε ένα μετέπειτα στάδιο δεν δύναται να ληφθεί ως δεδομένη η αυθαίρετη και δίχως ερωτήματα ύπαρξη του βιολογικού φύλου και αυτό διότι δεν είναι γνωστή και αδιαμφισβήτητη η ίδια η φύση του, σε τι συνίσταται, πως προέκυψε, ποια εν τέλει ιστορία ακολουθεί την κατά τα άλλα δεδομένη κατασκευή του και με ποιον τρόπο εξηγείται η δυαδικότητα του την οποία οι σύγχρονες κοινωνίες λαμβάνουν ως επικυρίαρχη, καθοριστική και παγιωμένη.

Προχωρώντας τη συλλογιστική πορεία της Μπάτλερ, προκύπτει η πιθανολογία της κατασκευής ακόμα και του βιολογικού φύλου, καθώς η αναμφίβολη αυθεντία της δυαδικότητας του σχετίζεται τελεολογικά με έναν κοινωνικό και πολιτισμικό προγραμματισμό εξίσου όπως και στον διαχωρισμό του κοινωνικού φύλου. Συνεπώς με τα εν λόγω δεδομένα έτσι όπως προκύπτουν και από την ανάλυση της Μπάτλερ η διάκριση βιολογικού και κοινωνικού φύλου καθίσταται μη υπαρκτή.

Εν συνεχεία της εν λόγω συλλογιστικής πορείας, η αρχική υπόθεση ότι το κοινωνικό φύλο αποτελεί αναντίρρητη λογική ακολουθία του βιολογικού με δεδομένα πολιτισμικά νοήματα, διαψεύδεται στο πλαίσιο της κατηγοριοποίησης του βιολογικού φύλου σε μια κοινωνικά κατασκευασμένη ενότητα. Σε αυτό λοιπόν το σημείο αναδεικνύεται η σημαντικότητα του κοινωνικού φύλου και η σύλληψη του από την θεωρητική σκοπιά της Μπάτλερ, ως του μέσου εκείνου δια του οποίου προκύπτει η διαδικασία της παγίωσης του αδιαμφισβήτητου χαρακτήρα του βιολογικού φύλου. Στην εν λόγω διαδικασία λαμβάνουν χώρα και επενεργούν σχέσεις ποικίλων

²⁹ Ο.π., Butler, J., «Αναταραχή φύλου – ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας», σελ. 31

μορφών με κυρίαρχο χαρακτηριστικό την εξουσιαστική δύναμη σ' ένα φαινομενικά προϋπάρχον πλαίσιο βιολογικού χαρακτήρα όπου το φύλο λαμβάνει την ακόλουθη ταυτότητα του.³⁰

1.9.2 Η προέλευση του κοινωνικού φύλου(gender)

Παρακολουθώντας τη θεωρητική αναζήτηση της Μπάτλερ, επιχειρήθηκε μια προσέγγιση αναφορικά με τη φύση και το χαρακτήρα του βιολογικού φύλου συναρτήσει πάντα και του κοινωνικού. Σε αυτό το σημείο λοιπόν θα αναλυθεί η έννοια του κοινωνικού φύλου ούτως ώστε να προκύψουν και τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του. Καθίσταται γνωστό ότι στη φεμινιστική θεωρία υποστηρίζεται η πολιτισμική ακολουθία του κοινωνικού φύλου από το βιολογικό και εν τέλει η ταυτοποίηση του μ' έναν προκαθορισμένο κοινωνικό προγραμματισμό.

Συνεπώς αν ληφθεί ως δεδομένη η υπόθεση περί της προκαθορισμένης ταυτότητας του κοινωνικού φύλου(gender), αναφορικά με την δημιουργία του, προκύπτει εύλογα το ερώτημα εάν εν τέλει ο συγκεκριμένος κοινωνικός προγραμματισμός ο οποίος ακολουθεί το κοινωνικό φύλο καθίσταται εφικτό να επαναπροσδιοριστεί σ' ένα νέο πλαίσιο ή γίνεται αντιληπτός ως παγιωμένος και αμετάβλητος.

Σύμφωνα λοιπόν με την εν λόγω υπόθεση ο πολιτισμός αναδεικνύεται όχι απλά ως μια παράμετρος η οποία συμβάλλει στην κατασκευή του κοινωνικού φύλου, αφού ουσιαστικά η συγκεκριμένη κατασκευή γίνεται με πολιτισμικά κριτήρια, αλλά πολύ περισσότερο η έννοια του πολιτισμού αναδεικνύεται πρωταρχικής σημασίας λόγω του χαρακτήρα που του προσδίδεται στην έννοια της κατασκευής. Στο συγκεκριμένο λοιπόν πλαίσιο η έννοια του φύλου αναδεικνύεται τόσο άτεγκτη και αμετάβλητη όπως ακριβώς και στον προσδιορισμό της υπό τη βιολογία.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη προσέγγιση της κατανόησης της προέλευσης του κοινωνικού φύλου, παρουσιάζουν ορισμένες απόψεις οι οποίες βρίσκονται στον αντίποδα των προαναφερθέντων θεωρητικών μελετών περί της αμεταβλητότητας του φύλου στην κοινωνική του διάσταση. Οι εν λόγω θεωρίες υποστηρίζουν μεν τον προγραμματισμό του κοινωνικού φύλου σε μια όμως πιο ενεργητική του διάσταση. Λόγου χάριν, κυρίαρχη μεταξύ αυτών των θεωριών, καθίσταται η μελέτη της Μπωβουάρ για το φύλο στο έργο της με τίτλο: *Δεύτερο φύλο*.

Στο συγκεκριμένο έργο η Μπωβουάρ ανέδειξε τη δυνατότητα την οποία κατέχει ένα άτομο να επιλέξει ουσιαστικά κάποιο από τα δύο υπάρχοντα φύλα ανεξαρτήτως του βιολογικού του. Σε

³⁰ Ο.π., Butler, J., «Αναταραχή φύλου – ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας», σελ.32

αυτό το σημείο λοιπόν αναδεικνύεται μια εξαιρετικά σημαντική παράμετρος αναφορικά με το κοινωνικό φύλο, η παράμετρος της επιλογής και της διαδραστικότητας από την πλευρά του ίδιου του υποκειμένου. Όλη η συλλογιστική πορεία της Μπωβουάρ βρίσκεται πίσω από τη γνωστή φράση της: «Δεν γεννιέται κανείς γυναίκα, αλλά γίνεται». Ξεκάθαρα λοιπόν δηλώνεται ότι το κοινωνικό φύλο αλλά και ο ρόλος της γυναίκας αποτελούν χαρακτηριστικά τα οποία ένα άτομο δύναται να υιοθετήσει ανεξαρτήτως του βιολογικού του φύλου όπως προαναφέρθηκε.³¹

Παρουσιάστηκε και αναλύθηκε η προσέγγιση της Μπάτλερ κυρίως, περί της προέλευσης του βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Ακολουθήθηκε όλη η συλλογιστική της πορεία και διαμέσου αυτής κατέστη κατανοητή η πολυπλοκότητα και πολυμορφικότητα των διαστάσεων του φύλου(sex), βιολογικό και κοινωνικό. Αναδείχθηκε εν τέλει το κύριο στοιχείο της κατασκευής όχι μόνο στο κοινωνικό αλλά ενίοτε και στο βιολογικό φύλο. Η εν λόγω κοινωνική κατασκευή του φύλου στο σύνολο του, των ρόλων οι οποίοι το προσδιορίζουν, η κατασκευή του αρσενικού και θηλυκού στοιχείου και της αρμόζουσας σεξουαλικότητας η οποία τα διέπει, αποσκοπούν στην τελεσφόρα κοινωνική συνοχή και ομοιογένεια μέσω ενός αέναου κοινωνικού προγραμματισμού.

³¹ Ο.π., Butler J. « Ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας» σελ. 33-36

2. ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ – ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

ΚΥΡΙΑΡΧΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ.

Αναφέρθηκε και παρουσιάσθηκε εκτενώς το θεωρητικό υπόβαθρο το οποίο δομεί και αποτελεί τη λύδια λίθο αναφορικά με την σεξουαλική ταυτότητα του ατόμου. Προσεγγίσθηκαν οι έννοιες της ταυτότητας – ετερότητας, του βιολογικού και κοινωνικού φύλου καθώς επίσης και το κατά πόσο επηρεάζεται η διαμόρφωση τους από το κοινωνικό σύνολο και την ευρύτερη κοινή γνώμη. Σε αυτό το σημείο λοιπόν, καθίσταται απαραίτητο να προσεγγισθεί και να διερευνηθεί η κοινή γνώμη σχετικά με την ομοφυλοφιλία στην Ελλάδα σε ένα γενικότερο επίπεδο, καθώς επίσης και αναφορικά με μείζονα θέματα διαβίωσης των ομοφυλόφιλων ατόμων στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

Πραγματοποιώντας διαδικτυακά μια επισκόπηση αναφορικά με την κοινή γνώμη για την ομοφυλοφιλία στην Ελλάδα, καθώς επίσης και για επιμέρους ζητήματα ομοφυλοφιλικών διαπροσωπικών σχέσεων, παρουσιάζονται παρακάτω ορισμένες βασικές και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες έρευνες. Ενδεικτικά, οι έρευνες της κ. Καντσά για τις γυναίκες λεσβίες, του κ. Γιαννακόπουλου για την ανδρική κυρίως ομοφυλοφιλία, έρευνα της κ. Χασιώτη Νατάσας για το πώς αντιμετωπίζεται η ομοφυλοφιλία από τους ψυχολόγους όπως και άλλα επιμέρους θέματα. Η εν λόγω έρευνα δημοσιεύθηκε στο ιστολόγιο των οικογενειών Ουράνιο Τόξο (Μη κυβερνητική οργάνωση οικοκοινοτήτων ομοφυλόφιλων ατόμων. Εν συνεχεία πραγματοποιείται αναφορά και στις έρευνες της Αμερικανικής δημοσκοπικής εταιρίας Pew σχετικά με την αποδοχή της ομοφυλοφιλίας σε ποικίλες χώρες του κόσμου και τέλος παρουσιάζεται αναλυτικά η έρευνα σχετικά με την κοινή γνώμη για την ομοφυλοφιλία της εταιρίας Focus Bari.

2.1 Οι έρευνες Καντσά και Γιαννακόπουλου

Αρχικά, η έρευνα της κ. Καντσά Βενετίας, καθηγήτριας στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 1994-1998 και 2008-2009 σε Ερεσό, Αθήνα, Θεσσαλονίκη. Η έρευνα διεξήχθη με τη μέθοδο της συμμετοχικής παρατήρησης σε δείγμα 10 ομοφυλόφιλων γυναικών στην Ερεσό, 30 σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και 10 κατά την τελευταία περίοδο της έρευνας. Το ζήτημα το οποίο διαπραγματεύτηκε ήταν οι λόγοι ανυπαρξίας της λεσβιακής ταυτότητας στην Ελλάδα (ορατότητα/αορατότητα), οι σχέσεις και οι κοινότητες οι οποίες δημιουργούνται μεταξύ των λεσβιών και γενικότερα πτυχές των διαπροσωπικών τους σχέσεων.³² Η ποιοτική έρευνα της κ. Καντσά ανέδειξε την ανάγκη και την προσπάθεια ταυτόχρονα των λεσβιών γυναικών να καθίστανται ορατές, να διεκδικούν το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της σεξουαλικής τους ταυτότητας και να δημιουργούν κοινότητες μεταξύ τους τις οποίες αντιλαμβάνονται ως οικογένειες. Η έννοια της φιλίας αναδεικνύεται μία από τις ουσιαστικότερες παραμέτρους στη ζωή μιας ομοφυλόφιλης γυναίκας.

Η έρευνα του κ. Γιαννακόπουλου Κώστα, αναπληρωτή καθηγητή στο τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του πανεπιστημίου Αιγαίου, διεξήχθη σε Αθήνα και Πειραιά σε περίοδο 18 ετών. Συγκρατάλεγγεται ανάμεσα στις πιο ουσιώδεις και πολύτιμες για τον επιστημονικό κύκλο έρευνες, όχι μόνο ποσοτικά λόγω της μακρόχρονης διάρκειας αλλά πολύ περισσότερο ποιοτικά λόγω των ευρημάτων της. Τα ζητήματα τα οποία διαπραγματεύτηκε ήταν αρχικά η ανδρική ταυτότητα και η ομοφυλοφιλία, η σύναψη οικογενειακών δεσμών μεταξύ των ομοφυλόφιλων, αντιλήψεις για τη συγγένεια, συγκατοίκηση και διερεύνηση της διεκδίκησης του πολιτικού γάμου από τα ομόφυλα άτομα.³³

Παρατηρείται η σταδιακή εξέλιξη των αντιλήψεων αναφορικά με τη σεξουαλικότητα σε άνδρες και γυναίκες από τη δεκαετία '50 και '70 έως σήμερα όπου το δυτικό πρότυπο τείνει να χαρακτηρίζει και τις εν λόγω κοινωνικές αντιλήψεις περί σεξουαλικότητας. Η ανδρική ομοφυλοφιλική ταυτότητα χαρακτηρίζεται πλέον από μια τάση επικράτησης του συναισθήματος και της τρυφερότητας, στοιχείο το οποίο δεν παρατηρήθηκε παλαιότερα. Διαμέσου της έρευνας, η οικογένεια των ομόφυλων ανδρών αναδείχθηκε ως σημαντική παράμετρος καθ' ότι στο σύνολο των περιπτώσεων δεν υπήρξε αποδοχή. Το στοιχείο αυτό οδηγεί τους ομοφυλόφιλους άνδρες

³² Αποστολέλλη Α., Χαλκιά Α., «Σώμα, Φύλο, Σεξουαλικότητα-ΛΟΑΤΚ πολιτικές στην Ελλάδα», Αθήνα, εκδόσεις Πλέθρον, 2012, σελ. 52

³³ Ο.π., Αποστολέλλη Α., Χαλκιά Α., «Σώμα, φύλο, σεξουαλικότητα- ΛΟΑΤΚ πολιτικές στην Ελλάδα» σελ. 173-175

αλλά και τις λεσβίες γυναίκες στη σύναψη κοινοτήτων μεταξύ τους και στη δημιουργία ισχυρών φιλικών δεσμών όπως παρατηρήθηκε και στην έρευνα της κ. Καντσά.

2.2 Η έρευνα της Χασιώτη Νατάσσας (ΜΚΟ οικογένειες Ουράνιο Τόξο).

Η εν λόγω έρευνα καθίσταται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και εποικοδομητική καθ' ότι διερευνά το πώς αντιμετωπίζουν τους ομοφυλόφιλους πελάτες ψυχίατροι, ψυχολόγοι και σύμβουλοι ψυχικής υγείας. Διερευνάται επίσης το κατά πόσο τα ομοφυλόφιλα άτομα πρέπει να χρήζουν ειδικής μεταχείρισης από τους ψυχολόγους. Τέλος, τα 5 άτομα από το χώρο της ψυχικής υγείας τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα, προσεγγίζουν και αναλύουν περαιτέρω ζητήματα τα οποία δύναται να επηρεάσουν την ψυχική υγεία των ομοφυλόφιλων ατόμων.

Συνολικά, και τα 5 άτομα από το χώρο της ψυχικής υγείας υποστήριξαν ότι τα ομοφυλόφιλα άτομα δεν χρήζουν κάποιας ειδικής μεταχείρισης αλλά αντίθετα αν η ομοφυλοφιλία αντιμετωπίζεται σκεπτικιστικά από τους συμβούλους ψυχικής υγείας, τότε ενδέχεται να προκληθεί πρόβλημα στον πελάτη. Εν τούτοις προέκυψε ότι τα ομοφυλόφιλα άτομα, πέραν των προβλημάτων τα οποία υπάρχει πιθανότητα να αντιμετωπίσουν ανεξαρτήτως της σεξουαλικής τους ταυτότητας, επιπρόσθετα ζητήματα προκύπτουν όταν κρύβουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα, ζουν διπλή ζωή, υφίστανται κοινωνική πίεση και ρατσισμό. Τέλος παρουσιάσθηκαν και ορισμένες μαρτυρίες ομοφυλόφιλων ατόμων οι οποίοι αντιμετωπίστηκαν ρατσιστικά όταν απευθύνθηκαν σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Γι' αυτό το λόγο καθίσταται απαραίτητο τα άτομα από το χώρο της ψυχικής υγείας να έχουν ξεπεράσει την ομοφοβία τους και να μην αντιμετωπίζουν την ομοφυλοφιλία ως ασθένεια η οποία επιδέχεται θεραπεία.³⁴

2.3 Οι έρευνες της αμερικάνικης εταιρίας Pew Research Center

Ο ερευνητικός, αμερικάνικος οργανισμός Pew Research Center, διεξήγαγε τον Ιούνιο 2013 μια έρευνα αναφορικά με το ποσοστό αποδοχής της ομοφυλοφιλίας σε 39 χώρες και με δείγμα 37.653 ατόμων. Η Ελλάδα για πρώτη φορά συμμετείχε στην εν λόγω έρευνα το 2013, ενώ αρκετές από τις 39 χώρες είχαν συμμετάσχει και στο παρελθόν σε παρόμοιες έρευνες το 2002, 2007 και

³⁴ http://ouraniotoksofamilies.blogspot.gr/2015/04/blog-post_17.html

2011 ούτως ώστε να υπάρχει δυνατότητα να διεξαχθούν συμπεράσματα για την αύξηση ή μείωση της αποδοχής της ομοφυλοφιλίας.

Συνολικά το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοχής παρουσιάζεται στη Νότιο Κορέα, την Ισπανία, τον Καναδά και τις ΗΠΑ. Συγκεκριμένα και για το έτος 2013 στον Καναδά το ποσοστό αποδοχής αγγίζει το 80% ενώ στην Ισπανία το 88%. Αναφορικά με την Ελλάδα το ποσοστό ατόμων το οποίο αποδέχεται την ομοφυλοφιλία περιορίζεται στο 50%.³⁵ Η ίδια εταιρία το 2014 διεξήγαγε και άλλη έρευνα με θέμα την αποδοχή σε ορισμένα ζητήματα ηθικής όπως: οι αμβλώσεις, τα διαζύγια, οι εξωσυζυγικές σχέσεις, το αλκοόλ, ο τζόγος, οι προγαμιαίες σχέσεις, η αντισύλληψη και ανάμεσα τους το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας στο οποίο και θα επικεντρωθούμε.

Η έρευνα διεξήχθη σε 40 χώρες και σε δείγμα 300.000 ατόμων. Αναφορικά λοιπόν με την ομοφυλοφιλία³⁶ το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοχής παρουσιάζεται στην Ισπανία ενώ στην Ελλάδα το 45% δεν την αποδέχεται. Καθίσταται εμφανές το γεγονός και από τις προαναφερθείσες έρευνες, ότι η ελληνική κοινωνία βρίσκεται σε μία μεταβατική φάση και απέχει όμως αρκετά από την πλήρη αποδοχή της ομοφυλοφιλίας.

2.4 Η έρευνα της εταιρίας Focus Bari

Η προαναφερθείσα ελληνική έρευνα για την ομοφυλοφιλία, διεξήχθη από την εταιρία Focus Bari η οποία αποτελεί μέλος της ESOMAR παγκόσμιου οργανισμού ο οποίος ασχολείται με την διεξαγωγή ποικίλων κοινωνικών και άλλων ειδών ερευνών και του ΣΕΔΕΑ του συλλόγου εταιριών δημοσκοπήσης και έρευνας αγοράς. Ο τίτλος της έρευνας έτσι όπως παρουσιάστηκε στο κοινό είναι: **Έρευνα κοινής γνώμης για τα ΛΟΑΤ δικαιώματα – Μάιος 2015**. Ένα από τα βασικά στοιχεία της έρευνας το οποίο προσδίδει και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της αποτελεί το γεγονός ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε on line, διαδικτυακά και συνεπώς αφορούσε χρήστες του διαδικτύου, σε πανελλαδικό επίπεδο. Το δείγμα αποτέλεσαν άνδρες και γυναίκες 18 χρονών και άνω. Το μέγεθος δείγματος ήταν 1431 άτομα **n= 1431**. Υπήρξε αντιπροσωπευτικότητα σε φύλο, ηλικία και

³⁵ <http://www.lifo.gr/mag/columns/6424>

³⁶ <http://mao.gr/homosexuality/>

αστικότητα και τέλος η περίοδος διεξαγωγής της έρευνας αφορούσε το διάστημα 23/04 – 27/04/2015.³⁷

Η έρευνα μέσω διαδικτύου δύναται να θεωρηθεί αξιόπιστη διότι έτσι όπως παρουσιάστηκε μέσω των αποτελεσμάτων πληθυσμιακής ανάλυσης 7 στους 10 Έλληνες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο δηλαδή ποσοστό της τάξεως του 70%. Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με τους άνδρες σε ποσοστά τοις % από τον γενικό πληθυσμό του 49% το 52% είναι χρήστες του διαδικτύου. Στον συνολικό γυναικείο πληθυσμό αντίστοιχα του 51% το 48% συνιστά χρήστες διαδικτύου. Αναφορικά με τις ηλικιακές ομάδες 18 -24, 25-34, 35-44, 45-54 και 55+ στο σύνολο του γενικού πληθυσμού το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά επίσης χρήστες διαδικτύου. Τέλος όσον αφορά την Τρίτη βασική παράμετρο αντιπροσωπευτικότητας, την αστικότητα από την Αττική, Θεσσαλονίκη και λοιπή Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού συνιστά χρήστες διαδικτύου. Συνεπώς σε ένα πρώτο επίπεδο, μέσω της αντιπροσωπευτικότητας εξασφαλίζεται και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας.

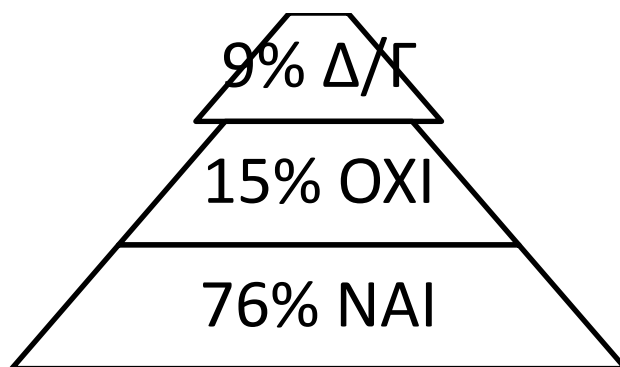
2.4.1 Το κύριο μέρος της έρευνας

Η εν λόγω έρευνα αποτελείται ουσιαστικά από δύο κύρια μέρη: στο πρώτο μέρος προσεγγίζονται οι γενικότερες απόψεις και αντιλήψεις του κοινωνικού συνόλου αναφορικά με την ομοφυλοφιλία, μέσω συγκεκριμένων ερωτήσεων ή προτάσεων όπου εξετάζεται το κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν. Στο δεύτερο μέρος διερευνώνται οι στάσεις των ομοφυλόφιλων στην Ελλάδα και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι ίδιοι τις επικρατούσες συνθήκες. Τέλος ακολουθεί μια σύντομη σύνοψη και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Αρχικά, εκκινώντας από το πρώτο μέρος της έρευνας η πρώτη ερώτηση στοχεύει στην αρχική διερεύνηση της στάσης της κοινωνίας απέναντι στην ομοφυλοφιλία, παρατίθενται ακολούθως όλες οι ερωτήσεις και τα αποτελέσματα.

«Θεωρείτε ότι η κοινωνία θα έπρεπε να αποδέχεται την ομοφυλοφιλία ή όχι;»

³⁷ <https://www.focusbari.gr>

Παρατηρείται λοιπόν αρχικά ότι η ομοφυλοφιλία στην Ελλάδα, σε ένα αρχικό επίπεδο τουλάχιστον διαφαίνεται ότι καθίσταται αποδεκτή από το σύνολο του πληθυσμού, δηλαδή το 76%. Σχετικά με μια περαιτέρω δημογραφική ανάλυση όσον αφορά το φύλο, την ηλικία και την αστικότητα παρατηρήθηκε ότι: οι γυναίκες αποδέχονται την ομοφυλοφιλία σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους άνδρες 82 έναντι 71%, ηλικιακά φαίνεται ότι υπάρχει μεγαλύτερη αποδοχή από άτομα πιο νεαρά και τέλος αναφορικά με την αστικότητα η Αθήνα κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοχής 80% έναντι της Θεσσαλονίκης και της λοιπής Ελλάδας χωρίς ωστόσο να παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις.

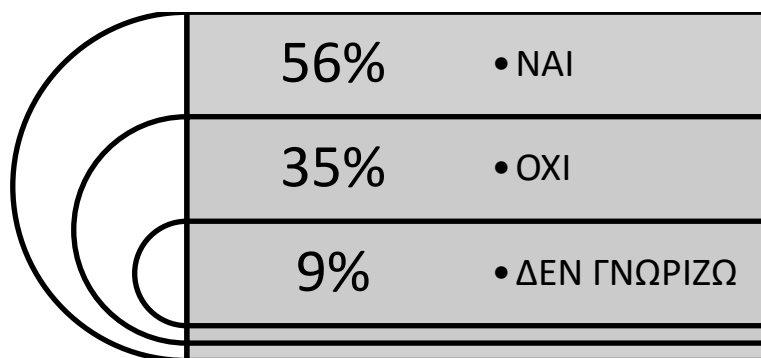
Εν συνεχεία παρουσιάζονται ερωτήσεις οι οποίες εξετάζουν θέματα διαβίωσης των ομοφυλόφιλων όπως: ο γάμος και η υιοθεσία.

«Συμφωνείτε με την επέκταση του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια ή όχι;»

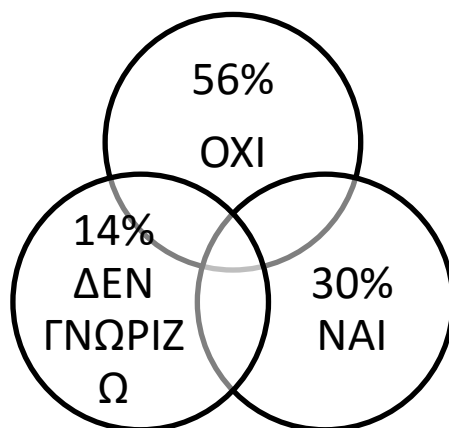
Στο σημείο αυτό διαφαίνεται από την ερώτηση ότι το σύμφωνο συμβίωσης για τους ομοφυλόφιλους δεν αποτελεί στοιχείο μη αποδοχής, με χαρακτηριστικά όπως το μεγαλύτερο ποσοστό να αποτελούν γυναίκες 77 έναντι 63% των ανδρών, μεγαλύτερη αποδοχή από τις μικρότερες ηλικίες και σχετικά με την αστικότητα η Αθήνα εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοχής.

«Θα έπρεπε να δοθεί το δικαίωμα του πολιτικού γάμου στα ομόφυλα ζευγάρια ή όχι;»

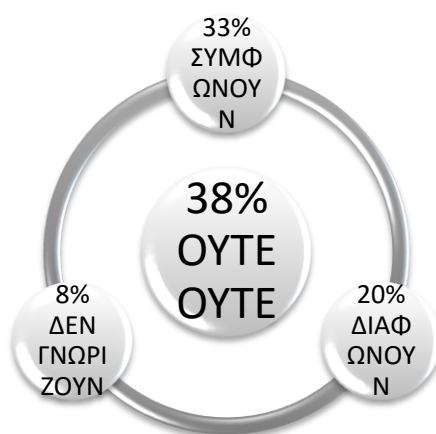
Όπως διαφαίνεται και σε αυτό το σημείο το 56% του συνόλου θα δεχόταν τον πολιτικό γάμο για τα ομόφυλα ζευγάρια ενώ το 35% όχι. Συνολικά το μεγαλύτερο μέρος φαίνεται θετικά διακείμενο και ως προς τον πολιτικό γάμο ωστόσο το ποσοστό συμμετοχής που δεν τον δέχεται είναι αρκετά μεγαλύτερο εν συγκρίσει με τις προηγούμενες ερωτήσεις.

« Θα έπρεπε να δοθεί το δικαίωμα της υιοθεσίας στα ομόφυλα ζευγάρια ή όχι;»

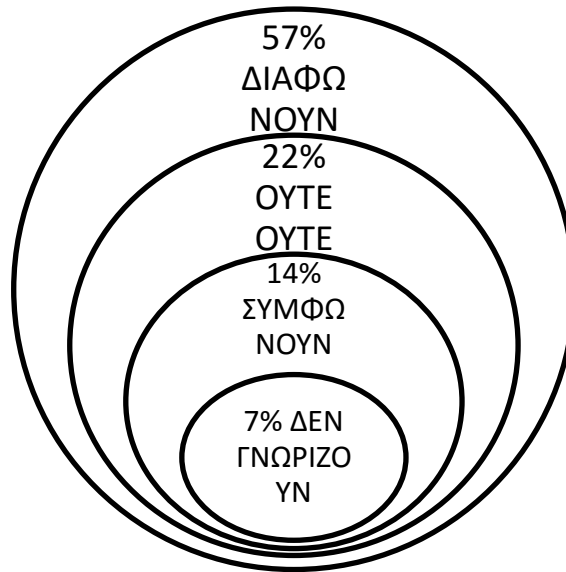
Όπως διαφαίνεται και από το σχήμα, στο ζήτημα της υιοθεσίας η πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου τάσσεται ξεκάθαρα κατά της υιοθεσίας παιδιών από ομόφυλα άτομα 56% με μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών και των ατόμων ηλικίας από 35 έως και 55 χρονών.

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Πιστεύω ότι κάποιος γεννιέται ομοφυλόφιλος, δεν είναι επιλογή’»

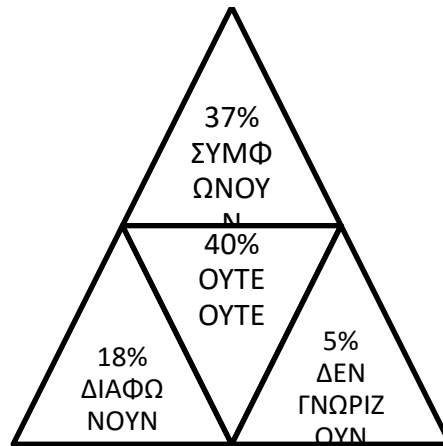
Στη συγκεκριμένη ερώτηση παρατηρείται ότι το 38% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ το αμέσως επόμενο ποσοστό 33% συμφωνεί ότι κάποιος γεννιέται ομοφυλόφιλος και δεν είναι επιλογή. Είναι ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα το οποίο διχάζει ακόμα και τους επιστημονικούς κύκλους(ψυχολογία, βιολογία).

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Πιστεύω ότι η ομοφυλοφιλία είναι ψυχική διαταραχή’»

Η εν λόγω ερώτηση αποτελεί κομβικό σημείο ως προς την διερεύνηση εν τέλει της πλήρους αποδοχής της ομοφυλοφιλίας από το κοινωνικό σύνολο και στην τοποθέτηση της ως κάτι το θεωρούμενο ως φυσιολογικό. Το 57% του συνολικού πληθυσμού διαφωνεί στην πρόταση ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί ψυχική διαταραχή ωστόσο το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές ως προς την αποδοχή της ομοφυλοφιλίας ως κάτι το φυσιολογικό διότι το 36% του συνολικού πληθυσμού είναι είτε ουδέτεροι ως προς αυτό είτε συμφωνούν ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί ψυχική διαταραχή. Σε αυτό το σημείο καθίσταται σημαντικό να σημειωθεί το γεγονός ότι η ομοφυλοφιλία σταμάτησε να αποτελεί ψυχική διαταραχή στις αρχές της δεκαετίας του 1970 όταν διαγράφηκε από τα βιβλία της American Psychiatric Association όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος της έρευνας.

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: *‘Πιστεύω ότι το να είσαι ομοφυλόφιλος στην Ελλάδα είναι μειονέκτημα’*»

Σε αυτό το σημείο διερευνάται κατά πόσο συμφωνούν οι ερωτώμενοι με το γεγονός ότι το να είναι κάποιος ομοφυλόφιλος αποτελεί μειονέκτημα κυρίως για την Ελλάδα. Όπως διαφαίνεται και από τα ποσοστά το 37% συμφωνούν και το 40% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, μόνο το 18% διαφωνούν. Συνεπώς προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αναγνωρίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι στην Ελλάδα.

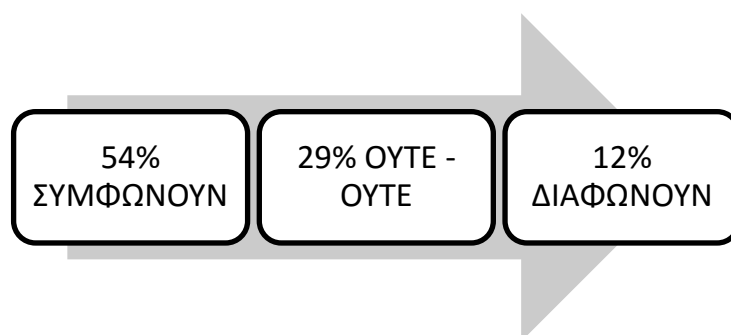
«Εκφράστε τη συμφωνία σας ή διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Πιστεύω ότι η υπερβολική προβολή ομοφυλοφιλικών προτύπων στην τηλεόραση και τα media έχει κακή επιρροή στα παιδιά’»

Διαμέσου της συγκεκριμένης ερώτησης παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 59% τάσσεται κατά της υπερβολικής προβολής ομοφυλοφιλικών προτύπων στην τηλεόραση και θεωρεί ότι επηρεάζουν αρνητικά τα παιδιά. Το 26% διατηρούν ουδέτερη στάση ενώ μόνο το 13% θεωρεί ότι τα παιδιά δεν επηρεάζονται αρνητικά. Τα στοιχεία αυτά δηλώνουν ξεκάθαρα ότι υπάρχουν ακόμα ισχυρά ρατσιστικά κατάλοιπα ως προς τους ομοφυλόφιλους όπως επίσης και το γεγονός ότι η προβολή τους ανάγεται σε κάτι μεμπτό το οποίο μάλιστα θα επηρεάσει αρνητικά και τα παιδιά. Αξιοσημείωτο παραμένει το στοιχείο της ηλικίας των ερωτώμενων οι οποίοι τάσσονται

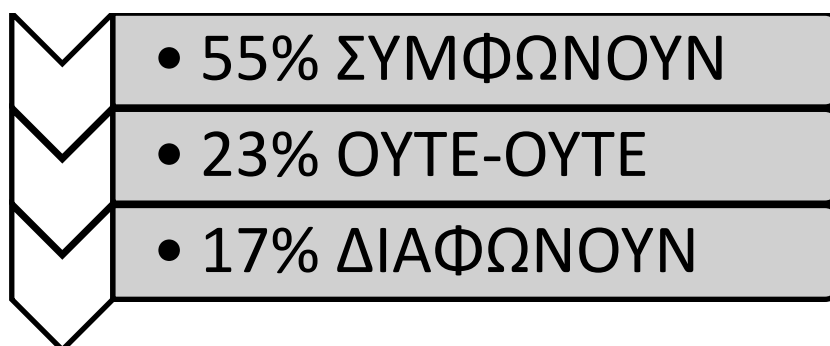
υπέρ της προαναφερθείσας πρότασης. Το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά άτομα από 35 έως 54 ενώ αυξάνεται σημαντικά στην ηλικιακή κατηγορία άνω των 55 όπου αγγίζει το 82%.

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Πιστεύω ότι θα έπρεπε να υπάρχουν πιο αυστηρές κυρώσεις σε περιπτώσεις ρητορικής μίσους ενάντια σε ομοφυλόφιλα άτομα’»

Τα στοιχεία τα οποία παρουσιάζονται από την εν λόγω ερώτηση καθίστανται αρκετά ενδιαφέροντα καθ' ότι το 54 % φαίνεται να συμφωνεί με το γεγονός ότι πρέπει να επιβάλλονται αυστηρότερες κυρώσεις σε όσους διάκεινται ρατσιστικά απέναντι στους ομοφυλόφιλους. Ίσως το ποσοστό αυτό να δείχνει ένα σημαντικό βήμα της κοινωνίας προς μια κατεύθυνση λιγότερο ρατσιστική ως προς την ετερότητα. Εν τούτοις, ενυπάρχει και ένα ποσοστό της τάξεως του 29% το οποίο ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με την επιβολή κυρώσεων σε όσους υιοθετούν ρατσιστικές συμπεριφορές έναντι των ομοφυλόφιλων. Το συγκεκριμένο ποσοστό θα έπρεπε να είναι κατά πολύ μικρότερο εάν ληφθεί ως δεδομένο ότι η κοινωνία πραγματοποιεί ένα βήμα προς μια κατεύθυνση φιλικά διακείμενη στους ομοφυλόφιλους.

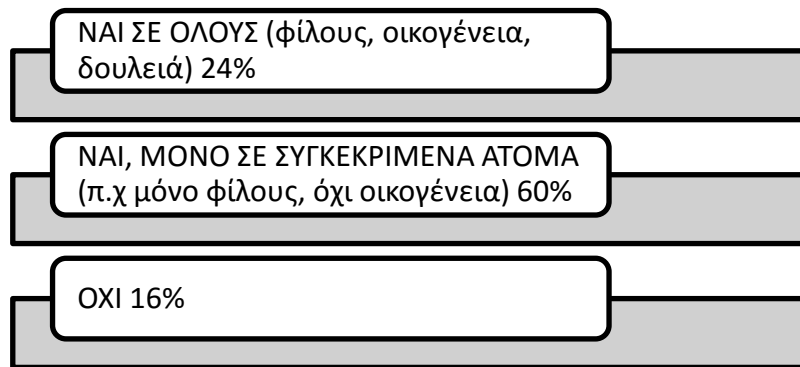
«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Πιστεύω ότι η εκκλησία θα έπρεπε να δείχνει μεγαλύτερη κατανόηση σε σχέση με το θέμα της ομοφυλοφιλίας’»

Η εκκλησία καθίσταται άρρηκτα συνδεδεμένη με την ελληνική πολιτεία και πολιτική και χαίρει σέβας ενός μεγάλου ποσοστού των Ελλήνων. Εν τούτοις, οι απόψεις των κυρίαρχων εκπροσώπων της ανά διαστήματα είναι ιδιαίτερα σκληρές, ρατσιστικές και υποτιμητικές για τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό. Σε αυτή την ερώτηση παρόλα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό της κοινής γνώμης 55% φαίνεται να αντιλαμβάνεται την ιδιαίτερα αρνητική στάση της εκκλησίας απέναντι σε αυτό το θέμα καθώς και την ανάγκη για αλλαγή. Βέβαια ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 44% είτε διατηρεί ουδέτερη στάση, είτε διαφωνεί.

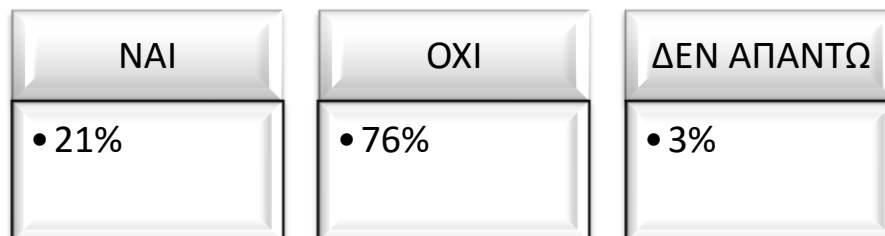
ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

«Είστε ανοιχτοί(out) ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό σας;»

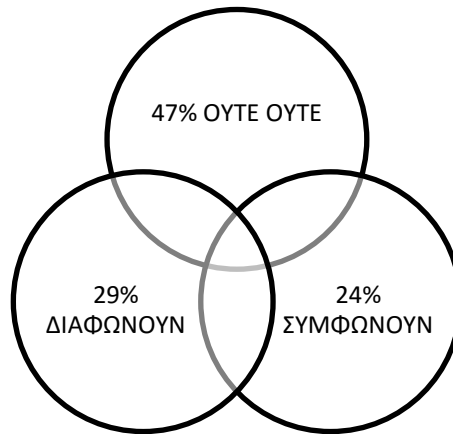
Σε αυτό το σημείο αναδεικνύεται ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 84% συνολικά όπου γενικότερα τείνει να είναι ανοιχτό αναφορικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του. Από το 84%, το 60% είναι ανοιχτό μόνο σε συγκεκριμένα άτομα, λόγου χάριν σε φίλους και όχι στην οικογένεια ενώ το 24% είναι ανοιχτό στον κοινωνικό, οικογενειακό και επαγγελματικό του περίγυρο.

«Έχετε πέσει ποτέ θύμα σωματικής βίας εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού σας;»

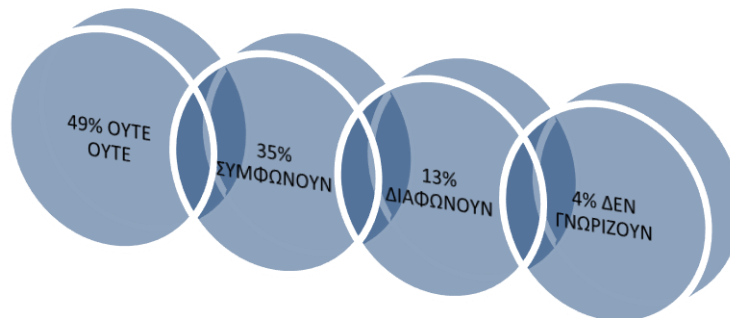
Στο σύνολο τους 76% τα άτομα με ομοφυλόφιλο σεξουαλικό προσανατολισμό δεν έχουν πέσει θύματα σωματικής βίας εξαιτίας της σεξουαλικής τους ταυτότητας, έτσι όπως διαφαίνεται από την έρευνα. Ένα ποσοστό της τάξεως του 21% έχει δεχθεί σωματική βία ενώ το 3% δεν απάντησε στην ερώτηση.

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: 'Ο σεξουαλικός μου προσανατολισμός δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες στη ζωή μου'»

Παρατηρείται ότι το 47% των ερωτηθέντων ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με την δήλωση ότι η σεξουαλική τους ταυτότητα τους δημιουργεί δυσκολίες. Το 24% συμφωνεί και το 29% διαφωνεί. Συνεπώς δύναται να λεχθεί ότι και τα ίδια τα άτομα με τον εν λόγω σεξουαλικό προσανατολισμό βιώνουν μια μεταβατική κατάσταση στο συνολικό κοινωνικό πλαίσιο.

«Εκφράστε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με την παρακάτω φράση: ‘Τα πράγματα για τους ομοφυλόφιλους/αμφιφυλόφιλους στην Ελλάδα θα καλυτερέψουν στο κοντινό μέλλον’»

Παρατηρείται ότι: το 49% ούτε συμφωνεί αλλά και ούτε διαφωνεί. Το 35% συμφωνούν ως προς την καλύτερευση της κατάστασης για τους ομοφυλόφιλους ενώ μόνο το 13% διαφωνούν και το 4% δεν απάντησαν.

2.4.2 Συμπεράσματα

Διαμέσου της διαδικτυακής έρευνας για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων ατόμων και γενικά των ανθρώπων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, αναδείχθηκαν ορισμένες ουσιαστικές παράμετροι αναφορικά με τον τρόπο τον οποίο αντιμετωπίζει το κοινωνικό σύνολο τα άτομα με διαφορετική σεξουαλική ταυτότητα από την επικυρίαρχη, σε ένα πρώτο επίπεδο. Εν συνεχεία, αξιοσημείωτο στάδιο της έρευνας αποτέλεσε το σημείο εκείνο στο οποίο τέθηκαν ερωτήσεις στα ίδια τα ομοφυλόφιλα άτομα σχετικά με το πώς αντιλαμβάνονται την θέση τους στο κοινωνικό σύνολο και γενικότερα πώς θεωρούν ότι θα εξελιχθεί η κατάσταση σχετικά με τον εν λόγω ζήτημα στην ελληνική κοινωνία. Τα συνολικά συμπεράσματα παρουσιάζονται για κάθε ερώτηση ξεχωριστά.

Αρχικά, αναφορικά με το μείζον ζήτημα της αποδοχής των ομοφυλόφιλων, από την έρευνα προέκυψε ότι οι 3 στους 4 Έλληνες υποστηρίζουν την αποδοχή των ομοφυλόφιλων από το κοινωνικό σύνολο. Οι γυναίκες με ποσοστό 82% και οι νεαρότερες ηλικίες με ποσοστό 81% αποτελούν τις πιο θετικά διακείμενες ομάδες ως προς αυτό το ζήτημα εν αντιθέσει με τον ανδρικό πληθυσμό με ποσοστό 71% και τις ηλικίες από 35 – 44 (71%). Αναφορικά με τα αποτελέσματα ανά περιοχή, η Αττική συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό αποδοχής (80%), ακολουθεί η Θεσσαλονίκη(73%) και η υπόλοιπη Ελλάδα(72%).

Εν συνεχεία για το ζήτημα της επέκτασης του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια οι 7 στους 10 Έλληνες υποστηρίζουν την εφαρμογή του. Ο γυναικείος πληθυσμός και οι νεαρές ηλικίες αποδέχονται σε μεγαλύτερο βαθμό την επέκταση του εν συγκρίσει με τον ανδρικό πληθυσμό και τις ηλικίες 35-44 αλλά χωρίς μεγάλες διαφοροποιήσεις.

Εν τούτοις, όσον αφορά το ζήτημα του πολιτικού γάμου το ποσοστό του κοινωνικού συνόλου το οποίο τον αποδέχεται και για τα ομόφυλα ζευγάρια είναι εν πολλοίς μικρότερο συγκριτικά με τα ποσοστά για την επέκταση του συμφώνου. Παρ' όλα αυτά, το εν λόγω ποσοστό 56% θεωρεί ότι θα έπρεπε να δοθεί το δικαίωμα του πολιτικού γάμου και στα ομόφυλα ζευγάρια. Όπως προέκυψε από την έρευνα το ποσοστό το οποίο εμφάνισε την μικρότερη αποδοχή (49%) εντοπίστηκε στις ηλικίες 55 ετών και άνω.

Οι ερωτήσεις αποδοχής ολοκληρώθηκαν με το ζήτημα της υιοθεσίας παιδιών από ομοφυλόφιλα ζευγάρια. Σε αυτό το σημείο αξίζει να τονισθεί το γεγονός ότι μόνο το 30%

αποδέχεται την υιοθεσία για τα ομόφυλα ζευγάρια. Παράλληλα υπάρχει ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό το οποίο δήλωσε πως δεν γνωρίζει και τέλος μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 40% το οποίο αφορούσε νεαρές ηλικίες, παρουσιάστηκε ως πιο θετικά διακείμενο αναφορικά με το ζήτημα.

Στη συνέχεια τέθηκαν στους ερωτώμενους μια σειρά από φράσεις όπου οι ίδιοι θα έπρεπε να εκφράσουν τη συμφωνία ή διαφωνία τους. Αρχικά προέκυψε ότι για το πολυσυζητημένο θέμα του αν κάποιος γεννιέται ομοφυλόφιλος ή είναι ζήτημα επιλογής, επικρατεί μια γενικότερη σύγχυση, αβεβαιότητα και άγνοια στο κοινωνικό σύνολο. Πιο συγκεκριμένα, το 33% συμφωνεί ότι κάποιος γεννιέται ομοφυλόφιλος και το 38% υποστήριξαν ότι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν παράλληλα με το 8% όπου δήλωσε ότι δεν γνωρίζει.

Επιπρόσθετα, το κοινωνικό σύνολο διάκειται δυσμενώς και όσον αφορά την προβολή ομοφυλοφιλικών προτύπων από την τηλεόραση, θεωρώντας ότι δύναται να επηρεάσει αρνητικά τα παιδιά. Συγκεκριμένα, 6 στους 10 Έλληνες τάσσονται υπέρ της προαναφερθείσας φράσης και κυρίως άνδρες και μεγαλύτερες ηλικίες 55 ετών και άνω.

Όσον αφορά στη συνέχεια το ζήτημα του αν η ομοφυλοφιλία θεωρείται ή όχι ψυχική διαταραχή, ένα όχι αμελητέο ποσοστό (14%) πιστεύει ότι είναι ψυχική διαταραχή. Γεγονός ο οποίο αναμφίβολα δηλώνει την μη εξάλειψη κοινωνικών καταλοίπων και στερεοτύπων του παρελθόντος αναφορικά με την σεξουαλικότητα και τις μορφές τις οποίες δύναται να λάβει.

Αναφορικά με τη συμφωνία ή διαφωνία των ερωτώμενων στη φράση αν είναι μειονέκτημα να είναι κάποιος ομοφυλόφιλος στην Ελλάδα, το 40% δήλωσε ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Το κοινό το οποίο υποστήριξε σε μεγαλύτερο βαθμό ότι είναι μειονέκτημα, προερχόταν από την επαρχία κυρίως (42%) συγκριτικά με το σύνολο (37%). Τέλος, σημαντικό στοιχείο αναδείχθηκε μέσω της έρευνας ότι 1 στους 2 Έλληνες τάσσονται υπέρ της αυστηρότερης αντιμετώπισης όσων υιοθετούν ρατσιστικά συμπεριφορά απέναντι στους ομοφυλόφιλους και θεωρούν ότι η Εκκλησία είναι αναγκαίο να αλλάξει τη στάση της απέναντι στο εν λόγω ζήτημα.

Στο δεύτερο μέρος της έρευνας εξετάστηκε η πλευρά των ομοφυλόφιλων/αμφιφυλόφιλων ατόμων και τα αποτελέσματα σε αυτό το σημείο καθίστανται πολυσήμαντα ως προς τη διεξαγωγή συνολικότερων συμπερασμάτων. Βασικό ζήτημα το οποίο αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι κυρίως στην ελληνική κοινωνία αποτελεί το γεγονός του κατά πόσον είναι ανοιχτοί στον κοινωνικό τους περίγυρο και σχετικά με την σεξουαλικότητα τους.

Όπως προέκυψε και από την έρευνα, μόνο 1 στους 4 ομοφυλόφιλους(24%) είναι ανοιχτός σχετικά με την σεξουαλική του ταυτότητα στον ευρύτερο κοινωνικό του περίγυρο ενώ το 60% αποκαλύπτει την σεξουαλική του ταυτότητα σε μεμονωμένα άτομα. Επιπροσθέτως, ένα ποσοστό της τάξεως του 21% έχει δεχθεί σωματική επίθεση λόγω της σεξουαλικής του ταυτότητας και το 24% δήλωσε ότι έχει αντιμετωπίσει ποικίλες δυσκολίες λόγω της ταυτότητας του, ταυτόχρονα το 47% δεν λαμβάνει συγκεκριμένη θέση στο ζήτημα. Τέλος, το 35% υποστηρίζει ότι η κατάσταση για τους ομοφυλόφιλους θα βελτιωθεί στο προσεχές μέλλον, το 49% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί και μόνο το 13% πιστεύει ότι η κατάσταση θα δυσκολέψει.

Συμπερασματικά, καθίσταται δυνατό να λεχθεί ότι το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας και συγκεκριμένα της αποδοχής της ως μια έτερα αλλά κατανοητή μορφή σεξουαλικής ταυτότητας, όπως επίσης και των θεσμών οι οποίοι διέπουν την αποδοχή τοποθετούνται σε μια μεταβατική φάση. Η σύγχρονη ελληνική κοινωνία τείνει να αποδεχτεί ορισμένα επιμέρους ζητήματα όπως το σύμφωνο συμβίωσης ή ένα ποσοστό και τον πολιτικό γάμο εντούτοις γίνεται πλέον λόγος για μια εν μέρει αποδοχή καθ' ότι μια αποδοχή καθολικής μορφής σχετικά με ουσιαστικά ζητήματα των ομοφυλόφιλων όπως η υιοθεσία φαίνεται να απέχει αρκετά από την ελληνική πραγματικότητα.

3. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ορισμός, επιλογή στάδια, μεθοδολογικά εργαλεία

Ως προς την οργάνωση και διεξαγωγή μιας έρευνας, ένα από τα σημαντικότερα αρχικά στάδια αποτελεί και η επιλογή της μεθόδου υπό την οποία θα πραγματοποιηθεί η έρευνα. Δύο από τις βασικότερες μεθόδους αποτελούν η ποσοτική και η ποιοτική. Ανεξάρτητα βέβαια από την μέθοδο, ουσιαστικός σκοπός σε μια έρευνα κοινωνιολογικής διάστασης αποτελούν τα πορίσματα τα οποία προκύπτουν μέσω της έρευνας, οι θεωρητικές ιδέες και η διασύνδεση τους με την κοινωνική πραγματικότητα.³⁸

3.1 Ορισμός

Αρχικά και αναφορικά με την ποσοτική μέθοδο διεξαγωγής μιας έρευνας, κύριο χαρακτηριστικό αποτελεί η διεξαγωγή των πορισμάτων της έρευνας μέσω αριθμητικών -

³⁸ Κυριαζή Ν., «Η ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ», Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, 2009, σελ. 17

στατιστικών δεδομένων. Βασική παράμετρο αποτελεί και η ύπαρξη συγκεκριμένης θεωρίας και κατ' επέκταση ορισμένων θεωρητικών υποθέσεων αναφορικά με το υπό έρευνα ζήτημα. Στη συνέχεια οι υποθέσεις ελέγχονται διαμέσου των στοιχείων της έρευνας. Η πιο διαδεδομένη μέθοδος ποσοτικής έρευνας είναι η δειγματοληπτική έρευνα με το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο κατά την οποία επιλέγεται το δείγμα με στατιστικές μεθόδους και μέσω ποικίλων σταδίων γίνεται επεξεργασία των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων και διεξάγονται τα αποτελέσματα.

Αντίθετα, η ποιοτική μέθοδος κοινωνικής έρευνας η οποία χρησιμοποιήθηκε και στην παρούσα εργασία, εστιάζει στη διεξαγωγή συμπερασμάτων μέσω κυρίως της παρατήρησης του ερευνητή στο εξεταζόμενο πεδίο καθώς επίσης και της διαντίδρασης ανάμεσα στον ερευνητή και τον ερευνώμενο. Δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υποκειμένων της έρευνας, στα λεγόμενα, τις αντιδράσεις τους, τον τρόπο ζωής τους, τις αξίες και εν τέλει στα νοήματα τα οποία προκύπτουν από τη συνολικότερη διαδικασία.

3.2 Επιλογή

Η επιλογή της μεθοδολογίας της έρευνας έγκειται και στο είδος του επιλεγμένου θέματος σύμφωνα με το οποίο είτε η ποιοτική είτε η ποσοτική μέθοδος θα αναδειχθούν τελεσφόρες αλλά και στη θέση του ίδιου του ερευνητή, στην προσωπική ερευνητική του ταυτότητα, στα πιστεύω του και τις αντιλήψεις του για το κοινωνικό γίνεσθαι. Σε ένα γενικότερο επίπεδο, η ποιοτική μέθοδος αναδεικνύεται απαραίτητη όσον αφορά κοινωνικά φαινόμενα τα οποία δεν δύναται να προσεγγισθούν μέσω αριθμών και τυποποιημένων ερωτηματολογίων. Αντίθετα απαιτούν μια εκ βαθέων προσέγγιση και διασύνδεση του ατομικού με το κοινωνικό στοιχείο, αναζήτηση ταυτοτήτων, προσωπικών εμπειριών, στάσεων ζωής και αντιλήψεων των υποκειμένων της έρευνας. Κατέχοντας επομένως ο ερευνητής τις προαναφερθείσες κοινωνικές δεξιότητες ακολουθεί ορισμένα στάδια ούτως ώστε η έρευνα του να είναι ορθά οργανωμένη, τελεσφόρα και ενδεδειγμένη ως προς το ερευνώμενο ζήτημα.³⁹

Η ποιοτική μέθοδος αναδείχθηκε η καταλληλότερη και ως προς το εν λόγω ερευνώμενο ζήτημα, δηλαδή τη σεξουαλικότητα συναρτήσει της ταυτότητας ενός υποκειμένου, με συγκεκριμένο παράδειγμα το οποίο αφορούσε την κοινωνική ομάδα των ομοφυλόφιλων. Τα επιμέρους ζητήματα τα οποία απασχόλησαν τον ερευνητικό μας πυρήνα σχετίζονταν με την διαμόρφωση της σεξουαλικής ταυτότητας των ομοφυλόφιλων, το ρόλο τον οποίο διαδραματίζει η ταυτότητα τους σε όλους τους τομείς της ζωής τους, τη διαντίδραση μεταξύ των ομοφυλόφιλων και της επικυρίαρχης

³⁹ Λυδάκη Α., «Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2001, σελ. 127 - 146

σεξουαλικής κανονικότητας, δηλαδή των ετεροφυλόφιλων και την επίδραση από τον οικογενειακό και κοινωνικό τους περίγυρο.

Καθίσταται επομένως αντιληπτό το ότι έχουμε να διαχειριστούμε ένα πολύπλοκο και πολύπλευρο κοινωνικό ζήτημα το οποίο αφορά μια ομάδα ανθρώπων η οποία γίνεται αντιληπτή από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο ως μειονότητα. Μέσω της ποιοτικής μεθόδου κατέστη εφικτό να πλησιάσουμε τα εν λόγω άτομα και εν συνεχεία να καταφέρουμε να διεισδύσουμε στον κόσμο τους, να αποκρυπτογραφήσουμε τις σιωπές τους, να ερμηνεύσουμε τα λόγια και τη δράση τους και να μεσολαβήσουμε εν τέλει ούτως ώστε να διερευνηθούν και να αναδειχθούν οι παράγοντες εκείνοι οι οποίοι διαντιδρούν στο κοινωνικό πεδίο μεταξύ των ομοφυλόφιλων και του κοινωνικού συνόλου. Συστατικό στοιχείο για την αποτελεσματική πρόσβαση στο χώρο του άλλου αποτελεί η δυνατότητα του νοείν και κατανοείν το άλλο άτομο, καθώς και η απόλυτη απροκαταληψία και αμεροληψία ως προς τη διερευνώμενη ομάδα.

3.3 Στάδια

Αναφορικά με τη συγκεκριμένη έρευνα για την σεξουαλική ταυτότητα ακολουθήθηκαν τα εξής στάδια: αρχικά μελετήθηκε σχετική βιβλιογραφία με ουσιαστικές έννοιες οι οποίες δομούν την σεξουαλική ταυτότητα των ομοφυλόφιλων όπως το φύλο και οι διαστάσεις του κοινωνικό/βιολογικό, οι έννοιες της ταυτότητας και ετερότητας και η εφαρμογή τους στη σύγχρονη κοινωνία και ορισμένες θεωρίες αναφορικά με την ομοφυλοφιλία.

Εν συνεχεία διαμορφώθηκε το υπό έρευνα θέμα, δόθηκε ο ορισμός και διατυπώθηκαν οι ερευνητικοί στόχοι. Το επόμενο βήμα ήταν να επιλεγεί το δείγμα των υποκειμένων της έρευνας και το πεδίο, ο χώρος όπου θα γινόταν η προσέγγιση. Το δείγμα αποτέλεσαν 10 άτομα με ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό, 5 άνδρες και 5 γυναίκες, ηλικίας 22 με 43 ετών ούτως ώστε να καλυφθεί όλο το ηλικιακό φάσμα. Ο φυσικός χώρος ο οποίος επιλέχθηκε για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων ήταν σημεία κοινής εστίασης στο κέντρο της Αθήνας ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμα από τα υπό έρευνα άτομα και να νιώθουν άνετα.

Έπειτα δημιουργήθηκαν οι βασικές εννοιολογικές ενότητες τις οποίες θέλουμε να εξετάσουμε, επιλέχθηκαν ορισμένες ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και όχι αυστηρά δομημένες, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους ερευνώμενους να αναπτύξουν τις προσωπικές τους απόψεις, τις στάσεις τους και αντιλήψεις τους σε έναν ελεύθερο ημι-δομημένο διάλογο. Υπήρξε λοιπόν ένας

χαλαρός σχεδιασμός ερωτήσεων όπου θα άφηναν το περιθώριο για την ανάδειξη νέων ερωτημάτων και κατηγοριών διαμέσου της συζήτησης.

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στη παρατήρηση και καταγραφή των ποικίλων αντιδράσεων των υπό έρευνα ατόμων. Βασικό στάδιο στην ποιοτική έρευνα αποτελεί λοιπόν και η εις βάθος μελέτη και ανάλυση όχι μόνο των όσων ειπώθηκαν αλλά κυρίως των όσων δεν λέχθηκαν από τα υποκείμενα. Οι σιωπές και η ερμηνεία τους διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στα πορίσματα της έρευνας και αν ερμηνευτούν ορθά μας παρέχουν μια ανεξάντλητη πηγή πολύτιμων πληροφοριών για τα υποκείμενα.⁴⁰ Η παρατήρηση και η καταγραφή σημειώσεων συνεχίζεται έως ότου οδηγηθούμε σε θεωρητικό κορεσμό. Σε εκείνο λοιπόν το σημείο δεν προκύπτουν νέες εννοιολογικές κατηγορίες και ουσιαστικά επαναλαμβάνονται.

Το επόμενο στάδιο ακολουθεί η ταξινόμηση των σημειώσεων από τις συνεντεύξεις και η απομαγνητοφώνηση της κάθε συνέντευξης. Οι σημειώσεις χωρίζονται σε τρία είδη: αρχικά τις περιγραφικές οι οποίες εξυπηρετούν τον ερευνητή στο να θυμάται όλα όσα διαδραματίστηκαν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης και έχουν περιγραφικό μόνο χαρακτήρα. Τις περιγραφικές ακολουθούν οι θεωρητικές σημειώσεις οι οποίες ακριβώς αναλύουν τα δρώμενα και εξυπηρετούν τη διαδικασία της απόδοσης του κατανοείν. Τέλος υπάρχουν και οι μεθοδολογικές σημειώσεις οι οποίες είναι ιδιαίτερα χρήσιμες καθ' ότι αναδεικνύουν την επίδραση του ερευνητή στα υποκείμενα και την αλληλόδραση μεταξύ τους και στη συγκεκριμένη έρευνα λοιπόν τα τρία είδη των σημειώσεων αναδείχθηκαν βασικά ούτως ώστε να έχουμε τη δυνατότητα να προχωρήσουμε στα επόμενα στάδια.

Αναφορικά με τη διαδικασία της απομαγνητοφώνησης, καθίσταται ένα από τα πιο βασικά στάδια. Έπειτα λοιπόν από την ολοκλήρωση της συνέντευξης και τις ανάλογες σημειώσεις όπως προαναφέρθηκαν, προχωρήσαμε στη καταγραφή όλων όσων ειπώθηκαν από την πλευρά των ερευνώμενων, ακριβώς όπως ειπώθηκαν καθώς επίσης και στη καταγραφή και της παραμικρής λεπτομέρειας όπως λόγου χάριν των σιωπών, των μορφασμών, των λεκτικών κενών και των σχολίων ανάμεσα στις ερωτήσεις. Αφού ολοκληρώθηκε και το στάδιο των απομαγνητοφωνήσεων όλων των συνεντεύξεων, προχωρήσαμε στο κύριο μέρος της έρευνας όπου είναι η κατηγοριοποίηση, ανάλυση και διεξαγωγή συμπερασμάτων.

⁴⁰ Ο.π, «Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας» σελ. 214 - 215

Το στάδιο της ανάλυσης και κατηγοριοποίησης των ποιοτικών μας δεδομένων αποτέλεσε ίσως ένα από τα πιο απαιτητικά στάδια, καθ' ότι είναι γνωστό και σε γενικότερο επίπεδο σε όλων των ειδών τις έρευνες ότι ως προς την ορθή ανάλυση και διεξαγωγή συμπερασμάτων, απαιτείται μια σωστή εννοιολογική κατηγοριοποίηση. Οι εννοιολογικές κατηγορίες στην εν λόγω έρευνα προέκυψαν διαμέσου των συλλεχθέντων ποιοτικών δεδομένων, δηλαδή διαμέσου του υλικού το οποίο συγκεντρώσαμε και σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τις συνεντεύξεις. Μέσω λοιπόν των απαντήσεων των οποίων λάβαμε από τα υποκείμενα της έρευνας προέκυψαν και οι εννοιολογικές κατηγορίες οι οποίες εξυπηρετούν στην ταξινόμηση περιπτώσεων σχετιζόμενες με ορισμένα κοινωνικά φαινόμενα ή γεγονότα.

Οι κατηγορίες λοιπόν οι οποίες προέκυψαν διαμέσου του ποιοτικού μας υλικού, συνολικά απαντώνται στις 13 και αφορούν:

- i. Την διαμόρφωση της σεξουαλικής ταυτότητας των ερευνώμενων
- ii. Την αποδοχή από τον εαυτό τους
- iii. Την αποδοχή από την οικογένεια τους
- iv. Αποδοχή από τον κοινωνικό περίγυρο
- v. Διαμόρφωση των εργασιακών σχέσεων
- vi. Απόψεις των ερευνώμενων σχετικά με τη σύναψη οικογένειας και την υιοθεσία
- vii. Απόψεις σχετικά με το σύμφωνο συμβίωσης
- viii. Απόψεις σχετικά με την εκκλησία
- ix. Βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων
- x. Ρατσισμός- διχασμός ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους
- xi. ομοφυλοφιλία και μη φυσιολογικό – αντιμετώπιση από τους ομοφυλόφιλους
- xii. μήνυμα των ομοφυλόφιλων
- xiii. ρόλος της σεξουαλικής ταυτότητας.

Εν συνεχεία παρατίθεται ξεχωριστά η κάθε κατηγορία παράλληλα με αναφορές στα λεχθέντα των υποκειμένων της έρευνας και πραγματοποιείται μια πρώτη ανάλυση. Αφού αυτή η διαδικασία ολοκληρωθεί για όλες τις θεωρητικές κατηγορίες, προχωρούμε στη διεξαγωγή των συμπερασμάτων και στη διάψευση ή επαλήθευση των αρχικών μας υποθέσεων με γνώμονα το θεωρητικό υπόβαθρο το οποίο επιλέχθηκε για τη συγκεκριμένη έρευνα. Σε αυτό λοιπόν το τελικό στάδιο πραγματοποιήθηκε μια διαπλοκή μεταξύ ποιοτικού υλικού και θεωρίας.

3.4 Μεθοδολογικά εργαλεία

Τα μεθοδολογικά εργαλεία τα οποία δύναται να χρησιμοποιήσει ο ερευνητής ούτως ώστε να αντλήσει τις απαραίτητες πληροφορίες, προσδιορίζονται ανάλογα με το είδος της μεθόδου την οποία θα επιλέξει. Αναφορικά με την ποιοτική μέθοδο, ερευνητικά εργαλεία αποτελούν η συμμετοχική παρατήρηση και τα είδη της ανάλογα με το βαθμό συμμετοχής του ερευνητή στην ομάδα την οποία μελετά: (ο πλήρως συμμετέχων, ο συμμετέχων ως παρατηρητής, παρατηρητής ως συμμετέχων και πλήρως παρατηρητής)⁴¹. Η ιστορική συγκριτική ανάλυση, η βιογραφική ανάλυση, η ανάλυση λόγου, οι συνεντεύξεις και οι μελέτες περίπτωσης. Αναλόγως με το είδος της έρευνας και τις απαιτήσεις δύναται να χρησιμοποιηθούν ορισμένα από τα παραπάνω μεθοδολογικά εργαλεία μεμονωμένα ή και σε συνδυασμό.

Στη παρούσα έρευνα ως κύρια μεθοδολογικά εργαλεία αναδείχθηκαν οι συνεντεύξεις σε βάθος και συγκεκριμένα το είδος των ημι – δομημένων συνεντεύξεων καθώς επίσης και η ανάλυση λόγου ορισμένων λεχθέντων των ερευνώμενων. Αναφορικά με τις συνεντεύξεις αποτελούν ένα από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία στην ποιοτική έρευνα. Οι συνεντεύξεις σε βάθος μας επιτρέπουν να αντιληφθούμε και να εισέλθουμε ουσιαστικά στο χώρο του άλλου, κατανοώντας πλήρως τις ιδιαιτερότητες που πιθανότητα να έχει, την διαφορετική νοοτροπία και στάση ζωής. Το συγκεκριμένο είδος συνεντεύξεων μας ωθεί σε μια ενδελεχή προσέγγιση του ψυχισμού του υποκειμένου.

Το είδος επίσης της συνέντευξης που θα επιλέξουμε διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην πορεία της έρευνας και εξαρτάται από το βαθμό ελευθερίας λόγου τον οποίο θέλουμε να προσδώσουμε στο υποκείμενο της έρευνας. Συνεπώς υπάρχει το είδος των δομημένων συνεντεύξεων όπου ο ερευνητής λειτουργεί με έναν αυστηρά καθορισμένο τύπο ερωτήσεων χωρίς τη δυνατότητα αλλαγών, το δεύτερο είδος αποτελούν οι ημι δομημένες συνεντεύξεις οι οποίες ναι μεν έχουν σχεδιαστεί με καθορισμένα ερωτήματα αλλά είναι πιο ευέλικτες καθ' ότι υπάρχει η δυνατότητα προσθαφαιρέσεων αναλόγως και της ροής της συνέντευξης και της αλληλεπίδρασης μεταξύ ερευνητή και ερευνώμενου. Τέλος υπάρχει και το είδος της μη δομημένης συνέντευξης όπου δεν υπάρχουν ερωτήσεις προσχεδιασμένες απλά ορισμένες θεματικές πάνω στις οποίες κινείται ο ερευνητής και δημιουργούνται τα ερωτήματα. Όπως προαναφέρθηκε στη συγκεκριμένη

⁴¹ Ο.π, «Η ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ», σελ. 250

έρευνα χρησιμοποιήσαμε την ημι δομημένη συνέντευξη η οποία διεξήχθη μέσω επαγγελματικού μαγνητοφώνου έπειτα σαφώς από την άδεια των ερευνώμενων.

4.Η ΕΡΕΥΝΑ

4.1 Εισαγωγή

Η έρευνα μας όπως προαναφέρθηκε στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, πραγματοποιήθηκε με την ποιοτική μέθοδο και συγκεκριμένα με τις ημι δομημένες συνεντεύξεις. Διεξήχθη από τον Απρίλιο 2015 έως και τον Ιούλιο 2015. Το δείγμα αποτέλεσαν 10 άτομα με ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό, 5 άνδρες και 5 γυναίκες ηλικίας 22 με 43 ετών. Το πεδίο, ο χώρος όπου διεξήχθησαν οι συνεντεύξεις αποτέλεσαν καταστήματα μαζικής εστίασης κυρίως στο κέντρο της Αθήνας, κατόπιν συνεννόησης με κάθε έναν από τους ερωτώμενους.

Η πρώτη επαφή πραγματοποιήθηκε με τον Νικόλα στον οποίο και ανακοινώθηκε η διαδικασία της συνέντευξης, η επιλογή του θέματος και ο σκοπός της έρευνας. Μέσω του Νικόλα και των διασυνδέσεων του καταφέραμε να συνεχίσουμε την εξεύρεση του δείγματος μας, αφού μας οδήγησε και στη δεύτερη επαφή με ερευνώμενο, την Αλίκη. Στη συνέχεια, μέσω της Αλίκης πραγματοποιήθηκε γνωριμία με την Ν. η οποία αποτέλεσε και αυτή πρόσωπο κλειδί.

Η Ν., ήταν υπεύθυνη των εθελοντών της διοργάνωσης του pride, εκδήλωση η οποία πραγματοποιείται κάθε χρόνο στο κέντρο της Αθήνας και μέσω της οποίας η κοινότητα των ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και διεμφυλικών άτομων συγκεντρώνεται ελεύθερα στους δρόμους. Μέσω ποικίλων διοργανώσεων καταστεί εμφανή την παρουσία της στο κοινωνικό σύνολο προσπαθώντας για την κατάκτηση του δικαιώματος της σεξουαλικής ταυτότητας και της αποδοχής από το κοινωνικό σύνολο. Η Ν., προέβη λοιπόν σε επικοινωνία με αρκετούς εθελοντές του pride ανακοινώνοντας τους για την έρευνα και τους στόχους της. Γενικότερα απ' ότι μας ανέφερε και η ίδια υπήρξε ενδιαφέρον από την πλευρά τους. Στο δείγμα μας τουλάχιστον 4 άτομα προέρχονταν από την ομάδα εθελοντών.

4.2 Δυσκολίες της έρευνας

Σε ένα γενικότερο επίπεδο, δεν αντιμετωπίσαμε ιδιαίτερες δυσκολίες σε όλα τα στάδια της έρευνας συνολικά, καθώς επίσης και στην εξεύρεση του δείγματος, η οποία αποτελεί ένα από τα πιο συνήθη προβλήματα στις ποιοτικές και όχι μόνο έρευνες. Όσον αφορά την εξεύρεση του δείγματος όπως αναφέρθηκε και στη μεθοδολογία, υπήρξαν τα κατάλληλα πρόσωπα – κλειδιά τα οποία μας οδήγησαν και στα άτομα που αποτέλεσαν το δείγμα μας. Εν τούτοις, ορισμένες δυσκολίες παρουσιάσθηκαν κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων και σχετίζονταν με τη στάση των συνεντευξιζόμενων απέναντι στην έρευνα.

Ορισμένα από τα άτομα του δείγματος μας αρχικά διακατέχονταν από ένα αίσθημα καχυποψίας καθ' ότι δεν ήταν σίγουροι/ες για το αν θα αποκαλυπτόταν η ταυτότητα τους, για τη δημοσιοποίηση της έρευνας και τα ονόματα τους σε αυτήν και άλλα συναφή ζητήματα. Οι περισσότεροι από τη στιγμή που ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας και όλες τις λεπτομέρειες, καθώς και για το γεγονός ότι τα προσωπικά τους στοιχεία δεν θα δημοσιοποιούνταν, ήταν περισσότερο δεκτικοί και διαλλακτικοί στο να συμμετάσχουν στην έρευνα και να μοιραστούν τα βιώματα και τις απόψεις τους μαζί μας.

Τέλος, κατά τη διεξαγωγή συνέντευξης σε ορισμένα άτομα χρειάστηκε περαιτέρω προσπάθεια ούτως ώστε να ανοιχθούν και να αναπτύξουν τις απόψεις τους πάνω σε ορισμένα ζητήματα ή αντίθετα υπήρξαν και περιπτώσεις κατά τις οποίες άτομα επεκτείνονταν και ξέφευγαν εννοιολογικά από το ζητούμενο θέμα οπότε και έπρεπε να τους επαναφέρουμε στο προς ανάπτυξη θέμα.

4.3 Οι συνεντεύξεις

Όπως προαναφέρθηκε, η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε ήταν οι ημι δομημένες συνεντεύξεις διαμέσου των οποίων καθίσταται δυνατή η συνεχής ροή των στοιχείων και η ευελιξία ανάμεσα στον ερευνητή και στον ερευνώμενο. Αναφορικά με τη συγκεκριμένη μέθοδο, υπήρξε

ένας αρχικός σχεδιασμός ερωτήσεων βασισμένες πάνω σε ορισμένες θεματικές τις οποίες θέλαμε να καλύψουμε μέσω της έρευνας. Οι θεματικές ενότητες ήταν οι εξής:

- 1) Προσωπική σεξουαλική ταυτότητα
- 2) Οικογένεια
- 3) Κοινωνικός περίγυρος
- 4) Εργασία
- 5) Θρησκεία
- 6) Πολιτεία
- 7) Διαπροσωπικές σχέσεις

Σύμφωνα λοιπόν με τις εν λόγω θεματικές ενότητες προχωρήσαμε σ' έναν αρχικό ημι σχεδιασμό ορισμένων ερωτήσεων οι οποίες επέτρεπαν στους ερωτώμενους να εκφράσουν ανοιχτά τις αντιλήψεις τους και τα βιώματα τους. Μέσω των αρχικών ερωτήσεων οι οποίες τέθηκαν στον πρώτο ερωτώμενο, είχαμε την δυνατότητα να προσθαφαιρέσουμε στις επόμενες συνεντεύξεις ερωτήσεις αναλόγως βέβαια της ροής της συνέντευξης και του διαλόγου ο οποίος δημιουργούνταν με τους ερευνώμενους. Γι' αυτό λοιπόν το λόγο οι ημι δομημένες συνεντεύξεις αναδείχθηκαν ως η καταλληλότερη μέθοδος. Παρακάτω ακολουθεί πίνακας με το προφίλ των ερωτώμενων αρχικά και στη συνέχεια προχωρούμε στην ανάλυση των εννοιολογικών κατηγοριών.

Προφίλ των ερωτώμενων		
ΟΝΟΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
ΝΙΚΟΛΑΣ	43 ΕΤΩΝ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΑΛΙΚΗ	42 ΕΤΩΝ	ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ
ΕΙΡΗΝΗ	22 ΕΤΩΝ	ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	25 ΕΤΩΝ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ	20 ΕΤΩΝ	ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΧΗΜΕΙΑΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ	26 ΕΤΩΝ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΘΟΔΩΡΗΣ	27 ΕΤΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΣ
ΣΙΜΟΣ	34 ΕΤΩΝ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

ΤΟΝΙΑ

25 ΕΤΩΝ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΣΤΕΛΛΑ

36 ΕΤΩΝ

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ (Αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις)

Σε αυτό το κεφάλαιο προχωρούμε πλέον στην ενδελεχή ανάλυση της κάθε κατηγορίας ξεχωριστά με βάση όσα ειπώθηκαν από την πλευρά των ερωτώμενων. Η συλλογιστική πορεία που θα ακολουθήσουμε είναι η εξής: παραθέτουμε το κάθε είδος κατηγορίας χωριστά παράλληλα με αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις και κάτω από την κάθε κατηγορία αναλύουμε τα αποσπάσματα με αναφορές και στο θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας και τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα για τη κάθε κατηγορία.

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Η πρώτη κατηγορία αφορά τη διαμόρφωση της σεξουαλικής ταυτότητας των ερωτώμενων, δηλαδή πότε ήταν η πρώτη τους εμπειρία αναφορικά με τη συνειδητή επιλογή συντρόφου του ίδιου φύλου, πώς τη βίωσαν, πώς διαμορφώθηκε και εξελίχθηκε. Μέσα από τις συνεντεύξεις προκύπτει αρχικά ότι 7 στα 10 άτομα γεννήθηκαν με ομοφυλοφιλικές τάσεις ή ήταν συνειδητοποιημένα από πολύ μικρή ηλικία. Παρακάτω παρουσιάζουμε ορισμένα αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις με ταυτόχρονη ανάλυση:

Αχ Χρύσα, κοίτα να δεις εγώ το ήξερα από πολύ μικρός, καταλάβαινα βρε παιδί μου ότι κάτι διαφορετικό μου συνέβαινε. Στο Δημοτικό και σε πολύ μικρές ηλικίες, ξέρεις όταν παίζαμε διάφορα παιχνίδια ρόλων πάντα μου άρεσε να έχω γυναικίους ρόλους. (Νικόλας, 43)

Από 3 ετών θυμάμαι τον εαυτό μου, από 18 μηνών με την ίδια συνειδητότητα που με βιώνω τώρα ως οντότητα, ήξερα ορισμένα συγκεκριμένα πράγματα για τη ζωή μου. Ήξερα ότι μ' αρέσουν οι γυναίκες.. (Αλίκη, 42)

Από πολύ μικρή ηλικία καταλάβαινα ότι έχω κάτι διαφορετικό...(Ειρήνη, 22)

Ε εγώ πιστεύω ότι πρέπει να γεννήθηκα έτσι, διότι στο δημοτικό είχα δείγματα ότι μου άρεσαν οι κοπέλες. Ε είχα μια εμπειρία ας πούμε έπαιζα πάντα το αγόρι με τις φίλες μου, ξέρεις σ' αυτά τα παιχνίδια που παίζαμε μικρά. Μου άρεσε αυτός ο ρόλος... (Αλεξάνδρα, 25)

Ήμουν πολύ μικρός, ήταν... πρέπει να ήμουν 6 ετών στην πρώτη δημοτικού..(Βασίλης, 20)

Λοιπόν, ε από σχετικά μικρή ηλικία έβλεπα να με ελκύει κάποιο αγόρι...(Βασίλης, 26)

Λοιπόν, νομίζω πρώτη βόμβα έσκασε συνειδητοποιημένα Δευτέρα γυμνασίου. Οι ενδείξεις υπήρχαν από το δημοτικό...(Θοδωρής, 27)

Αυτό το οποίο μπορώ να πω με σιγουριά είναι ότι στην εφηβεία μου, γύρω στα 13 δεν ένιωθα ότι μου άρεσαν τα κορίτσια δεν ξέρω γιατί.. (Σίμος, 34)

Μέχρι τα 18 είχα σχέσεις με αγόρια (παύση) όμως δεν με κάλυπταν ούτε συναισθηματικά ούτε ερωτικά και στο μεταξύ οι ερωτικές σκέψεις για γυναίκες πλήθαιναν. Στα 18 μου λοιπόν γνώρισα μια κοπέλα με την οποία είμαστε μαζί και εκεί πλέον συνειδητοποίησα ότι αυτό μου αρέσει, εκεί θέλω να είμαι και αυτό μου ταιριάζει ως άτομο ερωτικά και συναισθηματικά. Οι άνδρες δεν με έλκυαν από την αρχή, απλά θεωρώ ότι είναι μια κοινωνική σύμβαση όλο αυτό. (Τόνια, 25)

.. μετά τα 20 διαμορφώθηκε πλήρως η σεξουαλική μου ταυτότητα μέχρι τότε βέβαια έκανα σχέσεις με άνδρες αλλά ένιωθα ότι δεν μπορούσα να λειτουργήσω, δεν με εξέφραζε, δεν μου άρεσε...(Στέλλα, 36)

Παρατηρούμε λοιπόν μέσα από τα λεγόμενα των ερωτώμενων ότι κατέχουν την πλήρη συνειδητότητα της σεξουαλικής τους ταυτότητας και μάλιστα από μικρή ηλικία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναφορά ορισμένων ατόμων για τους ρόλους τους οποίους λάμβαναν κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών σε μικρή ηλικία και είχαν το αρσενικό στοιχείο όπως λόγου χάριν στη περίπτωση της Αλεξάνδρας, οπότε ήταν αρσενικοί ρόλοι. Επιπρόσθετα, στη περίπτωση του Νικόλα παρουσιάζεται έντονο το θηλυκό στοιχείο και οι γυναικείοι ρόλοι. Σε αυτό το σημείο οδηγούμαστε αναμφίβολα στη παρατιθέμενη θεωρία αναφορικά με το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο. Όπως είχε αναφέρει χαρακτηριστικά και η De Bounoir «Γυναίκα δε γεννιέται κανείς αλλά γίνεται» ενώ αξιοσημείωτες ήταν και οι αναφορές της Μπάτλερ για τη μη ταύτιση του βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, Ο Νικόλας φαίνεται να επιλέγει συνειδητά το είδος του κοινωνικού του φύλου καθώς και να υιοθετεί τους αντίστοιχους ρόλους ακόμα και διαμέσου απλών παιχνιδιών.

Προκύπτει επίσης και το στοιχείο του κοινωνικού καταναγκασμού ο οποίος ενυπάρχει στην ορθή επιλογή του κοινωνικού φύλου και κατ' επέκταση στην υιοθέτηση της θεωρούμενης ως φυσιολογικής από το σύνολο κοινωνικής ταυτότητας. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παρατηρούμε τη διάσταση μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Καθίσταται σαφές ότι ορισμένα από τα εν λόγω άτομα δεν ακολουθούν τις κοινωνικές και πολιτισμικές νόρμες περί των ρόλων του φύλου τους.

Μεταβαίνοντας στο θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο για τις κοινωνικά κατασκευασμένες ταυτότητες, αναδεικνύεται ως ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της διαμόρφωσης της κοινωνικής ταυτότητας, η κοινωνική ταύτιση. Τα άτομο ήδη από την παιδική ηλικία ταυτίζεται με τις ομάδες στις οποίες συμμετέχει και μέσω του λόγου, των αφηγήσεων και της δράσης υιοθετείται η κοινωνική του ταυτότητα και οι επερχόμενοι ρόλοι. Η εμπειρία της επιλογής του κοινωνικού φύλου στην περίπτωση της Αλεξάνδρας λόγου χάριν, προήλθε σ' ένα αρχικό στάδιο μέσω της ενσωμάτωσης της στην ομάδα του σχολείου, όπου ξεκίνησε η συνδιαλλαγή του Εγώ με το Εμέ ως προς την υιοθέτηση της σεξουαλικής της ταυτότητας για να καταλήξει εν τέλει στη συνειδητή επιλογή συντρόφου του ίδιου φύλου.

Παρατηρούμε ότι στη περίπτωση της Τόνιας, υπήρξε έντονη κοινωνική πίεση: καθ' ότι από την εφηβεία αντιλαμβανόταν τη διαφορετικότητα στα συναισθήματα της αλλά δεν επιχειρούσε ή όπως μας αναφέρει δεν αναγνώριζε το συγκεκριμένο συναίσθημα και ουσιαστικά επέλεξε μέχρι τα 18 της να υιοθετήσει την αποδεκτή από την κοινωνία σεξουαλικότητα της ετεροφυλοφιλίας. Η παύση σε αυτό το σημείο της ομιλίας της δηλώνει ακριβώς τον έντονο προβληματισμό της σχετικά με τις επιλογές της σε εκείνη την ηλικία οι οποίες δεν την κάλυπταν σε κανένα επίπεδο. Υποδηλώνεται η καταπίεση και ο θυμός της απέναντι στα κοινωνικά και πολιτισμικά στερεότυπα για την ετεροφυλοφιλία ως την επιτρεπτή μορφή σεξουαλικότητας, τονίζει με στόμφο τη συνειδητοποιημένη πλέον επιλογή της.

Συμπερασματικά και συνολικά για όλες τις περιπτώσεις, αναφορικά με τη διαμόρφωση της σεξουαλικής ταυτότητας των υποκειμένων προκύπτει αρχικά το στοιχείο της πλήρους συνειδητότητας ως προς την επιλογή τους. Σχεδόν όλοι από μικρή ηλικία βίωναν την έτερη μορφή σεξουαλικότητας, η οποία συνοδευόταν και από την υιοθέτηση των αντίστοιχων ρόλων γυναικείων ή ανδρικών. Τέλος, σε ορισμένες συνεντεύξεις προέκυψε το στοιχείο του κοινωνικού καταναγκασμού και της κοινωνικής πίεσης για την υιοθέτηση της αποδεκτής μορφής σεξουαλικότητας.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ

Μέσω της συγκεκριμένης κατηγορίας διερευνάται η διαδικασία αποδοχής της σεξουαλικής ταυτότητας του ατόμου από τον εαυτό του, καθώς επίσης και τα στάδια τα οποία βιώνει το άτομο μέχρις ότου να καταλήξει στη πλήρη συνειδητοποίηση και αποδοχή. Διαμέσου των συνεντεύξεων, παρατηρήσαμε ότι για τα περισσότερα άτομα η διαδικασία της αποδοχής αποτέλεσε μια κατάσταση αρκετά επίπονη και πολύπλοκη για τον ψυχισμό τους, καθ' ότι σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι κοινωνικές ενσωματώσεις τις οποίες είχαν ήδη λάβει από την παιδική τους ηλικία.

Μεγαλώνοντας κατάλαβα βέβαια ότι δεν το θεωρούσαν φυσιολογικό οι άλλοι (σκεπτικός) αλλά πάντα υποστήριζα την επιλογή μου και στον εαυτό μου..(Νικόλας, 43)

Στην αρχή ήταν δύσκολα γιατί καταλάβαινες ότι είσαι κάτι διαφορετικό από τους άλλους...(Ειρήνη, 22)

Αποδέχτηκα από πάντα το πώς ήμουν, δεν βρήκα ποτέ δυσκολίες σε αυτό το θέμα και ήταν έμφυτο όπως σου είπα.(Αλεξάνδρα, 25)

Μετά το Γυμνάσιο, από τότε ξεκίνησαν κάποια πράγματα και οι πρώτες μου φαντασιώσεις αλλά ήμουν σε μια άρνηση. Έλεγα, οκ μου αρέσει και αυτό ίσως..(παύση) (Βασίλης, 20)

Ήμουν βέβαια ένα άτομο που με χαρακτήριζες ομοφοβικό, δεν είχα και καμία ενημέρωση από πουθενά. Όταν πέρασα στη σχολή δε μπορούσα να το αποδεχτώ με τίποτα, ένιωθα να είναι σαν κάτι αμαρτωλό, σαν κάτι αφύσικο ότι δεν πρέπει να συμβαίνει. (Βασίλης, 26)

Ήμουν σε άρνηση στην αρχή μέχρι και τα 22 μου. Για δέκα χρόνια. Σε αυτό το διάστημα δεν έκανα σχέσεις, τίποτα. (Θοδωρής, 27)

Απλά στη συνέχεια και καθώς μεγάλωνα κατάλαβα ότι ήμουν η εξαίρεση στον κανόνα και ότι δεν θεωρείται φυσιολογικό από την κοινωνία. Αυτό μόνο, κατά τα άλλα ήμουν συνειδητοποιημένος για την επιλογή μου. (Σίμος, 34)

Στα 16 μου που είχα τις πρώτες ερωτικές σκέψεις για γυναίκες, όλο αυτό ήταν ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο δεν είχα συνειδητοποιήσει την σεξουαλική μου ταυτότητα. Στα 18 μου κατάλαβα τι συμβαίνει και τι θέλω πραγματικά. Στην πολύ αρχή της σχέσης μου με την κοπέλα ένιωθα λίγο περίεργα...(Τόνια, 25)

Μέχρι τα 20 μου έκανα σχέσεις με άνδρες απλά γιατί ήξερα ότι ήταν το σωστό από μέρους της κοινωνίας και προσπαθούσα και εγώ να προσαρμοστώ σε αυτό.(Στέλλα, 36)

Σ' ένα αρχικό επίπεδο, η ταυτότητα αντικατοπτρίζει και αναπαριστά μια εκ βαθέων σχέση του ατόμου με τους έτερους και τη φύση, η οποία αδιαμφισβήτητα προσεγγίζεται σ' ένα ιδιαίτερο ψυχικό και κοινωνικό επίπεδο. Το συγκεκριμένο χωρίο προέρχεται από το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας σχετικά με τον ορισμό της ταυτότητας. Στις περισσότερες από τις παραπάνω περιπτώσεις η επιθυμητή σεξουαλική ταυτότητα των ατόμων βρισκόταν σε πλήρη αντιδιαστολή με τις αντιλήψεις του κοινωνικού συνόλου. Η εκ βαθέων δηλαδή σχέση των ιδίων με τους ετέρους και τη φύση χαρακτηριζόταν από μια ενδότερη κατάσταση κρίσης.

Η αποδοχή από τον εαυτό τους στο σύνολο των περιπτώσεων υπήρξε εξαιρετικά δύσκολη και πολύπλοκη ενώ σε συνειδητό επίπεδο κυριαρχούσαν οι σκέψεις τις οποίες είχαν διαμορφώσει μέσω του λόγου από παιδική ηλικία ως προς την κατασκευή της κοινωνικής τους ταυτότητας και την εναρμόνιση τους με το κοινωνικό σύνολο. Σε αυτό το σημείο καθίσταται απαραίτητο να αναφερθεί το στοιχείο της αγανάκτησης το οποίο έγινε αντιληπτό σε αρκετές συνεντεύξεις. Λόγου χάριν στη περίπτωση του Θοδωρή που όπως φαίνεται και από τα λεγόμενα του θυσιάσε μεγάλο χρονικό διάστημα της προσωπικής του ζωής, στο βωμό της κοινωνικής συνοχής και ομοιογένειας.

Καταπιεσμένη σεξουαλικότητα η οποία προκύπτει από έναν κοινωνικό ντετερμινισμό για το βιολογικό και κοινωνικό φύλο και το δυισμό του, το δυισμό ο οποίος δεν επιδέχεται μεταβολές. Ένα γυναικείο σώμα πρέπει να συμβαδίζει με τη θηλυκότητα ενώ το ανδρικό με την αρρενωπότητα. Προκύπτει εύλογα το ερώτημα εάν εν τέλει ο συγκεκριμένος κοινωνικός προγραμματισμός ο οποίος ακολουθεί το κοινωνικό φύλο καθίσταται εφικτό να επαναπροσδιοριστεί σ' ένα νέο πλαίσιο ή γίνεται αντιληπτός ως παγιωμένο και αμετάβλητο, ερώτημα το οποίο διερεύνησε και η Μπάτλερ, σύμφωνα με την οποία ο πολιτισμός αναδεικνύεται ως μια παράμετρος πρωταρχικής σημασίας για τη σύνθεση του κοινωνικού φύλου

Γενικότερα και μέσα από τις συνεντεύξεις καθίσταται σαφές ότι η διαδικασία αναζήτησης της προσωπικής ταυτότητας ενός ατόμου αποτελεί ένα γεγονός πολυδιάστατο, πολύπλευρο και περίπλοκο για το άτομο που τη βιώνει. Η ετερότητα συναρτήσσει της επικυρίαρχης ταυτότητας, ο άλλος, ο έτερος σε σύγκριση πάντα με τον «όμοιο» και η συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας από τον ίδιο τον εαυτό συνιστούν επίσης μια διαδικασία την οποία καλείται το άτομο να ολοκληρώσει και να αποδεχτεί.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η κατηγορία της οικογένειας αναδείχθηκε μια πολύ σημαντική παράμετρος στο ζήτημα των ερευνώμενων με ομοφυλοφιλικό προσανατολισμό. Πιο συγκεκριμένα διαμέσου των συνεντεύξεων προέκυψε ότι τουλάχιστον 8 στα 10 άτομα αντιμετώπισαν σοβαρό πρόβλημα με την αποδοχή από την οικογένεια τους ενώ αρκετοί από αυτούς δεν έχουν μιλήσει ανοιχτά γι' αυτό το θέμα. Ο παράγοντας οικογένεια φαίνεται να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, εκτός από την ψυχολογία του ίδιου του ατόμου και στην αποδοχή και συνειδητοποίηση από τον ίδιο του τον εαυτό.

Δεν το δέχτηκαν στην αρχή, μη σου πω ψέματα, ήταν βέβαια και άλλες εποχές τότε έτσι; Βλέπεις γκρεμίζεις όνειρα..(παύση, φαίνεται θλιμμένος). Ειδικά για τον πατέρα μου ήταν το χειρότερο του να βγει ο γιος του γκέι. (Νικόλας, 43)

Όταν πέρασα την κρίση μου 12 ετών, σκεφτόμουν πώς θα μεγαλώσω και δεν το έλεγα σε κανέναν. Όταν 16 ετών ερωτεύτηκα πια, ο πρώτος άνθρωπος με τον οποίο το συζήτησα, γιατί πονούσα και πίστευα ότι θα με καταλάβει, ήταν ο παππούς μου.(Αλίκη, 42)

Η οικογένεια μου ήταν κομπλέ, μιας και που η μητέρα μου ήταν αμφιφυλόφιλη και γενικά πολύ χαλαροί.(Ειρήνη, 22)

*Εμ, υπήρξε μια νύξη εκείνο το βράδυ, νόμιζαν ότι είχα μπλέξει με ναρκωτικά, με αιρέσεις, δε ξέρω και εγώ τι.. και μου πέταξαν και αυτό: **έχεις μπλέξει με πούστηδες και γω δεν ξέρω με τι...** Οι γονείς μου τους θεωρούν σκουπίδια και τους λέω τότε και εγώ είμαι σκουπίδι. (Βασίλης, 20)*

Κοίταξε, δεν έχω πει κάτι. Είχαν βρει ένα περιοδικό, η αντίδραση τους δεν ήταν καλή.(Βασίλης, 26)

Οι δικοί μου έχουν σάνταρ απόψεις γι' αυτό το θέμα δεν θα το δέχονταν με τίποτα. Προς το παρών λοιπόν δε θα πω κάτι. (Θοδωρής, 27)

Ήξερα ότι δεν θα το δεχόντουσαν, είχαμε και πολλά θέματα στην οικογένεια τα οποία με δυσκόλευαν σε αυτό το κομμάτι. Η αλήθεια είναι ότι μέχρι τώρα δεν γνωρίζουν.(Σίμος, 34)

Εκείνο το βράδυ έγινε χαμός στο σπίτι, φωνές, βρίσιμο, απειλές ότι αν δεν σταματήσω να βλέπω την κοπέλα θα την σκοτώσει κτλ. πολύ τραβηγμένες καταστάσεις... Ακόμα δεν έχω πει τίποτα, μου είναι πολύ δύσκολο, το φοβάμαι, φοβάμαι τις αντιδράσεις τους.. και η μητέρα μου πάσχει από χρόνια κατάθλιψη οπότε καταλαβαίνεις... είμαι 100% σίγουρη όμως δεν θα το δεχόντουσαν ποτέ. (Τόνια, 25)

Κάποια στιγμή προσπάθησα να μιλήσω στην μητέρα μου αλλά είχαμε δραματικές εξελίξεις στο σπίτι, παρά λίγο να καταλήξουμε και στο νοσοκομείο. Δεν θέλω να μιλήσω γι' αυτό, συγγνώμη Χρύσα είναι κάτι που με πονάει πολύ. (Στέλλα, 36)

Όπως διαφαίνεται και μέσω των συνεντεύξεων, η οικογένεια γενικότερα αντιμετωπίζει με αρνητικότητα, σκεπτικισμό και σκοταδισμό το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας. Λόγου χάριν στη

περίπτωση του Βασίλη (20 ετών), της Στέλλας, της Τόνιας η οικογένεια αντιμετώπισε το εν λόγω ζήτημα με ακραίες συμπεριφορές. Η Τόνια στην αναφορά της σχετικά με την οικογένεια υπήρξε ιδιαίτερα παραστατική. Το περιστατικό το οποίο μας εκμυστηρεύτηκε ήταν καθοριστικό για τη μη αποκάλυψη της σεξουαλικής της ταυτότητας ακόμα και μετά από χρόνια. Διαμέσου των γεγονότων αναδύεται πάλι το στοιχείο της ψυχολογικής έμμεσης βίας και του ψυχολογικού εκβιασμού ούτως ώστε το άτομο να συμβαδίσει με την αρμόζουσα κοινωνική και σεξουαλική ταυτότητα. Η σιωπή της σε κάποιο σημείο της συνέντευξης υποδηλώνει τον βαθύτατο εγκλωβισμό του εαυτού της σε μια άκρως προβληματική οικογενειακή κατάσταση ενώ προς το τέλος όταν γύρισε αλλού το βλέμμα της, μας έδειξε πόσο ανάγκη κατά βάθος έχει από την αποδοχή της οικογένειά της.

Αναλύοντας άλλη περίπτωση όπως αυτή του Βασίλη λόγου χάριν, προκύπτει το εξής χαρακτηριστικό: ο ίδιος έχοντας πλέον συνειδητοποιήσει και αποδεχτεί τη σεξουαλική του ταυτότητα, φαίνεται να έχει ταυτιστεί με την εν λόγω κοινωνική ομάδα. Σε αυτό το σημείο καθίσταται αντιληπτό το στοιχείο της κοινωνικής ταύτισης: *Ως κοινωνική ταύτιση, ορίζεται η διαδικασία εκείνη κατά την οποία το άτομο αποκτά τη συνειδητότητα ως προς την αυτό-αναγνώριση και το στοιχείο του ανήκειν, σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Η εν λόγω διαδικασία χαρακτηρίζεται και από την αξιακή και συναισθηματική πτυχή την οποία προσδίδει το άτομο. Εν ολίγοις επομένως, το άτομο ταυτίζεται και αυτό-προσδιορίζεται διαμέσου της συγκεκριμένης διαδικασίας.*

Η κοινωνική ταύτιση αποτελεί ένα βασικό στάδιο ως προς την υιοθέτηση από το άτομο, της κοινωνικής του ταυτότητας όπως προαναφέρθηκε και στο θεωρητικό κομμάτι της έρευνας. Η αντιδραστικότητα του Βασίλη στα ρατσιστικά σχόλια της οικογένειάς του είναι ιδιαίτερα έντονη Παρ' όλο που η οικογένεια του θεωρεί «σκουπίδια» τους ομοφυλόφιλους, ο Βασίλης υπερασπίζεται δεόντως την ταυτότητα του, εκφράζοντας παράλληλα το θυμό και τη δυσαρέσκεια του. Τα γέλια κατά την αναφορά του για το συγκεκριμένο θέμα προδίδουν εν μέρει την αμηχανία του και την άμυνα που προβάλλει για τη γενικότερη κατάσταση που επικρατούσε αλλά κατά βάθος διαφαίνεται η έντονη καταπίεση, επίκριση και η ψυχολογική βία την οποία δέχτηκε.

Συμπερασματικά για τη συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων, η αποδοχή από την οικογένεια τους αναμφίβολα καθίσταται ιδιαίτερα ψυχοφθόρα, επίπονη και προβάλλεται έντονο το στοιχείο της ψυχολογικής έμμεσης βίας την οποία υφίστανται από τις οικογένειές τους. Παραπάνω αναλύθηκαν κυρίως αποσπάσματα από ορισμένα άτομα όπως τον Βασίλη (20 ετών) και την Τόνια εν τούτοις όπως διαφαίνεται και από τα αποσπάσματα παραπάνω, παρατηρήθηκε ότι σε όλα τα άτομα εκτός της Ειρήνης η οικογένεια αποτέλεσε ένα ακανθώδες ζήτημα.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΓΥΡΟ

Σε ένα γενικότερο επίπεδο οι σχέσεις του ατόμου με τον κοινωνικό του περίγυρο λειτουργούν πολλαπλά σε ποικίλα επίπεδα. Αναφορικά με τη διαμόρφωση όχι μόνο του χαρακτήρα του, ορισμένων ιδεών του και αντιλήψεων αλλά πολύ περισσότερο επιδρούν καθοριστικά στην αποδοχή του ίδιου από τον εαυτό του, στις κοινωνικές ομάδες τις οποίες θα ενταχθεί και αναμφίβολα στη διαμόρφωση της κοινωνικής του ταυτότητας όπως είδαμε και στη θεωρία.

Απαξιούσα συμπεριφορές συχνά».(δεν έδινε σημασία)... Οι φίλοι μου περνούσαν καλά μαζί μου. Το είχαν πάρει μαλακά. Ήμουν ήρεμος, σίγουρος. Δεν το έκανα συνειδητά, ήμουν ένας έφηβος, βρέθηκε ένας σύντροφος και ήμουν πλήρης. Γενικά στοχοποιούσαν οτιδήποτε διαφορετικό. (Νικόλας, 43)

Με την ίδια λογική που είμαι ξανθιά, άσε το τι ανέκδοτα έχω ακούσει είμαι και φυσική ξανθιά(γέλια) με σταμπάρουν όπως και τη σεξουαλικότητα μου. (Αλίκη, 42)

Κάποιες φίλες μου απομακρύνθηκαν, είχα φάει τον αποκλεισμό και από άλλες όχι. Ήξερα ότι κάποιοι με σχολίαζαν. Στο Λύκειο είχα λίγο μεγαλύτερη αποδοχή, λίγα άτομα με κοίταζαν περιέργα. Γενικά πάντως οι περισσότεροι το δέχτηκαν.(Ειρήνη, 22)

Τους έκανα να καταλάβουν ότι δεν είναι κάτι που πρέπει να το δακτυλοδείξεις ή ότι υπάρχει θέμα με αυτό. (Αλεξάνδρα, 25)

Τα παιδιά από τη σχολή το ξέρουν, το έχουν δεχτεί αν και διακρίνω μια δυσαρέσκεια όταν γίνομαι πιο διαχυτικός, όταν δείχνω ότι μου αρέσει κάτι. Άρα με δέχονται εν μέρει. (Βασίλης, 20)

Βίωσα αρκετό ρατσισμό. Γύρισαν και μου είπαν ότι θέλω ψυχολόγο... Το αποδέχτηκαν ακόμα και άτομα που ήταν τελείως αντίθετα και μου είπαν μάλιστα Βασίλη να είσαι εσύ καλά. (Βασίλης, 26)

Υπήρξαν κάποια άτομα που το δέχτηκαν κυρίως παιδικοί φίλοι και άλλοι που τους είχα γνωρίσει πρόσφατα, όταν ψυλλιάστηκαν κάτι έκοψαν λάσπη που λέμε. (Θοδωρής, 27)

Οι συγγενείς μου σαφώς δεν γνωρίζουν κάτι, εδώ οι ίδιοι οι γονείς μου δεν ξέρουν, έζησα σε κλειστή κοινωνία. Τώρα οι φίλοι μου, οι πολλοί στενοί ξέρουν και από την αρχή τους εμπιστεύτηκα και με αποδέχτηκαν ακριβώς με αυτή μου την επιλογή. (Σίμος, 34)

Κρυβόμουν πολύ το πρώτο διάστημα και λόγω των γονιών μου. Φοβόμουν μη μαθευτεί κάτι. Τα επόμενα χρόνια και μέχρι τώρα που μιλάμε όλοι μου οι κοντινοί φίλοι γνωρίζουν για μένα και είμαστε πολύ ok. (Τόνια, 25)

Εδώ ευτυχώς δεν είχα ιδιαίτερο πρόβλημα. Όταν συνειδητοποίησα τι θέλω σε αυτόν τον τομέα, σχεδόν αμέσως οι πολύ κοντινοί μου φίλοι το έμαθαν και με στήριξαν σε όλα και ότι αφορούσε την οικογένεια μου. Κάποιοι άλλοι οι οποίοι μόλις το έμαθαν έφυγαν από τη ζωή μου, απλά δεν άξιζαν. (Στέλλα, 36)

Μέσα από τα λεγόμενα των ερωτώμενων, σε ένα γενικότερο επίπεδο διαφαίνεται ότι βίωσαν τον αποκλεισμό και τον ρατσισμό σε κάποιο βαθμό, από τον κοινωνικό τους περίγυρο. Επί παραδείγματι, στη περίπτωση του Νικόλα παρατηρούμε ότι ο ίδιος δεν επιθυμούσε στην συνέντευξη να επεκταθεί περαιτέρω στη συγκεκριμένη ερώτηση. Όταν ρωτήθηκε αν πιστεύει πως οι φίλοι του γνώριζαν την επιλογή του, μέσω της απάντησης του επιχείρησε να απολογηθεί: *Δεν το έκανα συνειδητά, ήμουν ένας έφηβος*, το στοιχείο αυτό υποδηλώνει και ένα βαθύτερο αίσθημα υπόρρητης ενοχής για την σεξουαλική του ταυτότητα.

Στο τέλος της απάντησης του αναδεικνύεται ξεκάθαρα το στοιχείο της στοχοποίησης όπου ο ίδιος είχε πέσει θύμα. Επιχείρησε όμως να το δικαιολογήσει γενικεύοντας το αντικείμενο στοχοποίησης: *Γενικά στοχοποιούσαν οτιδήποτε διαφορετικό*. Θέλει να υπονοηθεί δηλαδή ότι δε στοχοποιούσαν μόνο εκείνον λόγω της σεξουαλικής του ταυτότητας, αλλά οτιδήποτε διαφορετικό.

Επιπροσθέτως, σε αρκετές περιπτώσεις αναδεικνύεται και το στοιχείο της εν μέρει αποδοχής από τον κοινωνικό περίγυρο. Στη περίπτωση του Βασίλη παρατηρούμε ότι ενώ από τη μια πλευρά αρκετά άτομα από τη σχολή του Βασίλη γνωρίζουν για τη σεξουαλική του ταυτότητα, την αποδέχονται εν μέρει. Ο Βασίλης λοιπόν ως ένα άτομο συνειδητοποιημένο για τον σεξουαλικό του προσανατολισμό κάθε φορά που επιχειρεί την εξεύρεση συντρόφου ή επιθυμεί να εκφράσει τα συναισθήματα του προς ένα πρόσωπο της αρεσκείας του, αυτό φαίνεται ότι δεν καθίσταται αποδεκτό από τον κοινωνικό του περίγυρο καθ' ότι τίθενται κάποια όρια ως προς τον βαθμό που τον αποδέχονται.

Έτσι όπως απαντήθηκε και στο θεωρητικό πλαίσιο: η ετερότητα φαίνεται ότι αντιμετωπίζεται και αυτή επιδερμικά: είτε καθίσταται αντιληπτή ως κοινωνικό παράγωγο και ένα ειδικό ζήτημα το οποίο εγείρει πολιτικές συγκρούσεις, είτε γίνεται αποδεχτή ως ένα βαθμό αλλά η ενσωμάτωση της απορρίπτεται και είτε εν τέλει αποδομείται πλήρως μέσω της αναγκαστικής επιβολής των οικείων προτύπων.

Συμπερασματικά, στις περισσότερες περιπτώσεις έχει βιωθεί ως ένα βαθμό η μη αποδοχή από ορισμένα άτομα του κοινωνικού τους περίγυρο και κυρίως άτομα με τα οποία δεν υπάρχουν ισχυροί συναισθηματικοί δεσμοί. Εν τούτοις, υπήρξε αποδοχή σε μεγάλο βαθμό από παιδικούς φίλους ή άτομα τα οποία αποτελούσαν τον κλειστό κοινωνικό τους περίγυρο. Ως βασική παράμετρος αναδείχθηκε επίσης η αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση και η συνειδητότητα την οποία είχαν οι ερωτώμενοι ενώ αναφέρονταν στον κοινωνικό τους περίγυρο για τη σεξουαλική τους ταυτότητα.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι διαπροσωπικές σχέσεις οι οποίες δημιουργούνται στον εργασιακό χώρο, συνιστούν μια εκ των σημαντικότερων μορφών σχέσεων αφού και η ίδια η εργασία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε όλη τη πορεία ζωής ενός ατόμου. Η εν λόγω κατηγορία επεξεργάζεται ακριβώς αυτό το στοιχείο: δηλαδή τις εργασιακές σχέσεις και την αποδοχή ή μη των ομόφυλων ατόμων, καθώς και το αν οι ίδιοι αποκαλύπτουν την ταυτότητα τους.

Ασχολήθηκα πολύ με τη μόδα. Παρόλο όμως που εργαζόμουν σ' αυτό το χώρο χρόνια, υπήρξε ανταγωνισμός, υπήρξε στοχοποίηση. (Νικόλας, 43)

Όταν κάποιος συνεργάτης με σύστησε σ' έναν άλλον το πρώτο πράγμα που είπε ήταν: Α, θα πάρεις την Αλίκη αλλά να ξέρεις είναι μπλα μπλα μπλα... (ενοχλημένη). Φαντάσου ο άνθρωπος που είναι και ο ίδιος γκέι και μάλιστα ήταν εξώλης και προώλης. Εγώ τουλάχιστον είχα και 5 χρόνια σχέση και ήμουν και μονογαμική! Βρέθηκε αυτός τώρα να πει για μένα; (Αλίκη, 42)

Έχω εργαστεί εθελοντικά, δεν έτυχε ποτέ να δηλώσω κάτι. Πάντως δε θα το έλεγα άνετα. (Ειρήνη, 22)

Πέρασε όμως μεγάλο διάστημα μέχρι να πω κάτι γιατί καταλαβαίνεις στη δουλειά είναι και περίεργα τα πράγματα, πρέπει να προσέχεις. (Αλεξάνδρα, 25)

Κοίτα, αν κάποιος με ρωτήσει ανοιχτά για το τι είμαι θα το πω, πλέον δεν έχω κανένα θέμα. (Βασίλης, 20)

Εγώ ας πούμε στη δουλειά δεν έχω κανένα πρόβλημα με τους συναδέλφους μου από τη στιγμή που είπα το και το.. γνωρίζουν όλοι. Τώρα βέβαια επειδή είμαι σε καινούργια δουλειά 1 μήνα δεν γνωρίζουν. (Βασίλης, 26)

Δυστυχώς τώρα δεν εργάζομαι, στο παρελθόν στις περιστασιακές μου εργασίες συνήθως δεν ανέφερα κάτι γι' αυτό το θέμα. (Θοδωρής, 27)

Τα τελευταία χρόνια δουλεύω σε μια ιδιωτική εταιρεία και έχω αναπτύξει κάποιες καλές φιλίες. Σε αυτά τα άτομα το έχω εμπιστευτεί αλλά είναι λίγα. Γενικά επιδιώκω να είμαι πολύ εχέμυθος σε αυτόν τον χώρο. (Σίμος, 34)

Για να είμαι ειλικρινής σε όσες δουλειές έχω εργαστεί μέχρι στιγμής δεν έχω αποκαλύψει κάτι... Είναι λίγο περίεργα τα πράγματα στον εργασιακό σου χώρο. (Τόνια, 25)

Μμμ αχ μου βάζεις δύσκολα...(σιωπή). Πολύ λεπτό ζήτημα. Θα σου πω μόνο ότι αποκαλύφθηκα σε κάποιες περιπτώσεις αλλά δεν είχα την αντιμετώπιση που περίμενα. Δεν θα ήθελα να πω κάτι περαιτέρω. (Στέλλα, 36)

Διαμέσου των συνεντεύξεων παρατηρούμε ότι το εργασιακό ζήτημα αναφορικά με την αποκάλυψη της σεξουαλικής ταυτότητας αποτελεί ένα θέμα ταμπού. Η Ειρήνη και ο Θοδωρής μας αποκαλύπτουν ότι δεν θα ανέφεραν κάτι στον εργασιακό τους χώρο, περί του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Η Στέλλα από την άλλη πλευρά φαίνεται ότι ενώ επιχείρησε να ανοιχτεί, αντιμετωπίστηκε ρατσιστικά όπως διαφαίνεται και από τη στιγμή σιωπής της στην αρχή της συνέντευξης και παράλληλα η ίδια φαίνεται να έχει βιώσει αρκετά δύσκολες καταστάσεις αφού αποφεύγει να μας μιλήσει για το εν λόγω θέμα.

Στη περίπτωση της Αλίκης παρατηρούμε ότι προβάλλεται το διαφορετικό της στοιχείο από συναδέλφους της ως στοιχείο αναφοράς. Η ίδια μας περιγράφει ένα πολύ συγκεκριμένο περιστατικό στο χώρο της εργασίας της. δηλώνει σαφώς την ενόχληση της για το γεγονός αυτό και την έκπληξη της διότι το άτομο το οποίο χρησιμοποίησε τη σεξουαλική της ταυτότητα για να την γνωρίσει σε κάποιο άλλο άτομο, είχε και εκείνος τον ίδιο σεξουαλικό προσανατολισμό.

Ο εργασιακός χώρος ουσιαστικά αποτελεί μια μικρογραφία της κοινωνίας σε όλα τα επίπεδα και για ένα μεγάλο ποσοστό ομοφυλόφιλων ατόμων είναι αρκετά επώδυνο και δύσκολο να αποκαλύψουν την ταυτότητα τους. Οι λόγοι για τους οποίους δημιουργείται αυτή η κατάσταση είναι σαφείς: ενυπάρχει μεγάλος φόβος αφενός για απόλυση από την εργασία τους αφού το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας αντιμετωπίζεται ακόμα με σκεπτικισμό και αφετέρου υπάρχει και ο φόβος του ρατσισμού ή της μη αποδοχής και απόρριψης στο μεγαλύτερο ποσοστό των συνεντευξιαζόμενων.

ΣΥΝΑΨΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ – ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Η δημιουργία οικογένειας αποτελεί για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού βασική συνιστώσα της προσωπικής τους ζωής όπως επίσης και η απόκτηση παιδιού. Για τα ομόφυλα άτομα η κατάσταση είναι λίγο πιο περίπλοκη καθ' ότι συν τοις άλλοις έχουν να αντιμετωπίσουν και τον κοινωνικό ρατσισμό ιδίως στην περίπτωση που επιθυμούν να υιοθετήσουν και παιδί. Η εν λόγω κατηγορία εξετάζει αυτό ακριβώς το ζήτημα από τη σκοπιά των ομόφυλων ατόμων.

Γενικά δεν εγκρίνω την υιοθεσία, πρέπει να υπάρχει γυναικείο πρόσωπο, η γυναίκα έχει από τη φύση της τη φροντίδα. Το μωρό έχει ευθύνες, έχεις μια ζωή να του εξασφαλίσεις, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για υιοθεσία παιδιού από δύο άνδρες ομοφυλόφιλους στην Ελλάδα!(γελάει τονίζοντας το) εδώ έχουν τρομάξει να βγάλουν το θέμα του γάμου, πόσο μάλλον της υιοθεσίας. (Νικόλας, 43)

Είναι καλύτερο δηλαδή να είσαι σε μια οικογένεια Τζιχαντιστών ή Μορμόνων; Σόρυ κιόλας!(ενοχλημένη). (Αλίκη, 42)

Σαφώς πιστεύω ότι δεν παίζει κανένα ρόλο αν είναι δυο μαμάδες, δυο μπαμπάδες αλλά το τι θα παρέχεις σ' αυτό το παιδί. Θα ήθελα πολύ να και παιδί. (Ειρήνη, 22)

Πιστεύω απράνταχτα ότι πρέπει να συνάπτουν φυσικά και είναι καλό να κάνουν οικογένεια και να υπάρχουν δυο γονείς που θα αγαπούν το παιδί, είτε δυο γυναίκες, είτε δυο άντρες είτε γυναίκα – άνδρας. (Αλεξάνδρα, 25)

Μια οικογένεια γκέι πιστεύω ότι μπορεί να αναπτύξει μια υγιέστατη οικογένεια με αγάπη. (Βασίλης, 20)

Από τη στιγμή που δύο άτομα αγαπάνε, δεν πάει να' ναι διαφορετικό το φύλο αγάπη μόνο μπορούν να προσφέρουν σ' ένα παιδί. Απλά στην Ελλάδα πιστεύω είναι πολύ δύσκολα για το παιδί. (Βασίλης, 26)

Το θεωρώ δεδομένο όπως και την υιοθεσία άλλωστε. Τι αλλάζει δηλαδή σε εμάς; Επειδή οι προτιμήσεις μας είναι διαφορετικές δεν έχουμε δικαίωμα στην οικογένεια; (Θοδωρής, 27)

Είναι κάτι απολύτως φυσιολογικό για εμάς τουλάχιστον και θεμιτό... Είναι η ροή των πραγμάτων. Αυτό πρέπει να συνειδητοποιήσουν και όλοι όσοι είναι εναντίον της οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων. (Σίμος, 34)

Το θεωρώ βασικό δικαίωμα μας. Αν είναι δυνατόν να μη μπορούμε να είμαστε με τον άνθρωπο μας, να δημιουργήσουμε οικογένεια και να υιοθετήσουμε παιδί. (Τόνια, 25)

Είναι κάτι μοναδικό να μπορείς να κάνεις οικογένεια με τον άνθρωπο που έχεις επιλέξει να είναι δίπλα σου. Τώρα για την υιοθεσία επίσης είναι κάτι πολύ όμορφο αλλά για άτομα όπως εγώ που ζουν στο σκοτάδι και δεν γνωρίζει ούτε η οικογένεια τους, είναι αρκετά δύσκολο. (Στέλλα, 36)

Παρατηρούμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις, εκτός από την περίπτωση του Νικόλα, οι ερωτώμενοι αισθάνονται την ανάγκη να συνάψουν οικογένεια με τον άνθρωπο τους είτε στο παρόν είτε μελλοντικά, αναλόγως την κατάσταση και φυσικά το ζήτημα της υιοθεσίας ανάγεται γι' αυτούς σε ένα θέμα μείζονος σημασίας όπου θίγονται βασικοί παράμετροι όπως το ανθρώπινο δικαίωμα στη ζωή, στη δημιουργία οικογένειας. Θίγεται η ίδια η υπόστασή τους ως άτομα και η αξιοπιστία τους ως προς τη σύναψη οικογένειας ενώ παράλληλα προβάλλεται η σεξουαλική τους ταυτότητα ως ο κύριος παράγοντας για τη μη δημιουργία οικογένειας και ο παράγοντας με βάση τον οποίο χαρακτηρίζονται ως άτομα με αρνητικά στοιχεία.

Αντίθετα, διαφαίνεται ότι παρά τη σεξουαλική του επιλογή, ο Νικόλας αισθάνεται αμήχανα όχι τόσο με τη σύναψη οικογένειας όσο με την υιοθεσία ενός παιδιού. Θεωρεί ότι δύο άνδρες ομοφυλόφιλοι δεν θα ήταν ικανοί να παρέχουν ποιότητα ζωής σε ένα παιδί. Το γεγονός αυτό το αποδίδει σε δύο παράγοντες: αρχικά επικαλείται την αυθεντία της φύσης και κατ' επέκταση τη γυναικεία φύση η οποία επιβάλλει τη δημιουργία οικογένειας μέσω ενός παιδιού ένας ρόλος όπου σύμφωνα με τις κοινωνικές στερεοτυπικές αντιλήψεις πρέπει να αποδίδεται μόνο στη γυναίκα. Ως δεύτερο βασικό παράγοντα προβάλλει την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα και μια ισότιμη αποδοχή σχετικά με την υιοθεσία παιδιού από ομοφυλόφιλες οικογένειες, απέχει πολύ από την πραγματικότητα.

Συμπερασματικά, όλοι σχεδόν οι ερωτώμενοι επιθυμούν να συνάψουν οικογένεια και να προβούν σε υιοθεσία, ο μοναδικός ανασταλτικός παράγοντας είναι ο ρατσισμός προς τους ομοφυλόφιλους για τη μη σύναψη οικογένειας αποτελεί βασική παράμετρο και καθορίζει εν πολλοίς τη κοινή γνώμη σχετικά με αυτά τα θέματα. Άλλωστε όπως παρακολουθήσαμε και στη θεωρία: *στο ζήτημα της υιοθεσίας η πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου τάσσεται ξεκάθαρα κατά της υιοθεσίας παιδιών από ομόφυλα άτομα 56% με μεγαλύτερο ποσοστό των ανδρών και των ατόμων ηλικίας από 35 έως και 55 χρονών.*

ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ

Η επέκταση του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια αποτέλεσε ένα ζήτημα μείζονος ενδιαφέροντος κυρίως από το 2013 και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Διαμέσου των συνεντεύξεων καθίσταται αντιληπτό το στοιχείο της αναγκαιότητας της εφαρμογής του συμφώνου και στα ομόφυλα ζευγάρια, κυρίως λόγω ορισμένων νομικών και κληρονομικών καλύψεων που παρέχει το σύμφωνο σε ένα ζευγάρι καθώς επίσης και της νομικής αναγνώρισης τους ως οικογένεια.

Είμαι υπέρ του Συμφώνου, είναι δίκαιο για τους ομοφυλόφιλους, μέσω του Συμφώνου αποκαθίσταται κατά κάποιο τρόπο η τιμή μας. (Νικόλας, 43)

Το Σύμφωνο συμβίωσης είναι μετριοπαθές και μεσοβέζικο. Πάνε να μας πλασάρουν ένα εύκολο πασάλειμμα. (Αλίκη, 42)

100% θετική. Είναι κάποια πρακτικά ζητήματα. Ξέρω ζευγάρια και δύο γυναίκες που είναι 20 χρόνια μαζί και ουσιαστικά είναι σαν παντρεμένοι και δεν καλύπτονται νομικά. (Ειρήνη, 22)

Ούτε καν όμως στην Ελλάδα δεν έχουν δεχτεί να κάνουν το Σύμφωνο. Ακόμα και αυτό θα ήταν ένα μεγάλο βήμα. Ούτε όμως αυτό. (Αλεξάνδρα, 25)

Δεν ξέρω βέβαια σε τι βαθμό καλύπτει αλλά κληρονομικά και ασφαλιστικά νομίζω τα καλύπτει. Είναι ένα πρώτο βήμα να γίνει και μια αποδοχή. (Βασίλης, 20)

Μου αρέσει. Συμφωνώ. Είναι πολύ σημαντικό, είναι πολύ. (Βασίλης, 26)

Να περνούσε κιόλας καλά θα ήταν.. Όλο το συζητάνε τελευταία αλλά δε βλέπω να γίνεται κάτι. Θα μας εξασφάλιζε πολλά και κυρίως μια καλύτερη θέση στην κοινωνία. (Θοδωρής, 27)

Δε νομίζω ότι τίθεται θέμα. Είμαι 100% υπέρ αυτού και της ψήφισής του. Δεν υπάρχει κανένας νόμος ο οποίος να μας διασφαλίζει. Νομικά και κοινωνικά δεν έχουμε δικαίωμα να δημιουργήσουμε οικογένεια. (Σίμος, 34)

Χωρίς καμία αμφιβολία απαραίτητο. Δεν υπάρχει τίποτα που να μας εξασφαλίζει νομικά και κοινωνικά. Δεν έχουμε κανένα δικαίωμα με τον σύντροφο μας. (Τόνια, 25)

Δε νομίζω ότι χρειάζεται ανάλυση. Είναι μια κίνηση από την πλευρά της πολιτείας που πρέπει να γίνει αν θέλουμε να λέμε ότι υπάρχει έστω και λίγο η έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης. (Στέλλα, 36)

Σε όλες σχεδόν τις συνεντεύξεις παρατηρούμε μέσα από τα λεγόμενα των ερωτώμενων την αγανάκτηση τους για τη μη εκκίνηση των απαραίτητων διαδικασιών ούτως ώστε να ισχύει το σύμφωνο και για τους ομοφυλόφιλους. Επιπρόσθετα προκύπτει και μια άλλη παράμετρος: όπως αναφέρει ο Θοδωρής και άλλα άτομα, διαμέσου του συμφώνου ίσως υπάρξει και κάποια εξέλιξη αναφορικά με τη «νομιμοποίηση» της ομοφυλοφιλίας και την ευκολότερη αποδοχή της από το κοινωνικό σύνολο. Υπήρξαν βέβαια και άλλες περιπτώσεις όπως η Αλεξάνδρα και η Αλίκη οι οποίες θεωρούν ότι το σύμφωνο είναι κάτι εντελώς επιφανειακό και δεν προσφέρει τίποτα ουσιαστικό στα ομόφυλα ζευγάρια. Στην εν λόγω περίπτωση προβάλλει έντονο το στοιχείο της αντιδραστικότητας και της μη πίστης πλέον στη κοινωνία και τους θεσμούς της.

Συμπερασματικά, όλοι οι ερωτώμενοι εκτός από δύο άτομα συμφωνούν και αναμένουν την εφαρμογή του συμφώνου και για τα ομόφυλα ζευγάρια. Το σύμφωνο αποτελεί για τους ομοφυλόφιλους μια βασική συνιστώσα ως προς τη σύναψη οικογένειας και τη νομιμοποίηση κατά μια έννοια της ομοφυλοφιλίας σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, διαμέσου του συμφώνου ενισχύεται το αίσθημα της κοινωνικής αλληλεγγύης και αποδοχής από την πλευρά των ομόφυλων ατόμων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατέστη ιδιαίτερα σημαντικό να διερευνηθεί και να αναλυθεί η άποψη των ομοφυλόφιλων ατόμων αναφορικά με το θεσμό της Εκκλησίας. Ποια είναι η διαντίδραση η οποία δημιουργείται μεταξύ των εν λόγω ατόμων και της Εκκλησίας; Πώς τους αντιμετωπίζει η ίδια η Εκκλησία και ποιες γενικότερα οι αντιλήψεις της περί της ομοφυλοφιλίας.

(γέλια). Είχα δύο συντρόφους από το χώρο της Εκκλησίας. Έχουν κάνει εμπόριο τη θρησκεία, αυτό πιστεύω. Άσε τις άλλες, τις δικές μας... αυτές φτάνουν μέχρι μητροπολίτισσες.(γέλια). Είναι τραγικές φιγούρες Χρύσα, αυτοί που λένε αγαπάτε αλλήλους, αυτοί λένε στο πυρ το εξώτερο! (Νικόλας, 43)

Οφείλουν όλοι να λαμβάνουν την τρυφερότητα και αλληλεγγύη. Η εκκλησία είναι μια τυπολογία, ένα πολιτισμικό στοιχείο και προσπαθεί να υποτάξει τα ανθρώπινα πάθη. (Αλίκη, 42)

Ποιος είναι αυτός ο Πατριάρχης Θεσσαλονίκης; Είχε κάνει κάποια αισχρά σχόλια ότι είμαστε μιάσματα κοινωνίας ότι φέρναμε και όλες τις αρρώστιες του κόσμου, εμείς οι ομοφυλόφιλοι. (Ειρήνη, 22)

Πιστεύω ότι θέλουν απλά να μας καθοδηγήσουν και ότι εκείνοι πιστεύουν, πρέπει να το πιστεύουν και οι άλλοι. Αλλά με όλα είναι έτσι. (Αλεξάνδρα, 25)

Μας αντιμετωπίζουν μ' ένα είδος σοδομισμού. Ξεκάθαρα τέτοια πράγματα. Είναι μια μορφή τυραννίας, σα να είμαστε θεοκρατούμενο κράτος. Δεν υπάρχει διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους. (Βασίλης, 20)

Ξεκάθαρα σου λέω ότι πρέπει να γίνει διαχωρισμός εκκλησίας – κράτους. Μας πάει πολύ πίσω, είναι οι εκπρόσωποι της που έχουν αυτές τις αντιλήψεις. (Βασίλης, 26)

Άστο καλύτερα Χρύσα. Η εκκλησία μας έχει κάνει μεγάλο κακό, μας έχει πάει πολύ πίσω. Από πού να ξεκινήσω και πού να τελειώσω; Αν δεν ήταν η εκκλησία το σύμφωνο θα είχε περάσει. Μας βρίζουν συνέχεια, μας υποτιμούν.. (Θοδωρής, 27)

Η εκκλησία ε; χμμ(παύση). Θεωρώ ότι είναι ένας από τους βασικότερους ελληνικούς θεσμούς και δύσκολα θα αλλάξει αυτό. Ανέκαθεν είχε λόγο σε όλα τα κοινωνικά ζητήματα. (Σίμος, 34)

Με μια λέξη απλά μας αντιμετωπίζει αισχρά, άθλια. (Τόνια, 25)

Η εκκλησία Χρύσα είναι ένας θεσμός που στην Ελλάδα όμως έχει εξαιρετικά συντηρητικές ρίζες. Ένα μεγάλο μέρος του ρατσισμού προς τους ομοφυλόφιλους προέρχεται από την εκκλησία. (Στέλλα, 36)

Διαμέσου των συνεντεύξεων προκύπτει η αντίληψη περί της ισχυρής σύνδεσης του θεσμού της εκκλησίας συναρτήσεως της πολιτείας. Είναι μια αντίληψη η οποία εκφράζεται εντόνως όχι μόνο στην περίπτωση του Θοδωρή αλλά και σε άλλους ερωτώμενους και εν τέλει συνιστά μια πραγματικότητα. Η εκκλησία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας και επηρεάζει την εξέλιξη της σε μεγάλο βαθμό. Το ζήτημα του συμφώνου θίχτηκε ιδιαίτερα από εκκλησιαστικούς εκπροσώπους οι οποίοι διάκεινται αρνητικά και απείλησαν ακόμα και με αφορισμούς. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όλοι οι ερωτώμενοι συμφωνούν στο ότι η εκκλησία επηρεάζει πολύ αρνητικά την κοινωνία αναφορικά με το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας, μέσω της λεκτικής βίας και της υποτίμησης των ομόφυλων ατόμων.

Σε αρκετές περιπτώσεις, ειρωνεία και σαρκασμός χαρακτηρίζουν τα λόγια τους. Όπως επί παραδείγματι στη περίπτωση του Νικόλα. Μέσω των λεγόμενων του αναδεικνύεται η αντίφαση η οποία υπάρχει στο χώρο της εκκλησίας. Πολλοί εκπρόσωποι της έχουν ομοφυλοφιλικό σεξουαλικό

προσανατολισμό εν τούτοις η ίδια η εκκλησία επικρίνει και εκμηδενίζει τα ομοφυλόφιλα άτομα. Ο ιδεολογικός της πυρήνας ο οποίος συμπεριλαμβάνει την έννοια της αγάπης δεν συνάδει σε καμία περίπτωση με την αντιμετώπιση προς τα ομοφυλόφιλα άτομα. Ο Νικόλας θίγει επίσης και το ζήτημα της ηθικής καθ' ότι υποστηρίζει ότι γίνεται πλέον λόγος για μια εμπορευματοποιημένη ηθική με κεντρικό πυρήνα το χρήμα. Τα γέλια και ο σαρκαστικός του χαρακτήρας υποδηλώνουν ακριβώς την απέχθεια του προς το συγκεκριμένο θεσμό, την αντίδραση και αγανάκτηση.

Συμπερασματικά, όλα τα άτομα τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα συμφώνησαν στο ότι η Εκκλησία ως θεσμός λειτουργεί ανασταλτικά και στην αποδοχή της ομοφυλοφιλίας γενικότερα και στη ψήφιση του Συμφώνου συμβίωσης ειδικότερα. Παράλληλα αντιμετωπίζει τα ομόφυλα άτομα με έντονη επιδοκίμασία και επίκριση και συμβάλλει στην όξυνση του ρατσισμού εις βάρος τους.

ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΩΝ

Η εν λόγω κατηγορία αποτέλεσε σημείο κλειδί στην έρευνα μας, καθ' ότι διερευνήθηκε το ζήτημα των προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία καθώς επίσης και το πώς οι ίδιοι τα αντιλαμβάνονται. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων θεωρεί ότι πηγή όλων των προβλημάτων και βασικό πρόβλημα επίσης αποτελεί ο ρατσισμός και η μη αποδοχή των ομοφυλόφιλων από το κοινωνικό σύνολο. Διαφαίνεται λοιπόν μέσα από τα λεγόμενα των ερωτώμενων η έντονη καταπίεση την οποία υφίστανται από το κοινωνικό σύνολο και την επικυρίαρχη μορφή σεξουαλικής ταυτότητας.

Να μη νιώθουν ενοχικά, τα δικά τους θέλω που πάνε; Επιτέλους πρέπει όλοι να καταλάβουν ότι δεν είναι κατάντια να είσαι ομοφυλόφιλος, είναι φύση. (Νικόλας, 43)

Τίθεται το ζήτημα της ελευθερίας όχι μόνο από την οικογένεια τους αλλά και από την κοινωνία γενικότερα. Η ομοφοβία όπως σου είπα, επίσης πιστεύω ότι είναι βασικό θέμα διότι προκύπτει και το ζήτημα του ρατσισμού και της μη αποδοχής. (Αλίκη, 42)

Bullying στην εφηβεία, έχω ακούσει πολλά περιστατικά. Θα είναι ο δακτυλοδεικτούμενος, η αδερφή, υπάρχει μεγάλη κακία από το σύνολο. (Ειρήνη, 22)

Εμ, αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα με ρατσισμό και δεν μας έχουν δώσει δικαιώματα όπως σε άλλες χώρες. (Αλεξάνδρα, 25)

Μας θεωρούν κάτι κατακριτέο δε θέλουν να μας βλέπουν. Μας δέχονται, το τονίζω αυτό μέχρι εκεί που δε τους ενοχλεί. Αν κάνεις το λάθος και φιλήσεις τον δικό σου άνθρωπο ε εκεί θα μιλήσουν θα πουν χαρακτηριστικά, το έχει βιώσει και ένας φίλος μου, τράβα σπίτι σου πουστάρα, θα σε τραμπουκίσουν. (Βασίλης, 20)

Έχω παρατηρήσει ότι είναι το θέμα της αποδοχής.... Είναι και ο φόβος όμως, δεν μπορεί να φοβάσαι να πιάσεις το χέρι του άλλου για να μη σε δουν. (Βασίλης, 26)

Για αρχή θα σου πω για τον ρατσισμό που αντιμετωπίζουμε. Δε νομίζω να υπάρχει άτομο που να υποστηρίζει το αντίθετο. (Θοδωρής, 27)

Θεωρώ λοιπόν Χρύσα ότι από ένα βασικό πρόβλημα πηγάζουν όλα όσα έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Ρατσισμός, είναι η πηγή όλων. Δεν έχω να πω κάτι άλλο σε αυτό το ερώτημα. (Σίμος, 34)

Δεν θα σου πω πολλά μόνο κοίτα έξω πόσα ζευγάρια μπορούν να κινηθούν ελεύθερα, πόσα μπορούν να δημιουργήσουν οικογένεια και τι δικαιώματα έχουν. (Τόνια, 25)

Ζούμε συνέχεια με το φόβο ότι η οικογένεια μας, ο εργοδότης μας, οι συνάδελφοι μας, οι άνθρωποι μας θα ανακαλύψουν την ταυτότητα μας. Κρυβόμαστε και πολλοί από εμάς ζούμε στο ψέμα, δεν μπορούμε να ζήσουμε ελεύθερα με τον άνθρωπο μας και ένα μεγάλο μέρος των προβλημάτων αυτών προέρχεται από τη ρατσιστική κοινωνία που ζούμε. (Στέλλα, 36)

Αναλύοντας ορισμένα αποσπάσματα παρατηρούμε ότι: επί παραδείγματι, ο Σίμος αρχικά δεν επεκτείνεται σε κάτι άλλο παρά στο γεγονός ότι ο ρατσισμός είναι η λυδία λίθος για όλα τα προβλήματα. Στη συνέχεια διαμέσου των όσων αναφέρει ο Θοδωρής καθίσταται αντιληπτό το στοιχείο της λεκτικής βίας την οποία υφίστανται τα ομόφυλα άτομα από το κοινωνικό σύνολο. Ο ίδιος δε νιώθει άνετα να εκφράσει τα συναισθήματα του προς το σύντροφο του ανοιχτά καθώς γνωρίζει ότι θα υπάρξει αυτή η έμμεση μορφή βίας. Η αποστέρηση λοιπόν δικαιωμάτων και ελευθερίας που για ετεροφυλόφιλα ζευγάρια θεωρείται δεδομένη, για τον Θοδωρή προκαλεί αυτόν ακριβώς τον εγκλωβισμό στη σεξουαλική του ταυτότητα.

Τα προαναφερθέντα στοιχεία παρατηρούνται στο μέγιστο βαθμό στη περίπτωση της Στέλλας. Εδώ λοιπόν εκτός από τον παράγοντα κοινωνικό σύνολο, εισχωρούν και άλλες παράμετροι όπως η οικογένεια, το εργασιακό περιβάλλον ακόμα και άτομα από τον κοινωνικό περίγυρο. Ο εγκλωβισμός ο οποίος παρατηρείται είναι σε όλες τις βασικές πτυχές της ζωής ενός ατόμου. Η Στέλλα εκφράζει εμμέσως το θυμό της προς το κοινωνικό σύνολο και καταδεικνύει την

φεύτικη ζωή την οποία νιώθει ότι είναι αναγκασμένη να υιοθετήσει από το φόβο της αποκάλυψης της σεξουαλικής της ταυτότητας.

Συμπερασματικά, το σύνολο των ατόμων τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ως ουσιαστικό πρόβλημα των ομοφυλόφιλων τον ρατσισμό ο οποίος γίνεται διακριτός σε όλους σχεδόν τους τομείς της ζωής τους. Τον ρατσισμό αναμφίβολα ακολουθεί το ζήτημα της μη αποδοχής των ομόφυλων ατόμων και κατ' επέκταση ζητήματα όπως η ελευθερία έκφρασης και τα δικαιώματά τους.

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ – ΔΙΧΑΣΜΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΟΥΣ

Η εν λόγω κατηγορία προέκυψε από τρεις ερωτώμενους μέσα από την εξέλιξη του διαλόγου αναφορικά με ορισμένες ερωτήσεις. Θεωρήθηκε λοιπόν μια αρκετά σημαντική κατηγορία ούτως ώστε να συμπεριληφθεί στην ανάλυση μας. Αρχικά, η πρώτη νύξη για τον διχασμό ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους αναδείχθηκε μέσα από τα λεγόμενα του Νικόλα στην ερώτηση περί της διαμόρφωσης των εργασιακών του σχέσεων και στη συνέχεια διερευνήθηκε η άποψη του για το εν λόγω ζήτημα. Η δεύτερη περίπτωση όπου παρατηρήθηκε αυτό το στοιχείο ήταν στη συνέντευξη της Αλίκης και αφορμή αποτέλεσε επίσης ένα περιστατικό από τον εργασιακό της χώρο. Τέλος ο ρατσισμός ανάμεσα στα ομόφυλα άτομα παρατηρήθηκε και στη περίπτωση της Αλεξάνδρας η οποία το προέβαλλε ως ένα στοιχείο στην ερώτηση σχετικά με τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων.

Όλα ξεκινούν από την οικογένεια. Ξέρεις, τι θα πει ο κόσμος, η εικόνα του κόσμου(εκφράζεται ειρωνικά) αυτός ο κόσμος πια μας έχει φάει, να μην μπορεί να βρει κανείς ησυχία πουθενά!» Είμαστε τουρίστες εμείς οι ομοφυλόφιλοι.(θεωρεί ότι ως ομάδα, κοινότητα δεν είναι επαρκώς οργανωμένη και δεμένη μεταξύ της). Πάντα πρέπει ένας από τους δύο να είναι υποτακτικός, το ανδρικό στοιχείο κυριαρχεί. (Νικόλας, 43)

Είναι θέμα γκετοποίησης και μη αποδοχής. Όταν οι γυναίκες έπρεπε μέχρι πρόσφατα να είναι κρυμμένες πίσω από τον γεροντοκορισμό ή γάμους, ντυμένες νταλικέρισες ή εργάτες, βασιζόμενες σ' ένα κακέκτυπο του άνδρα..(παύση) Υποτίθεται ότι αυτό που τους ενδιέφερε ήταν να ζουν τη σεξουαλικότητα τους ως γυναίκες με την απόλαυση της γυναικείας φύσης, τότε τι να πούμε; Έχουν ζήσει πολλοί καταπιεσμένοι, εγώ ήμουν τυχερή, καλλιτέχνης συνειδητοποιημένη, αλλά φαντάσου και εγώ που είχα κάνει τόσα πράγματα και κάποιες φορές ντρεπόμουν να πω αυτό!(παύση) (Αλίκη,42)

Γιατί είναι άνθρωποι και έχουν πάθη. Είναι απλό. Το ότι είμαστε ομοφυλόφιλοι δεν σημαίνει ότι δεν είμαστε άνθρωποι και δεν έχουμε ρατσισμό όπως όλοι. (Αλεξάνδρα,25)

Στη πρώτη περίπτωση διαφαίνεται ότι ο Νικόλας αποδίδει το στοιχείο του ρατσισμού ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους, κυρίως στο ρόλο τον οποίο διαδραματίζει η οικογένεια όχι μόνο στο συγκεκριμένο ζήτημα για την ομοφυλοφιλία αλλά γενικότερα στο πως θα επηρεάσει τον τρόπο σκέψης ενός παιδιού αναφορικά με τις κοινωνικά αποδεκτές νόρμες. Παρ' όλα αυτά φαίνεται ξεκάθαρα η δυσaráσκεια του και η εκ διαμέτρου αντίθετη άποψη του σχετικά με αυτό το ζήτημα, μέσω της ειρωνικής του έκφρασης.

Ως δεύτερο βασικό παράγοντα για τον διχασμό ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους φαίνεται να θεωρεί το στοιχείο της μη οργάνωσης μεταξύ τους και της μη επάρκειας της κοινότητας που ήδη υπάρχει. Τέλος τίθεται ως παράγοντας και το ζήτημα της ύπαρξης ταυτοτήτων αναφορικά με τους ρόλους τους οποίους έχουν σε αυτή την περίπτωση οι ομόφυλοι άνδρες. Το αρσενικό και θηλυκό στοιχείο και η μεταξύ τους διαφοροποίηση φαίνεται να υπάρχει και στην εν λόγω κοινωνική ομάδα.

Το ζήτημα του βιολογικού και κοινωνικού φύλου καθώς επίσης και των ακόλουθων ρόλων οι οποίοι πρέπει να υιοθετηθούν σε κάθε περίπτωση φαίνεται να ανακύπτει ως μια βασική παράμετρος στο διχασμό ανάμεσα στα ομόφυλα άτομα. Η Αλίκη επικεντρώνεται κυρίως στην ταυτότητα την οποία έπρεπε να έχουν μέχρι πρότινος οι λεσβίες, μια ταυτότητα συνοδευόμενη και με τους ακόλουθους ρόλους αλλά και την εξής συλλογιστική πορεία: από τη στιγμή που κάποια γυναίκα είναι ομοφυλόφιλη, αποποιείται τη θηλυκότητα της και σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό πρέπει να υιοθετήσει τον ανδρικό ρόλο και κατ' επέκταση την ανδρική εμφάνιση. *«ντυμένες νταλικέρισες ή εργάτες, βασιζόμενες σ' ένα κακέκτυπο του άνδρα..»*. Υποστηρίζει λοιπόν η Αλίκη ότι αυτή είναι μια βασική παράμετρος παράλληλα όμως θεωρεί το ζήτημα της αποδοχής από τον εαυτό εξίσου σημαντικό για τη μη ύπαρξη αυτού του φαινομένου στα ομόφυλα άτομα.

Τέλος, στη περίπτωση της Αλεξάνδρας, ο ρατσισμός – διχασμός ανάμεσα στα ομόφυλα άτομα, αποδίδεται εξ ολοκλήρου στο στοιχείο της ανθρώπινης φύσης. Η Αλεξάνδρα υποστηρίζει ότι ο ρατσισμός είναι ένα στοιχείο το οποίο ενυπάρχει στον άνθρωπο ανεξαρτήτως κοινωνικής ομάδας, ταυτότητας, σεξουαλικότητας. Στα ομόφυλα άτομα συνεπώς, ο διχασμός δεν αποτελεί κάποιο ιδιαίτερο προς διερεύνηση χαρακτηριστικό, απλά υπάρχει όπως και σε οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα.

Συμπερασματικά, το στοιχείο του ρατσισμού – διχασμού ανάμεσα στα ομόφυλα άτομα οφείλεται κυρίως σε ορισμένους βασικούς παράγοντες σύμφωνα με τα προαναφερθέντα. Αρχικά, ο ρόλος της οικογένειας και στο πώς θα επηρεάσει τον τρόπο σκέψης του ατόμου. Εν συνεχεία, η ύπαρξη πολλαπλών ταυτοτήτων ανάμεσα στα ομόφυλα άτομα, ταυτότητες οι οποίες υιοθετούνται σύμφωνα με τους ρόλους τους οποίους αναλαμβάνει η εκάστοτε πλευρά και τέλος παρουσιάζεται και το στοιχείο της εκ φύσεως ύπαρξης του ρατσισμού όπως υποστηρίζει η Αλεξάνδρα.

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΜΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΟΥΣ

Η συγκεκριμένη κατηγορία προέκυψε από το ερώτημα το οποίο τέθηκε στους συνεντευξιαζόμενους αναφορικά με το πώς αντιμετωπίζουν οι ίδιοι ορισμένες ακραίες απόψεις οι οποίες θέτουν την ομοφυλοφιλία σε ένα μη φυσιολογικό πλαίσιο. Υπάρχει ακόμη ένα ποσοστό ατόμων τα οποία χαρακτηρίζουν την εν λόγω επιλογή ως κάτι άρρωστο, ως μια ψυχική διαταραχή. Αν ανατρέξουμε στο θεωρητικό μέρος της έρευνας μας, στο κεφάλαιο σχετικά με την έρευνα της κοινής γνώμης για την ομοφυλοφιλία, μόνο το 57% των ατόμων θεωρούν ότι η ομοφυλοφιλία δεν αποτελεί ψυχική διαταραχή ενώ το υπόλοιπο 43% κινείται κάπου ενδιάμεσα. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένα αποσπάσματα των ερωτώμενων.

Άρρωστο είναι να είσαι παιδόφιλος, να κάνεις σεξ με ζώα, να επιβάλλεις, να πιέζεις για κάτι, να βιάζεις. (Νικόλας, 43)

Το διαφορετικό που ξεφεύγει από τις νόρμες θεωρείται αφύσικο. Για ποια φυσιολογικότητα μιλάμε; Που την κρίνει ποιος και με ποια κριτήρια; Είναι απλά συμπεράσματα που βγάζουν ομάδες ανθρώπων και εγκαθιδρύουν. (Αλίκη, 42)

..το τι μπορεί να ορίσει κάποιος αφύσικο στη σεξουαλικότητα είναι κάτι πολύ ρευστό και γενικό. Έχω ακούσει και από πολύ μορφωμένους ανθρώπους άσχημα πράγματα, τους έχουν μείνει πολλά στερεότυπα. (Ειρήνη, 22)

Άρρωστο είναι να βαράς το παιδί σου, να είσαι παιδεραστής. Δεν θεωρώ ότι είναι αρρώστια και με νευριάζει που το πιστεύουν. (Αλεξάνδρα, 25)

Ε.. σίγουρα αρρώστια δεν είναι, υπάρχει σε άπειρα είδη. Το φυσιολογικό είναι ξεκάθαρα υποκειμενικό. Ποίος είμαι εγώ ή ο άλλος που θα κρίνει τι είναι φυσιολογικό; (Βασίλης, 20)

Τι θα τους απαντούσα;(σιωπή), ότι δεν έχουν γνώση. (Βασίλης, 26)

Η ομοφυλοφιλία δεν είναι τάση ούτε μόδα, είναι η προσωπική μας επιλογή, ο άνθρωπος που θέλουμε δίπλα μας απλά δεν είναι το πρότυπο που μας επιβάλλουν. Δεν είναι άρρωστο να αγαπάς. (Θοδωρής, 27)

Συνήθως πρόκειται για άτομα με μηδαμινό επίπεδο σωστής αντίληψης και κατανόησης των πραγμάτων. Μη φυσιολογικό; Άρρωστο; Μα ποιος τα ορίζει αυτά; Δυστυχώς οι άνθρωποι έχουμε μάθει να λειτουργούμε βάσει ενός προσανατολισμού και στερεοτύπων πολύ συγκεκριμένων. Κάποιοι λοιπόν δε μπορούν να δουν πέρα από αυτά. (Σίμος, 34)

Συνήθως πρόκειται για άτομα πουριτανούς και άτομα τα οποία φοβούνται οτιδήποτε διαφορετικό, οτιδήποτε δεν συμπίπτει με τα κοινωνικά «πρέπει» και τα κοινωνικά στερεότυπα. (Τόνια, 25)

Μάλλον αυτοί είναι άρρωστοι όταν δεν μπορούν να διακρίνουν τα όρια του φυσιολογικού και συγχέουν την ομοφυλοφιλία με ναρκωτικά, εγκλήματα και ακόμα και τον υπόκοσμο. (Στέλλα, 36)

Η κοινή συνισταμένη σε όλα τα προαναφερθέντα αποσπάσματα είναι το στοιχείο του μη καθορισμού του τι θεωρείται φυσιολογικό και τι μη φυσιολογικό. Η ίδια η έννοια του φυσιολογικού είναι ρευστή και η οποιαδήποτε προσπάθεια ορισμού μια καθαρά υποκειμενική διαδικασία. Σύμφωνα με την Αλίκη, το μη φυσιολογικό σχετίζεται άμεσα με την ετερότητα, το διαφορετικό. Ότι δεν μπορούν να το εξηγήσουν τα άτομα το θεωρούν αφύσικο και κατ' επέκταση κατακριτέο.

Ο Θοδωρής διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι αγανακτεί με τις επικρατούσες αντιλήψεις περί της ομοφυλοφιλίας και δηλώνει ευθέως ότι η ομοφυλοφιλία αποτελεί απλά μια προσωπική επιλογή. Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αγαπά, δεν θα πρέπει να θεωρείται άρρωστο. Η Τόνια, η Στέλλα και ο Σίμος ενοχλημένοι επίσης, σχετίζουν τις εν λόγω αντιλήψεις περί ομοφυλοφιλίας με άτομα τα οποία χαρακτηρίζονται από άκρατο συντηρητισμό, πουριτανισμό και με ιδιαίτερα περιορισμένους ορίζοντες.

Συμπερασματικά, η έννοια του φυσιολογικού καθίσταται καθαρά υποκειμενική όπως προκύπτει και από τις συνεντεύξεις. Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι παρουσιάζουν ακριβώς την ίδια στάση: αγανάκτηση, θυμός για κάτι το οποίο εκείνοι το θεωρούν απολύτως φυσιολογικό και είναι προσωπική τους επιλογή, πώς ένα μέρος του κοινωνικού συνόλου το ταυτίζει με μια αρρώστια, με έναν εγκληματία ή με ναρκωτικά.

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ, ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η εν λόγω κατηγορία προέκυψε μέσα από την ερώτηση η οποία τέθηκε στους συνεντευξιαζόμενους αναφορικά με κάποιο μήνυμα που επιθυμούσαν να στείλουν προς τους πολιτικούς, την εκκλησία και την κοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο αφέθηκαν ελεύθεροι να εκφράσουν αυτό που πραγματικά ήθελαν και διαμέσου των όσων ανέφεραν προέκυψαν και οι ουσιαστικές τους ανάγκες για αλλαγή αναφορικά με την επικρατούσα κοινωνική κατάσταση.

Να δώσουν εκτίμηση στην επιλογή του άλλου, να πάρουν τον Ιησού από τη Ναζαρέτ (ταινία) και να δουν τη διαδρομή του Χριστού, ήταν απλός ανοιχτός, δε καθόταν σε στεγανά. Ας αφήσουν τον κόσμο να ζήσει όμορφα. (Νικόλας, 43)

Να είναι περισσότερο άνθρωποι, όλοι τους. (Αλίκη, 42)

Θα ήθελα να στείλω κυρίως στα ομοφυλόφιλα άτομα από αυτές τις ομάδες να κάνουν coming out, αυτό θα βοηθήσει και τους υπόλοιπους κοινωνικά, είναι κάτι καλό να βγει κάποιος από την ντουλάπα. (Ειρήνη, 22)

Στην εκκλησία να βγάλουν το κεφάλι τους και να δουν γύρω τους, να αγαπάνε τον κόσμο και όχι να θέλουν να 'προβατοποιήσουν' τους ανθρώπους μέσω των πολιτικών. Το ίδιο θα έλεγα και στους πολιτικούς και στη κοινωνία. (Αλεξάνδρα, 25)

Τι να πω.. ότι όσο και να επιμένουν πόσο άνθρωποι είναι και προάγουν την αγάπη, δείχνουν μισανθρωπιά. Όταν κατακρίνεις έναν άνθρωπο για αυτό που είναι...(σιωπή) (Βασίλης, 20)

Αγαπήστε μας! (Βασίλης, 26)

Ελευθερία να αγαπάμε! Αυτό θέλουμε. (Θοδωρής, 27)

Να εξετάζουν τα πράγματα σε βάθος, να εκσυγχρονιστούν ουσιαστικά και να αποβάλλουν τις παρωπίδες τους για κάποια ζητήματα. Αυτά. (Σίμος, 34)

Να επαναπροσδιορίσουν τι είναι φυσιολογικό και τι όχι, κοιτάζοντας λίγο καλύτερα τον άνθρωπο συνολικά και όχι μεμονωμένα. (Τόνια, 25)

Να μάθουν να αποδέχονται την διαφορετικότητα σε όλες τις μορφές της και να την εντάξουν στο κοινωνικό πλαίσιο. (Στέλλα, 36)

Όπως διαφαίνεται παρακάτω και από ορισμένα μηνύματα, αυτό που ουσιαστικά επιζητούν είναι η αποδοχή και κατ' επέκταση η ελευθερία να εκφράζονται ελεύθερα διαμέσου της σεξουαλικής τους ταυτότητας, ο εκσυγχρονισμός σε όλα τα επίπεδα αναφορικά με το εν λόγω

ζήτημα και μια ιδεολογική μεταστροφή σχετικά με την έννοια του φυσιολογικού και πως χρησιμοποιείται από την κοινωνία για τα ομόφυλα άτομα. Επί παραδείγματι, ο Νικόλας προτρέπει την εκκλησία, την κοινωνία και τους πολιτικούς να σεβαστούν την προσωπική επιλογή του κάθε ατόμου αναφορικά με την σεξουαλικότητα του. Παρατηρούμε επίσης ότι επικαλείται το θεσμό της Εκκλησίας και προτρέπει να δουν τη διαδρομή του Ιησού. Ο ίδιος λοιπόν αντιλαμβάνεται την εκβαθέν εκκλησιαστική δομή της ελληνικής κοινωνίας γι' αυτό και επικαλείται την αυθεντία της.

Εν συνεχεία αναλύοντας τη περίπτωση του Βασίλη (20 ετών) διαφαίνεται ξεκάθαρα η απογοήτευση του και η μη πίστη του πλέον σε κανέναν από τους θεσμούς. Αρχικά φαίνεται να μην επιθυμεί να στείλει κανένα μήνυμα. Θεωρεί λοιπόν ότι όλοι όσοι κηρύσσουν την αγάπη και την ισότητα, οι ίδιοι προάγουν το ρατσισμό μέσω του αποκλεισμού και της απέχθειας ορισμένων ατόμων. Ο ίδιος όπως παρακολουθήσαμε και μέσω της ανάλυσης άλλων κατηγοριών όπως η αποδοχή από την οικογένεια και τον κοινωνικό περίγυρο, έχει βιώσει το ρατσισμό και την απόρριψη, συνεπώς αναδεικνύεται ή έντονη θυμική στάση την οποία διατηρεί απέναντι στη κοινωνία.

Συμπερασματικά, μέσα από τα μηνύματα τα οποία θα επιθυμούσαν να στείλουν οι συνεντευξιαζόμενοι προκύπτουν αναμφίβολα η ανάγκη αρχικά για αποδοχή από όλα τα άτομα και η ανάγκη για ελευθερία έκφρασης των συναισθημάτων τους προς το σύντροφο τους. Ο σεβασμός για την επιλογή τους από μέρους της κοινωνίας, εκκλησίας και των πολιτικών και η επανεξέταση από τους προαναφερθέντες θεσμούς για το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας και τη μείωση των ρατσιστικών αντιλήψεων κατ' επέκταση.

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΑΤΟΜΟΥ

Η συγκεκριμένη κατηγορία προέκυψε διαμέσου των συνεντεύξεων αναφορικά με το ζήτημα του αν τελεί ο σεξουαλικός προσανατολισμός ενός ατόμου επηρεάζει το ίδιο το άτομο σε όλα τα επίπεδα και όλες τις πτυχές της ζωής του, από τη σχέση του με τον ίδιο τον εαυτό του, τη σχέση του με τους άλλους, τις εργασιακές του σχέσεις. Σχεδόν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι υποστήριξαν ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου διαδραματίζει έναν καθοριστικό ρόλο στη ζωή του και σε αυτό συμβάλλουν ποικίλοι παράμετροι.

Η σεξουαλική ταυτότητα επηρεάζει όλων των ειδών τις σχέσεις. Δεν ζούμε σε ασφαλές περιβάλλον, είναι βλέπεις το κομμάτι του «σχετίζεσθαι με τον έτερο» κάτι που όπως ξέρεις το ορίζει η κοινωνία. Η σεξουαλική ταυτότητα είναι ένα πολύ βαθύ κομμάτι που επηρεάζει και το πώς θα φερθείς κοινωνικά. (Αλίκη, 42)

Θεωρώ ότι η σεξουαλική ταυτότητα στην εργασία δεν παίζει μεγάλο ρόλο αλλά σε κοινωνικό επίπεδο επηρεάζει πολύ γιατί είναι διαφορετικός ακόμα και ο τρόπος που θα φλερτάρει ένας ομοφυλόφιλος. (Ειρήνη, 22)

Φυσικά και την επηρεάζει παντού. Δεν είναι εύκολο να είσαι διαφορετικός από τους πολλούς. Το θέμα είναι πως θα το δεχτεί ο καθένας μέσα του, άσχετα το τι λέει η κοινωνία και οποιοσδήποτε. Εδώ παίζει ρόλο αν θ' αποφασίσω να φοράω πράσινα αθλητικά με κόκκινο παντελόνι, όπως σήμερα που με βλέπεις! Ακόμα και αυτό επηρεάζει τη ζωή μου ή αν θ' αποφασίσω να βάψω τα νύχια μου μαύρα. Πόσο μάλλον αν είσαι γκέι. Αλλά στην τελική όλοι άνθρωποι είμαστε. (Αλεξάνδρα, 25)

Κακά τα ψέματα, το σεξουαλικό στοιχείο πάντα παίζει ρόλο. Στους ανθρώπους που θα επιλέξεις στους φίλους σου που θα νιώθεις άνετα. Παίζει ρόλο γιατί το να είσαι στρέιτ είναι εύκολο. (Βασίλης, 20)

Ως κάποιο σημείο ναι. (Βασίλης, 26)

Κοίτα, η σεξουαλική ταυτότητα αποτελεί ένα κομμάτι μας έτσι; Κακά τα ψέματα όσο και να λέμε το αντίθετο ναι παίζει μεγάλο ρόλο το αν θα είσαι γκέι ή στρέιτ αλλά πιο πολύ στην ελληνική κοινωνία που είναι πίσω σε αυτά τα θέματα. (Θοδωρής, 27)

Πιστεύω σε μεγάλο βαθμό επηρεάζει τη ζωή μας. Η σεξουαλικότητα είναι ουσιαστικό κομμάτι του ανθρώπου, άρα; (Σίμος, 34)

σαφώς η σεξουαλική μας ταυτότητα αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της συνολικής μας ταυτότητας και επηρεάζει ως ένα βαθμό και τη ζωή μας γενικότερα. (Τόνια, 25)

Ακράδαντα ναι. Όταν δεν μπορείς να ζεις ελεύθερα με τον άνθρωπο σου, κρύβεστε και δεν έχετε μαζί ως ζευγάρι κανένα δικαίωμα; Ναι σαφώς και την επηρεάζει. (Στέλλα, 36)

Σύμφωνα με την οπτική της Άλικης, η σεξουαλική ταυτότητα και πιο συγκεκριμένα η διαφορετική σεξουαλική ταυτότητα εν συγκρίσει με την κυρίαρχη αποδεκτή μορφή σεξουαλικότητας επηρεάζει τον άνθρωπο σε όλο το φάσμα της ζωής του. Διαφαίνεται μέσα από το συγκεκριμένο απόσπασμα της συνέντευξης σε πόσο μεγάλο βαθμό έχει επηρεάσει τη ζωή της ο διαφορετικός σεξουαλικός προσανατολισμός τον οποίο έχει υιοθετήσει. Καθίσταται επίσης αντιληπτό ότι διαμέσου της σεξουαλικής ταυτότητας, το άτομο σύμφωνα πάντα με τις κοινωνικές νόρμες πρέπει να ακολουθήσει συγκεκριμένους ρόλους και να προσαρμόσει τη συμπεριφορά του σύμφωνα με τις κοινωνικές επιταγές.

Ταυτότητα – ετερότητα, όμοιο – διαφορετικό, αποδοχή – απόρριψη έννοιες οι οποίες αναλύθηκαν εκτενέστατα διαμέσου του θεωρητικού πλαισίου της έρευνας και φαίνεται να είναι επικυρίαρχες και στο παραπάνω απόσπασμα. Η αποδοχή της διαφορετικότητας και κατ' επέκταση της ταυτότητας του ατόμου από τον ίδιο του τον εαυτό αρχικά αποτελεί σημαντικό βήμα και στην αποδοχή από τους «έτερους». Στη συγκεκριμένη περίπτωση της Αλεξάνδρας παρατηρούμε ότι το ζήτημα της διαφορετικότητας όχι μόνο στη σεξουαλικότητα αλλά ακόμα και στην ενδυμασία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Η ίδια διατηρεί έναν αυτοσαρκαστικό τόνο αναφερόμενη στην ενδυμασία της για να τη συγκρίνει εν τέλει με τη σεξουαλική ταυτότητα και σε πόσο μεγάλο βαθμό φαίνεται να έχει επηρεάσει τη ζωή της.

Συμπερασματικά, διαμέσου των συνεντεύξεων προκύπτει ότι η σεξουαλική ταυτότητα εν τέλει διαδραματίζει ουσιαστικό και καθοριστικό ρόλο σε όλους τους τομείς της ζωής ενός ατόμου. Πιο συγκεκριμένα η έτερη μορφή σεξουαλικής ταυτότητας, η διαφορετική από την κοινωνικά αποδεκτή, τοποθετούμενη σε μια κοινωνία η οποία δεν ενσωματώνει πλήρως τη διαφορετικότητα, επηρεάζει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό τη ζωή των ατόμων. Τα άτομα λοιπόν με ομοφυλοφιλικό σεξουαλικό προσανατολισμό, φαίνεται ότι αντιμετωπίζουν ακόμα αρκετές δυσκολίες ως προς την έκφραση της σεξουαλικής τους ταυτότητας.

5. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Παρακολουθήσαμε ένα δύσκολο αλλά ιδιαίτερα ενδιαφέρον εγχείρημα, με ποικίλα αποτελέσματα. Τα συμπεράσματα λοιπόν της έρευνας μας αποτελούν πολύτιμο ποιοτικό υλικό αναφορικά με την ερμηνεία της διαντίδρασης της εξεταζόμενης ετερότητας, δηλαδή των ομοφυλόφιλων ατόμων, συναρτήσει της επικρατούσας μορφής ταυτότητας η οποία αναφέρεται στον ετεροφυλοφιλικό σεξουαλικό προσανατολισμό. Διαμέσου των συμπερασμάτων της έρευνας μας, κατέστη εφικτό όχι μόνο να εισχωρήσουμε ουσιαστικά στην εν λόγω κοινωνική ομάδα και να αναδείξουμε τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της, τη στάση της απέναντι στην επικρατούσα κοινωνική κατάσταση και τις αντιλήψεις της, αλλά πολύ περισσότερο καταφέραμε ως κάποιο βαθμό να αναδείξουμε τις συνιστώσες εκείνες οι οποίες εν τέλει διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο ως προς τη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών για τα άτομα με ομοφυλοφιλικό σεξουαλικό προσανατολισμό.

Συμπερασματικά, η εν λόγω κοινωνική ομάδα φαίνεται να διακατέχεται από μια πλήρη συνειδητότητα ως προς τη σεξουαλική της ταυτότητα και μάλιστα από μικρή ηλικία. Στους

περισσότερους συνεντευξιαζόμενους, από την παιδική ήδη ηλικία παρατηρείται διάσταση μεταξύ του βιολογικού και του κοινωνικού τους φύλου. Μέσω των παιχνιδιών και κατ' επέκταση των ρόλων τους, σε πολλές περιπτώσεις υιοθετούσαν και εξέλιξαν το επιθυμητό γι' αυτούς κοινωνικό φύλο, μέσω της κοινωνικής ταύτισης.

Εν τούτοις και παρά την πλήρη συνειδητότητα τους ως προς τη σεξουαλική τους ταυτότητα, η αποδοχή από τον εαυτό τους υπήρξε μια διαδικασία πολυδιάστατη και σε αρκετές περιπτώσεις επίπονη. Η δυσκολία που ενδεχομένως αντιμετώπισαν αρκετά άτομα οφειλόταν αναμφίβολα στις επικυρίαρχες κοινωνικές αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνικά αποδεκτή σεξουαλική ταυτότητα οι οποίες βρίσκονταν σε αντιδιαστολή με τον σεξουαλικό προσανατολισμό στον οποίο έτειναν τα ομόφυλα άτομα.

Η αποδοχή από τον εαυτό τους, παρ' όλα αυτά υπήρξε το εναρκτήριο λάκτισμα ούτως ώστε να υποστηρίξουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα και στον οικογενειακό αλλά και κοινωνικό τους περίγυρο. Αναφορικά λοιπόν με την οικογένεια, στο σύνολο των περιπτώσεων οι εμπειρίες των συνεντευξιαζόμενων χαρακτηρίζονταν έως και τραυματικές σε ορισμένες περιπτώσεις. Οι περισσότεροι είτε κρύβουν την σεξουαλική τους ταυτότητα από την οικογένεια τους, είτε έχουν μιλήσει ανοιχτά γι' αυτό το ζήτημα αλλά έχουν επακολουθήσει ακραίες αντιδράσεις. Κοινό στοιχείο πάντως το οποίο αναδείχθηκε μέσα από τη συγκεκριμένη κατηγορία ήταν η ψυχολογική έμμεση βία την οποία χρησιμοποιούσαν οι οικογένειες των εν λόγω ατόμων ούτως ώστε να το αλλάξουν σεξουαλικό προσανατολισμό των παιδιών τους.

Στην περίπτωση της αποδοχής της σεξουαλικής ταυτότητας από τον κοινωνικό περίγυρο τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν ήταν τα εξής: σε αρκετές περιπτώσεις ο ευρύτερος ανοιχτός κύκλος των ομόφυλων ατόμων δεχόταν εν μέρει τη σεξουαλική τους ταυτότητα. Αυτό σημαίνει, ότι δέχονταν τα ομόφυλα άτομα με την προϋπόθεση να μην εκφράζονται ανοιχτά ως προς αυτό που είναι. Δηλαδή να μην είναι αγκαλιά με τον σύντροφο τους, να μη συζητάνε για άτομα που τους ελκύνουν και ούτω καθεξής. Μεγαλύτερη και ολοκληρωμένη αποδοχή υπήρξε από τον κλειστό κοινωνικό κύκλο των ομόφυλων ατόμων, τα άτομα δηλαδή με τα οποία είχαν συνάψει ουσιαστικές και όχι επιφανειακές φιλικές σχέσεις, τα άτομα τα οποία αποκαλούσαν *παιδικούς φίλους ή αδέρφια*.

Στον τομέα των εργασιακών σχέσεων αποδείχθηκε ότι πιο δύσκολα θα αποκάλυπταν τη σεξουαλική τους ταυτότητα για λόγους απώρριψης, μη αποδοχής ή ακόμα και απόλυσης. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συνεντευξιαζόμενοι αποκάλυψαν ευκολότερα τη σεξουαλική τους ταυτότητα, είχαν αναπτύξει πιο ουσιαστικές και ιδιαίτερες σχέσεις με συναδέλφους τους. Πάντως ο

εργασιακός χώρος αποτελεί για τα ομόφυλα άτομα ένα ζήτημα ταμπού ως προς την αποκάλυψη της ταυτότητας τους.

Αναφορικά με την κατηγορία της οικογένειας, παρατηρούμε ότι για τα ομόφυλα άτομα η αξία της είναι τόσο ανεκτίμητη όσο και για τους ετεροφυλόφιλους. Η σύναψη οικογένειας και η προοπτική της υιοθεσίας ενός παιδιού αποτελούν πρωταρχικό στόχο και σε ένα ομοφυλοφιλικό ζευγάρι. Φαίνεται όμως ότι ενυπάρχει ιδιαίτερα έντονο το στοιχείο του δισταγμού ή και του φόβου από μια κοινωνία η οποία απορρίπτει ολοκληρωτικά την προοπτική για τη δημιουργία μια ισότιμης οικογένειας και για τα ομόφυλα άτομα. Μια ακόμα αρκετά ουσιαστική παράμετρος στην συνολικότερη διερεύνηση περί του ζητήματος της οικογένειας, αποτελεί και το Σύμφωνο συμβίωσης, το οποίο όπως αναδεικνύεται και διαμέσου των περισσότερων συνεντεύξεων αποτελεί για τους ομοφυλόφιλους μια κοινωνική και νομική αναγκαιότητα καθ'ότι εκτός από τις νομικές και κληρονομικές καλύψεις θεωρούν ότι θα τους προσφέρει και ως ένα βαθμό το αίσθημα της κοινωνικής αποδοχής. Εν τούτοις υπήρξαν και άτομα τα οποία υποστήριξαν ότι το εν λόγω σύμφωνο δεν τους προσφέρει κάτι ουσιαστικό αλλά προβάλλει ως μια ευκαιριακή και προσωρινή λύση.

Σχετικά με τη θεματική ενότητα της Εκκλησίας και της πολιτείας, όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι υποστήριξαν την άρρηκτη σχέση διασύνδεσης μεταξύ των εν λόγω θεσμών και τη μη λειτουργικότητα η οποία προάγεται αναφορικά και με κοινωνικά ζητήματα γενικότερα και με το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας ειδικότερα. Πιο συγκεκριμένα, η Εκκλησία και οι εκπρόσωποι της σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στις συνεντεύξεις εκμηδενίζουν και εκθειάζουν αρνητικά τα ομόφυλα άτομα, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο τις ήδη αρνητικές κοινωνικές αναπαραστάσεις οι οποίες προβάλλονται για τα εν λόγω άτομα.

Εν συνεχεία, ως βασικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, διαμέσου των συνεντεύξεων του δείγματος μας, αναδείχθηκαν κυρίως ο ρατσισμός, η μη αποδοχή, η μη ελευθερία έκφρασης και συνολικά η άνιση μεταχείριση σε κοινωνικό, πολιτικό και εν τέλει ιδεολογικό επίπεδο συναρτήσει με τα άτομα με ετεροφυλοφιλικό σεξουαλικό προσανατολισμό. Αυτό που επιθυμούν τα ομόφυλα άτομα είναι ουσιαστικά η αναγνώριση του δικαιώματος της ύπαρξης τους ως κοινωνικά και πολιτικά όντα, η δυνατότητα να συνάψουν οικογένεια και να διασφαλίζονται ως ζευγάρι από την πολιτεία και τέλος να μην αποτελεί η σεξουαλική τους ταυτότητα ανασταλτικό παράγοντα ως προς την έκφραση τους σε όλα τα επίπεδα.

Συνολικά, διερευνήθηκε η διαντίδραση των ομοφυλόφιλων ατόμων με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, η ετερότητα δηλαδή συναρτήσεως της ταυτότητας. Η εν λόγω διερεύνηση πραγματοποιήθηκε κυρίως από την πλευρά των ομοφυλόφιλων αφού εξετάστηκαν οι βασικοί τομείς της ζωής τους όπως η οικογένεια, οι διαπροσωπικές σχέσεις, τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν και διερευνήθηκε το πώς οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι αντιλαμβάνονται τον τρόπο με τον οποίο τους αντιμετωπίζει η κοινωνία. Συμπερασματικά λοιπόν και συγκριτικά και με την έρευνα η οποία παρουσιάστηκε στο θεωρητικό κομμάτι, τα ομόφυλα άτομα καθίστανται πλέον πιο ανοιχτά σχετικά με τη σεξουαλική τους ταυτότητα κυρίως σε άτομα του κοινωνικού τους περίγυρου τα οποία εμπιστεύονται και έχουν αναπτύξει ουσιαστικές σχέσεις μαζί τους.

Η οικογένεια και η εργασία παραμένουν ακόμα ζητήματα ταμπού ενώ φαίνεται ότι οι ίδιοι νιώθουν αρκετά αγανακτισμένοι με την εκκλησία και την πολιτεία καθ' ότι θεωρούν ότι δεν πραγματοποιούνται οι κατάλληλες ενέργειες ούτως ώστε να βελτιωθεί σημαντικά η κατάσταση. Πάντως το ζήτημα της αποδοχής των ομοφυλόφιλων βρίσκεται σ' ένα μεταβατικό στάδιο καθώς ναι μεν φαίνεται να γίνονται κάποια βήματα αλλά όχι σε τέτοιο βαθμό ούτως ώστε να γίνεται λόγος για πλήρη ένταξη και ενσωμάτωση της εν λόγω κοινωνικής ομάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΗ

- ❖ Αποστολέλλη Α., Χαλκιά Α., « Σώμα, φύλο, σεξουαλικότητα- ΛΟΑΤΚ πολιτικές στην Ελλάδα», Εκδόσεις Πλέθρον, 2012
- ❖ Θεοδωρίδης Π., « Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Αντιγόνη, 2004
- ❖ Κυριαζή Ν., «Η κοινωνιολογική έρευνα, κριτική των μεθόδων και των τεχνικών», Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, 2009

- ❖ Κυριακάκης Γ., Μιχαηλίδου Μ., « Έτερότητες, η προσέγγιση του άλλου», Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2005

- ❖ Κωνσταντοπούλου Χ., «Εμείς και οι Άλλοι», Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω, 2000

- ❖ Λαμπίρη-Δημάκη Ι., «Η κοινωνιολογία και η μεθοδολογία της», Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σακκούλας, 1990

- ❖ Λυδάκη Α., «Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2001

- ❖ Ναυρίδης Κ., Χρηστάκης Ν., «Ταυτότητες», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη, 1997

- ❖ Παπαρίζος Α., «Η ταυτότητα των Ελλήνων, Τρόποι αυτοπροσδιορισμού και η επίδραση της Ελληνικής Ορθοδοξίας» στο βιβλ. «Εμείς και οι Άλλοι», Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, 2000

- ❖ Χαλκιά., Α. «Έμφυλες βιαιότητες – εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», Αθήνα, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2011

- ❖ Χαλκιά., Α. Μ. Μιχαηλίδου, « Η παραγωγή του κοινωνικού σώματος», Αθήνα, Εκδόσεις Κατάρτι & Δίνη, φεμινιστικό περιοδικό, 2006

- ❖ Butler. J., « Αναταραχή φύλου, ο φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας» Αθήνα, εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2009
- ❖ Evans. M., «Φύλο και Κοινωνική Θεωρία», Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο, 2004
- ❖ Wetherell, M. «Ταυτότητες, ομάδες και κοινωνικά ζητήματα», Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2005

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- ❖ Beauvoir S., «The Second Sex», New York.: Vintage, 1973
- ❖ Bogdan P., and Taylor S.J, «Introduction to Qyalitative Research Methods»: A phenomenological Approach to the Social Sciences, New York: Wiley, 1975
- ❖ Bryman A., Quantity and Quality in social research, London: Unwin Hyman, 1988
- ❖ Butler J., «Bodies that matter, on the discursive limits of «sex», New York: Routledge, 2004
- ❖ Dr. Drescher Jack, «Mental health issues in Lesbian, Gay and Transgender Communities», (Hrsg. Billy E. Jones, Majorie J., Hill Washington DC, 2002)
- ❖ Foucault M., «Right of Death and Power over Life», The History of Sexuality, Volume 1: An introduction, New York: Vintage, 1980

- ❖ Garfinkel H., *Studies in Ethnomethodology*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1967

- ❖ Tajfel, H. και Turner, J.C. «An integrative theory of intergroup conflict», από το Austin, W.G και Worchel, S. (επιμ.) *The social psychology of intergroup relations*, Monterey, California, Brooks/Cole

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ❖ https://spiridopoulou.files.wordpress.com/2012/06/koinoniko_fylo.pdf

- ❖ <https://www.focusbari.gr>

- ❖ http://ouraniotoksofamilies.blogspot.gr/2015/04/blog-post_17.html

- ❖ <http://mao.gr/homosexuality/>

- ❖ <http://www.lifo.gr/mag/columns/6424>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΞΕΙΣ

ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΕΙΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Περίπτωση 1^η: Νικόλας, 43 ετών, ιδιωτικός υπάλληλος

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Αχ Χρύσα, κοίτα να δεις εγώ το ήξερα από πολύ μικρός, καταλάβαινα βρε παιδί μου ότι κάτι διαφορετικό μου συνέβαινε. Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου άρεσαν τα αγοράκια, ποτέ τα κοριτσάκια. Στο Δημοτικό και σε πολύ μικρές ηλικίες, ξέρεις όταν παίζαμε διάφορα παιχνίδια ρόλων πάντα μου άρεσε να έχω γυναικείους ρόλους. Δεν θα σου κρύψω ότι μεγαλώνοντας δοκίμασα να κάνω σχέση και με κοπέλα αλλά καταλήγαμε να συζητάμε για ανταύγειες παρά για κάτι άλλο! (γέλια)

Πώς έγινε η αποδοχή από τον εαυτό σου? Ένιωθες σίγουρος για την επιλογή σου ;

Πάντα ήμουν σίγουρος για το τι ήθελα, το τι μου άρεσε και το επιθυμούσα, στην αρχή όταν συνειδητοποίησα ότι κάτι διαφορετικό συνέβαινε, πώς να στο πω (παύση) εμ δεν αντιλαμβανόμουν ότι αυτή μου η προτίμηση ήταν κάτι τόσο περίεργο για τον κόσμο και την κοινωνία, απλά εγώ από μικρός το ένιωθα ως κάτι που μου ήρθε φυσικά, αυθόρμητα σα να έπρεπε να γίνει έτσι. Πως οι στρείτ ξέρουν ρε παιδί μου από όταν γεννηθούν ότι οι άνδρες θέλουν γυναίκες και οι γυναίκες άνδρες. Ε κάπως έτσι ήταν απόλυτα φυσικό για μένα. Μεγαλώνοντας κατάλαβα βέβαια ότι δεν το

θεωρούσαν φυσιολογικό οι άλλοι (σκεπτικός) αλλά πάντα υποστήριζα την επιλογή μου και στον εαυτό μου και στους φίλους μου.»

Πώς το αντιμετώπισε η οικογένεια και ο κοινωνικός σου περίγυρος;

Αχ... χτύπησες φλέβα τώρα! Η αλήθεια είναι ότι δεν τους το πα με τη μία. Το κράτησα κρυφό για πολλά χρόνια μέχρι και μετά την εφηβεία μου που είχα πάει ένα ταξίδι Ιταλία για επαγγελματικούς λόγους. Οι γονείς μου το έμαθαν πολύ ξαφνικά και με άκομπο τρόπο.(παύση, φαίνεται ενοχλημένος από αυτά που έγιναν) Θα σου πω, ήμουν τότε μ' ένα παιδί ο οποίος άρεσε σε μια φίλη μας και ήθελε να τον παντρευτεί κιόλας. Αυτή ήξερε τα πάντα. Έπιασε λοιπόν μια μέρα τους γονείς μου από την κακία της(γέλια αμηχανίας) και τους τα πε όλα για μένα. Ο Νικόλας αυτό και αυτό... γύρισα από την Ιταλία και ξαφνικά βρέθηκα να απολογούμαι μπροστά από ένα δικαστήριο(γέλια)..Δεν το δέχτηκαν στην αρχή, μη σου πω ψέματα, ήταν βέβαια και άλλες εποχές τότε έτσι; Βλέπεις **γκρεμίζεις όνειρα..**(παύση, φαίνεται θλιμμένος). Ειδικά για τον πατέρα μου ήταν το χειρότερο του να βγει ο γιος του γκέι. Εγώ όμως γύρισα και τους είπα: « αυτός είμαι τελείωσε. Θέλετε να με δεχτείτε; Έχει καλώς. Δεν θέλετε δικό σας πρόβλημα» Πάντως αυτά που έμαθα από τους γονείς μου δεν τ' άφησα ποτέ. Δεν έχει να κάνει με το ότι μου αρέσουν οι άνδρες, την επιλογή του συντρόφου μου πάντα την έκανα με τον κώδικα τιμής των γονιών μου. (Εννοεί ότι επιλέγει συντρόφους οι οποίοι θα τον σέβονται και θα τον εκτιμούν ως άνθρωπο, όπως τον έμαθαν οι γονείς του να έχει δίπλα του μόνο τέτοιους ανθρώπους.)

Κοινωνικός περίγυρος

Στην αρχή απέφυγε λίγο την απάντηση και δεν επεκτάθηκε. «Απαξιούσα συμπεριφορές συχνά».(δεν έδινε σημασία). **Πιστεύεις ότι οι φίλοι σου γνώριζαν την επιλογή σου;** «Πιστεύω πως ναι. Οι φίλοι μου περνούσαν καλά μαζί μου. Το είχαν πάρει μαλακά. Ήμουν ήρεμος, σίγουρος. Δεν το έκανα συνειδητά, ήμουν ένας έφηβος, βρέθηκε ένας σύντροφος και ήμουν πλήρης. Γενικά στοχοποιούσαν οτιδήποτε διαφορετικό.

Σχετικά με τις εργασιακές σου σχέσεις;

Ασχολήθηκα πολύ με τη μόδα. Παρόλο όμως που εργαζόμουν σ' αυτό το χώρο χρόνια, υπήρξε ανταγωνισμός, υπήρξε στοχοποίηση. Πολλοί ήταν οι ομοφοβικοί, οι «ντουλαπίστριες», ήταν το ίδιο ρατσιστές με τους ετεροφυλόφιλους. Έχω χάσει δουλειά από ομοφοβικό άτομο.(αυξάνεται η ένταση της φωνής του – θυμός). **Πώς αντιμετώπισες τα ρατσιστικά επεισόδια στον εργασιακό**

σου χώρο; (γέλια συνεχόμενα) «Θα σου πω λοιπόν τι είχε γίνει μια φορά για να καταλάβεις. Ήμουν με συναδέλφους και μιλούσα ενώ πλησίαζε η προϊσταμένη μου, έρχεται λοιπόν και μου λέει μπροστά σε όλους: «Βρε το Νίκο, καλό παιδί. Να σε ρωτήσω ρε Νίκο, είσαι αδερφή;» και της λέω εγώ: Θα σου απαντήσω αλλά θα μου απαντήσεις και εσύ. Εσύ που τα ρωτάς αυτά είσαι λεσβία; Βλέπεις έναν άνθρωπο, δουλεύεις 8 ώρες μαζί του και με ταυτίζεις; Έχεις εμπειρία, πρέπει να κόβει το μάτι, σου. Είσαι η λεσβία ή έχω κάνει κάτι με τον άνδρα σου και μας έχεις δει.»

Υπάρχει ρατσισμός ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους;

Οι ίδιοι οι γκέι είμαστε ρατσιστές. Γενικά πιστεύω ότι δεν πρέπει να μπαίνεις σε γκέτο διότι βλέπεις ότι και σήμερα δεν βοηθούν τα νέα πρόσωπα να ενταχθούν. Στους γκέι χώρους δεν αισθάνεσαι τόσο άνετα, όπως στα ελληνικά γκέι μαγαζιά. Θυμάμαι πιο παλιά που πήγαινα συχνά έβλεπα ανθρώπους και έμπαιναν ενοχικά μέσα, δεν μπορούσαν να υπερασπιστούν όλο αυτό.»

Για ποιο λόγο θεωρείς ότι υπάρχει διχασμός ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους;

Όλα ξεκινούν από την οικογένεια. Ξέρεις, τι θα πει ο κόσμος, η εικόνα του κόσμου(εκφράζεται ειρωνικά) αυτός ο κόσμος πια μας έχει φάει, να μην μπορεί να βρει κανείς ησυχία πουθενά!» Είμαστε τουρίστες εμείς οι ομοφυλόφιλοι.(θεωρεί ότι ως ομάδα, κοινότητα δεν είναι επαρκώς οργανωμένη και δεμένη μεταξύ της). Πάντα πρέπει ένας από τους δύο να είναι υποτακτικός, το ανδρικό στοιχείο κυριαρχεί.

Ποια είναι η άποψη σου περί της σύναψης οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων;

Γενικά δεν εγκρίνω την υιοθεσία, πρέπει να υπάρχει γυναικείο πρόσωπο, η γυναίκα έχει από τη φύσης της τη φροντίδα. Το μωρό έχει ευθύνες, έχεις μια ζωή να του εξασφαλίσεις, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για υιοθεσία παιδιού από δύο άνδρες ομοφυλόφιλους στην Ελλάδα!(γελάει τονίζοντας το) εδώ έχουν τρομάξει να βγάλουν το θέμα του γάμου, πόσο μάλλον της υιοθεσίας.

Ποια η γνώμη σου περί του Συμφώνου συμβίωσης;

Είμαι υπέρ του Συμφώνου, είναι δίκαιο για τους ομοφυλόφιλους, μέσω του Συμφώνου αποκαθίσταται κατά κάποιον τρόπο η τιμή μας διότι η κοινωνία δεν στέκεται πουθενά έχουμε χάσει όλοι το στόχο μας, δεν υπήρχε ούτε υπάρχει καμία διάθεση ομαδοποίησης. Όλοι κοιτάμε τον εαυτό μας και πλέον η ομοφυλοφιλία έχει γίνει περίεργη μόδα. **Η ζωή των ομοφυλόφιλων δεν είναι εύκολη**, το Σύμφωνο πιστεύω κάπως θα βοηθήσει».

Ποια η άποψη σου για την Εκκλησία και το πώς αντιμετωπίζει το Σύμφωνο και κατ' επέκταση τους ομοφυλόφιλους?

(γέλια). Είχα δύο συντρόφους από το χώρο της Εκκλησίας. Έχουν κάνει εμπόριο τη θρησκεία, αυτό πιστεύω. Άσε τις άλλες, τις δικές μας... αυτές φτάνουν μέχρι μητροπολίτισσες.(γέλια). Είναι τραγικές φιγούρες Χρύσα, αυτοί που λένε αγαπάτε αλλήλους, αυτοί λένε στο πυρ το εξώτερο! Όλοι οι ομοφυλόφιλοι!(γέλια – εκφράζεται χιουμοριστικά). Για ποια ηθική μιλάνε ρε συ; Ποια ηθική; Είναι το χρήμα στη μέση.

Ποια θεωρείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Άστα, άστα...(παύση) Καταρχάς το θέμα υγείας, υπάρχει γενικά προχειρότητα. Όλοι πλέον κάνουν one night stand. Ναι μεν σήμερα υπάρχει περισσότερη ενημέρωση απ' ότι υπήρχε στην εποχή μου, ψάχνονται όμως οι νέοι γενικά; Πρέπει να υπάρχει ενημέρωση σε όλα τα θέματα από το σχολείο, συζήτηση με τους γονείς ώστε να τους δώσεις την ευκαιρία να σκεφτούν. Η γνώση είναι λύτρωση. Να μη νιώθουν ενοχικά, **τα δικά τους θέλω που πάνε**; Επιτέλους πρέπει όλοι να καταλάβουν ότι **δεν είναι κατάντια να είσαι ομοφυλόφιλος, είναι φύση.**

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο ή μη φυσιολογικό;

Άρρωστο είναι να είσαι παιδόφιλος, να κάνεις σεξ με ζώα, να επιβάλλεις, να πιέζεις για κάτι, να βιάζεις»

Ένα μήνυμα το οποίο θα ήθελες να στείλεις προς τους πολιτικούς, την εκκλησία και την κοινωνία.

Να δώσουν εκτίμηση στην επιλογή του άλλου, να πάρουν τον Ιησού από τη Ναζαρέτ (ταινία) και να δουν τη διαδρομή του Χριστού, ήταν απλός ανοιχτός, δε καθόταν σε στεγανά. **Ας αφήσουν τον κόσμο να ζήσει όμορφα. Να σταματήσουν επιτέλους τα γκέτα, να γίνει δράση, να δημιουργηθεί χώρος για ομοφυλόφιλα παιδιά που τα έδιωξαν. Εδώ η Χρυσή Αυγή κατάφερε να κερδίσει τη συμπάθεια τους και δεν μπορούμε εμείς;**

Περίπτωση 2^η: Αλίκη, 42 ετών, καλλιτέχνης

Πώς διαμορφώθηκε η σεξουαλική σου ταυτότητα, ποια ήταν η πρώτη σου εμπειρία;

Από 3 ετών θυμάμαι τον εαυτό μου, από 18 μηνών με την ίδια συνειδητότητα που με βιώνω τώρα ως οντότητα, ήξερα ορισμένα συγκεκριμένα πράγματα για τη ζωή μου. Ήξερα ότι μ' αρέσουν οι γυναίκες. Σου λέω ήμουν συνειδητή από 18 μηνών!(το τονίζει). Δεν έχω αμφιταλαντευτεί ποτέ μέχρι τώρα. Το μόνο πράγμα που μ' έκανε να αισθανθώ άσχημα ήταν γύρω στα 12 μου το γεγονός ότι ήξερα ότι δεν θα είμαι αποδεκτή απ' τον κόσμο και δεν ήθελα να ενηλικιωθώ και ευχόμουν να πεθάνω πριν τα 18, που φαντάσου είχα πολύ ισχυρές βλέψεις για τη ζωή μου και τις σπουδές μου.

Πώς αντιμετώπισε την εν λόγω κατάσταση ο οικογενειακός σου περίγυρος;

Όταν πέρασα την κρίση μου 12 ετών, σκεφτόμουν πώς θα μεγαλώσω και δεν το έλεγα σε κανέναν. Όταν 16 ετών ερωτεύτηκα πια, ο πρώτος άνθρωπος με τον οποίο το συζήτησα, γιατί πονούσα και πίστευα ότι θα με καταλάβει, ήταν ο παππούς μου. Ο παππούς μου ήταν πολύ διαβασμένος, πνευματικός άνθρωπος, οι γονείς μου ήταν χωρισμένοι. Το δέχτηκε με ανοιχτή καρδιά και μου είπε: περιέγραψε το μου, και του λέω: να πως ένιωθες εσύ για τη γιαγιά μου, έτσι νιώθω και εγώ γι αυτό το άτομο και φαντάζομαι ότι αν έχανε τη γιαγιά θα στεναχωριόσουν πολύ, το ίδιο και εγώ αν χάσω αυτήν τη κοπέλα. Έτσι που λες,(παύση) με τον παππού μου το συζήτησα πρώτα, με την μητέρα μου φαντάσου το συζήτησα πέρσι με αφορμή μια ερωτική απογοήτευση που βίωνα. **Βλέπεις τα τραγικά πράγματα μας κάνουν να μιλάμε.** (αναστεναγμός). **Η μητέρα μου αισθανόταν ότι εκείνη έφταιγε για μένα για ότι μου συμβαίνει, επειδή χώρισε με τον πατέρα μου. Ένιωθε τόσο ενοχικά.**

Υπήρξε αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο και πώς διαμορφώθηκαν οι εργασιακές σου σχέσεις;

Κοίτα, δεν έκρυβα ποτέ την ταυτότητα μου, δεν ήμουν ο άνθρωπος που θεωρούσε ότι η ερωτική ζωή αφορούσε τον άλλον. Στη γκέι κοινότητα νιώθω ότι δεν ανήκω. **Η προσωπική μου ζωή είναι κάτι διαφορετικό από μια στάμπα που θα μου χώσει κάποιος.** Με την ίδια λογική που είμαι ξανθιά, άσε το τι ανέκδοτα έχω ακούσει είμαι και φυσική ξανθιά(γέλια) με σταμπάρουν όπως και τη σεξουαλικότητα μου. **Η προσωπικότητα έχει σημασία, οι σχέσεις κτλ όχι μια μορφή ταυτότητας!** Από την άλλη, η πρώτη φορά που μου είπε κάποιος: Are you homosexual? Και το άκουσα, δεν ήξερα τι σήμαινε, ήμουν 11 χρονών στην Αμερική σε σχολείο για 5 μήνες και της λέω: What is that? Σου λέω 11 χρονών μόνο! Δεν θεωρώ ότι ήταν bullying ή κάτι άλλο.

Στην εργασία μου, ήμουν στον καλλιτεχνικό χώρο και αισθανόμουν ασφαλής. Βέβαια, πρόσεξε (παύση), έχω φάει πισώπλατες μαχαιριές. Όταν κάποιος συνεργάτης με σύστησε σ' έναν άλλον το πρώτο πράγμα που είπε ήταν: Α, θα πάρεις την Αλίκη αλλά να ξέρεις είναι μπλα μπλα μπλα...(ενοχλημένη). Φαντάσου ο άνθρωπος που είναι και ο ίδιος γκέι και μάλιστα ήταν εξώλης και προώλης. Εγώ τουλάχιστον είχα και 5 χρόνια σχέση και ήμουν και μονογαμική! Βρέθηκε αυτός τώρα να πει για μένα; Έχω να σου πω ότι η ομοφοβία είναι ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα των ίδιων των ομοφυλόφιλων. Πόσες φορές έχει τύχει να πούμε α ρε παλιοπούστη! Και γιατί να το πεις αν είσαι γκέι;

Για ποιο λόγο θεωρείς ότι υπάρχει η ομοφοβία και στους ίδιους τους ομοφυλόφιλους;

Είναι θέμα γκετοποίησης και μη αποδοχής. Όταν οι γυναίκες έπρεπε μέχρι πρόσφατα να είναι κρυμμένες πίσω από τον γεροντοκορισμό ή γάμους, ντυμένες νταλικέρισες ή εργάτες, βασιζόμενες σ' ένα κακέκτυπο του άνδρα..(παύση) Υποτίθεται ότι αυτό που τους ενδιέφερε ήταν να ζουν τη σεξουαλικότητα τους ως γυναίκες με την απόλαυση της γυναικείας φύσης, τότε τι να πούμε; Έχουν ζήσει πολλοί καταπιεσμένοι, εγώ ήμουν τυχερή, καλλιτέχνης συνειδητοποιημένη, αλλά φαντάσου και εγώ που είχα κάνει τόσα πράγματα και κάποιες φορές ντρεπόμουν να πω αυτό!(παύση)

Θεωρώ λοιπόν ότι η γκετοποίηση δεν είναι αναγκαία πια. Οι οργανώσεις να μην ωθούν τα μέλη τους να επαφίενται σ' αυτούς για να σταθούν στην κοινωνία. Να προάγουν την υποστήριξη. «**Αν δεν αποδεχτείς το όλο πάντα θα υπάρχει κάτι που θα σε πετάει έξω**».

Ποια η άποψη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων;

Για μένα, η πρώην μου σχέση είναι οικογένεια. Ήμουν αποδεκτή από τους γονείς της, πήγαινα σπίτι τους, ήταν και είναι ακόμα η οικογένεια μου. Προσωπικά πιστεύω πολύ στην ιδέα της οικογένειας και θα ήθελα πολύ αν είχα την οικονομική δυνατότητα να υιοθετήσω ένα παιδί. Ανεξάρτητα με το τι πιστεύει η κοινωνία για την υιοθέτηση παιδιών από ομοφυλόφιλους γονείς. **Ανίκανοι γονείς υπάρχουν παντού στον κόσμο. Είναι καλύτερο δηλαδή να είσαι σε μια οικογένεια Τζιχαντιστών ή Μορμόνων; Σόρυ κιόλας!(ενοχλημένη). Δυστυχώς η πατριαρχική δομή ανάμεσα στους γκέι είναι κάτι που μας βασανίζει χιλιάδες χρόνια. Έχει κάνει την εκκλησιαστική δομή που θίγει την ηθική και η ηθική θίγει το σεξ. Ε, ηθική δεν είναι το σεξ είναι ο σεβασμός στα δικαιώματα του άλλου.**

Ποια είναι η άποψη σου για το Σύμφωνο συμβίωσης;

Το Σύμφωνο συμβίωσης είναι μετριοπαθές και μεσοβέζικο. Πάνε να μας πλασάρουν ένα εύκολο πασάλειμμα.

Ποια η γνώμη σου σχετικά με το πώς αντιμετωπίζει η Εκκλησία τους ομοφυλόφιλους;

Σαν παιδιά του σατανά αλλά ας μη το κάνουμε θέμα!(γέλια) Ο Χριστός δεν είπε ποτέ κάτι για τους ομοφυλόφιλους. Οφείλουν όλοι να λαμβάνουν την τρυφερότητα και αλληλεγγύη. Η εκκλησία είναι μια τυπολογία, ένα πολιτισμικό στοιχείο και προσπαθεί να υποτάξει τα ανθρώπινα πάθη. Δυστυχώς αυτή είναι η δομή της ανθρωπότητας, τους ενδιαφέρει η θέση της γυναίκας. Αυτή είναι η πόρνη που την έχουν καθυποτάξει για τη σεξουαλικότητα της. Η σεξουαλικότητα της γυναίκας είναι σοβαρό ταμπού. Αντίθετα, η πατριαρχική δομή τοποθετεί τον άνδρα στη θέση εξουσίας και του δίνει περισσότερα δικαιώματα.

Ποια πιστεύεις ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Καταρχάς θεωρώ ότι η οικονομική κρίση μας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό όλους. Συγκεκριμένα για τους ομοφυλόφιλους, αναγκάζονται να μένουν με τους γονείς τους, οπότε εκεί καταλαβαίνεις...(παύση). Τίθεται το ζήτημα της ελευθερίας όχι μόνο από την οικογένεια τους αλλά και από την κοινωνία γενικότερα. **Η ομοφοβία όπως σου είπα, επίσης πιστεύω ότι είναι βασικό θέμα διότι προκύπτει και το ζήτημα του ρατσισμού και της μη αποδοχής.**

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Εμένα όπως σου είπα μου ήρθε φυσικά και αβίαστα(αναφέρεται στην σεξουαλικότητα της). Οι περισσότερες ερμηνείες για την ομοφυλοφιλία βασίζονται σε κοινωνιολογικές και πολιτικές τοποθετήσεις. **Το διαφορετικό που ξεφεύγει από τις νόρμες θεωρείται αφύσικο. Για ποια φυσιολογικότητα μιλάμε; Που την κρίνει ποιος και με ποια κριτήρια; Είναι απλά συμπεράσματα που βγάζουν ομάδες ανθρώπων και εγκαθιδρύουν.**

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στους πολιτικούς, την Εκκλησία και την κοινωνία;

Να είναι περισσότερο άνθρωποι, όλοι τους.

Τέλος, θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ανθρώπου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του συνολικά;

Η σεξουαλική ταυτότητα επηρεάζει όλων των ειδών τις σχέσεις. Δεν ζούμε σε ασφαλές περιβάλλον, είναι βλέπεις το κομμάτι του «σχετίζεσθαι με τον έτερο» κάτι που όπως ξέρεις το ορίζει η κοινωνία. Η σεξουαλική ταυτότητα είναι ένα πολύ βαθύ κομμάτι που επηρεάζει και το πώς θα φερθείς κοινωνικά.

Περίπτωση 3^η: Ειρήνη, 22 ετών, φοιτήτρια ψυχολογίας

Πως διαμορφώθηκε η σεξουαλική σου ταυτότητα; Ποια ήταν η πρώτη σου εμπειρία;

Από πολύ μικρή ηλικία καταλάβαινα ότι έχω κάτι διαφορετικό. Οι φίλες μου από μικρές κοιτούσαν τ' αγοράκια και ήθελαν να κάνουν σχέση αλλά εμένα δεν μου έβγαινε, ποτέ δεν μου έχει βγει. Δημοτικό λοιπόν με αρχές Γυμνασίου, κατάλαβα ότι δεν μου αρέσουν τ' αγόρια. Η πρώτη μου εμπειρία με κοπέλα ήταν στη Δευτέρα γυμνασίου και είχαμε σχέση γι' αρκετό καιρό.

Η οικογένειά σου το αποδέχτηκε εύκολα;

Η οικογένεια μου ήταν κομπλέ, μιας και που η μητέρα μου ήταν αμφιφυλόφιλη και γενικά πολύ χαλαροί. Το κοινωνικό περιβάλλον επέδρασε όμως ως κάτι αρνητικό σε αυτό που ένιωθα. Στην αρχή ένιωθα ενοχικά.

Η αποδοχή από τον εαυτό σου;

Στην αρχή ήταν δύσκολα γιατί καταλάβαινες ότι είσαι κάτι διαφορετικό από τους άλλους, ήταν δύσκολο να το αφουγκραστώ αλλά έχοντας και την αποδοχή απ' την οικογένεια μου το δέχτηκα και εγώ. Διότι όπως σου είπα οι γονείς μου είναι πολύ ανοιχτοί στο θέμα σεξουαλικότητας.

Η αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο;

Κάποιες φίλες μου απομακρύνθηκαν, είχα φάει τον αποκλεισμό και από άλλες όχι. Ήξερα ότι κάποιοι με σχολίαζαν. Στο Λύκειο είχα λίγο μεγαλύτερη αποδοχή, λίγα άτομα με κοίταζαν περίεργα. Γενικά πάντως οι περισσότεροι το δέχτηκαν.

Ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο πιστεύεις ότι οι περισσότεροι το δέχτηκαν;

Το βασικό είναι πώς το δηλώνεις εσύ. Είχα μια φίλη στη σχολή η οποία ήταν ομοφυλόφιλη αλλά έκανε ένα πολύ περίεργο 'coming out', λίγο τα μάσαγε, δεν ήθελε να αποδεχτεί 100% την ομοφυλοφιλία οπότε έλεγε μπορεί να είμαι και bi. Αυτά τα έλεγε και σε άτομα στρέιπ τα οποία δεν καταλαβαίνουν το σκεπτικό και το πόσο δύσκολο είναι. Δεν τους άρεσε ο τρόπος που έκανε coming out. Είναι βασικό να βγεις και να πεις: **εγώ αυτό είμαι, είμαι ομοφυλόφιλη. Αποδέξου το ή αν δεν το αποδέχεσαι κανένα πρόβλημα, γεια.**

Πως διαμορφώθηκαν οι εργασιακές σου σχέσεις με βάση τη σεξουαλική σου ταυτότητα;

Έχω εργαστεί εθελοντικά, δεν έτυχε ποτέ να δηλώσω κάτι. Πάντως δε θα το έλεγα άνετα.

Ποια η άποψη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ ομοφυλόφιλων ζευγαριών;

Σαφώς πιστεύω ότι δεν παίζει κανένα ρόλο αν είναι δυο μαμάδες, δυο μπαμπάδες αλλά το τι θα παρέχεις σ' αυτό το παιδί. Θα ήθελα πολύ να και παιδί.

Σχετικά με τον ρατσισμό απ' την κοινωνία, όσον αφορά μια ομοφυλόφιλη οικογένεια;

Είναι λίγο δύσκολο, μπορώ να σου πω ότι δεν έχω απάντηση. Η κοινωνία θέλει χρόνο να αφομοιώσει κάποια πράγματα και κυρίως η ελληνική έχει πολύ οπισθοδρομικές αντιλήψεις.

Η άποψη σου σχετικά με το Σύμφωνο συμβίωσης;

100% θετική. Είναι κάποια πρακτικά ζητήματα. Ξέρω ζευγάρια και δύο γυναίκες που είναι 20 χρόνια μαζί και ουσιαστικά είναι σαν παντρεμένοι και δεν καλύπτονται νομικά. Τον θρησκευτικό γάμο να το δεχτώ, τον πολιτικό οκ, αν και θα έπρεπε κανονικά να ίσχυε αλλά το σύμφωνο είναι κάτι γρήγορο και απλό. Οι δύο αυτές γυναίκες έχουν μαζί σπίτι, σκυλιά, γιατί άμα γίνει το οτιδήποτε και χωρίσουν είναι πολύ δύσκολο να τα βάλουν κάτω και να αποδείξουν ότι αυτό είναι δικό μου και αυτό δικό σου.

Ποια η γνώμη σου για την Εκκλησία και το πώς αντιμετωπίζει το ζήτημα;

Μπορεί να ακούγομαι και λίγο... ε ξέρεις. Νομίζω ότι είναι πολύ λίγοι παππάδες και ιερείς ανεκτικοί. Το έχεις δει και εσύ. Ποιος είναι αυτός ο Πατριάρχης Θεσσαλονίκης; **Είχε κάνει κάποια αισχρά σχόλια ότι είμαστε μιάσματα κοινωνίας ότι φέρναμε και όλες τις αρρώστιες του κόσμου, εμείς οι ομοφυλόφιλοι. Πράγματα με μηδέν βάση για να τ' ακούσουν οι φανατισμένοι. Αυτοί που βγαίνουν μπροστά λένε πολύ άσχημα πράγματα για τους ομοφυλόφιλους και τους ξένους.**

Ποια πιστεύεις ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων;

Bullying στην εφηβεία, έχω ακούσει πολλά περιστατικά. Θα είναι ο δακτυλοδεικτούμενος, η αδερφή, υπάρχει μεγάλη κακία από το σύνολο. Επίσης υπάρχει και κόντρα μεταξύ μας, έχω δει λεσβίες να κράζουν γκέι και γκέι να κράζουν λεσβίες. Υπάρχει διχασμός γιατί έτσι είναι η ελληνική νοοτροπία, δεν είναι θέμα σεξουαλικότητας αλλά προσωπικότητας.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο ή μη φυσιολογικό;

Καταρχάς θα τους ζητούσα να βρούνε(παύση) τα στοιχεία που έχουν να δηλώσουν κάτι τέτοιο, τι εννοούν ότι είναι αφύσικο, **το τι μπορεί να ορίσει κάποιος αφύσικο στη σεξουαλικότητα είναι κάτι πολύ ρευστό και γενικό.** Έχω ακούσει και από πολύ μορφωμένους ανθρώπους άσχημα πράγματα, τους έχουν μείνει πολλά στερεότυπα.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στους πολιτικούς, την εκκλησία και την κοινωνία.

Θα ήθελα να στείλω κυρίως στα ομοφυλόφιλα άτομα από αυτές τις ομάδες να κάνουν coming out, αυτό θα βοηθήσει και τους υπόλοιπους κοινωνικά, είναι κάτι καλό να βγει κάποιος από την ντουλάπα. Χρόνο με το χρόνο βλέπω μεγάλη πρόοδο, όσο περισσότερο φαίνεσαι μέσα στην κοινωνία και δείχνεις αυτό που είσαι, τόσο το καλύτερο.

Τέλος, θεωρείς ότι σεξουαλική ταυτότητα είναι καθοριστική για τη ζωή ενός ανθρώπου;

Θεωρώ ότι η σεξουαλική ταυτότητα στην εργασία δεν παίζει μεγάλο ρόλο αλλά σε κοινωνικό επίπεδο επηρεάζει πολύ γιατί είναι διαφορετικός ακόμα και ο τρόπος που θα φλερτάρει ένας ομοφυλόφιλος.

Περίπτωση 4^η: Αλεξάνδρα, 25 ετών, δημόσια υπάλληλος

Πως διαμορφώθηκε η σεξουαλική σου ταυτότητα; Ποια ήταν η πρώτη σου εμπειρία;

Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να γεννήθηκα έτσι, διότι στο δημοτικό είχα δείγματα ότι μου άρεσαν οι κοπέλες. Ε είχα μια εμπειρία ας πούμε έπαιζα πάντα το αγόρι με τις φίλες μου, ξέρεις σ' αυτά τα παιχνίδια που παίζαμε μικρά. Μου άρεσε αυτός ο ρόλος. Είχα ερωτευτεί, έτσι το έβλεπα εγώ τουλάχιστον, μια κοπελίτσα δυο χρόνια μεγαλύτερη μου και ένιωθα πεταλούδες στο στομάχι. Ήμουν εγώ τετάρτη δημοτικού αυτή πρέπει να ήταν έκτη. Γενικά έτεινα προς τα κει. Μετά συνεχίστηκε και στο Γυμνάσιο ,όταν ήμουν σε θέση να καταλάβω και περισσότερα πράγματα ε γνώρισα και τις κατάλληλες παρέες γιατί παίζει και αυτό ρόλο. Συνειδητοποίησα ότι υπάρχει αυτό και ότι ναι, μου αρέσουν οι κοπέλες. Βέβαια, ήμουν και με άνδρες αλλά δεν μου άρεσε τους είχα πιο πολύ σαν παιχνίδι ας το πούμε. Ήξερα ότι πάντα μου άρεσαν οι γυναίκες και ήθελα να είμαι με γυναίκα σε όλη μου τη ζωή.

Πώς έγινε η αποδοχή από τον εαυτό σου; Το αποδέχτηκες κατευθείαν;

Αποδέχτηκα από πάντα το πώς ήμουν, δεν βρήκα ποτέ δυσκολίες σε αυτό το θέμα και ήταν έμφυτο όπως σου είπα. Δεν αντιμετώπισα πρόβλημα από την κοινωνία, ε βέβαια στο σχολείο, καλά στους φίλους μου δεν ανοιγόμουν και πολύ αλλά κάποιες φίλες μου το ήξεραν. Στο σχολείο όταν το έμαθαν κάποιοι ξέρω εγώ, ήταν δυο κοπέλες που όταν με συναντούσαν στο δρόμο όταν γύριζα σπίτι μου έλεγαν: welcome to the lesbian club και τέτοια. Ε αλλά αυτό τίποτα άλλο. **Εσύ ένιωθες περίεργα με αυτό που ήσουν;** Όχι πάντα μου άρεσε αυτό που είμαι και ίσα ίσα έλεγα πόσο τυχερή είμαι. **Γιατί το έλεγες αυτό;** Γιατί ήμουν περήφανη γι' αυτό, μου άρεσε, δεν ξέρω αλλά ποτέ δεν πήγα κόντρα σε αυτό που ένιωθα. Δεν πείστηκα, δεν ένιωθα ότι ήταν κακό.

Πως έγινε η αποδοχή από την οικογένεια και τον κοινωνικό περίγυρο;

Στην αρχή η οικογένεια μου δεν ήξερα, δεν υπήρχε λόγος να πω κάτι. Η αποδοχή έγινε στα 18 μου, γενικάμίλαγα πάντα με την μητέρα αλλά αυτό το θέμα δεν της το άνοιγα. Στα 18 της το άνοιξα γιατί έκανα σχέση και είμαι από τα 18 μέχρι τώρα με την κοπέλα μου. Οι γονείς μου το κατάλαβαν, είδαν τα σημάδια και μου είπαν πες μας τι τρέχει, δεν είστε μόνο φίλες κτλ..Δηλαδή, τότε ανοίχτηκα. Τους είπα είμαι ομοφυλόφιλη είμαι γκέι και αγαπάω την κοπέλα μου. Στην αρχή η μητέρα μου επειδή ε(γέλια) μας έπιασε και σε λίγο περίεργη στιγμή να το πω έτσι, με φώναξε μου είπε τι συμβαίνει κτλ. Ε εντάξει όπως όλοι οι γονείς που έχουν ένα συγκεκριμένο όνειρο για τα παιδιά τους έτσι και οι δικοί μου είχαν το όνειρο της νυφούλας τα παιδάκια και μπλα μπλα μπλα. Όταν καταρρίφθηκε αυτό το όνειρο εξήγησα κάποια πράγματα στη μητέρα μου, εξήγησε και ο πατριός μου, ε ήμουν και πολύ αντιδραστικό παιδί εγώ. Δηλαδή αν μου έλεγε τέλος θα έφευγα, δεν θα με ένοιαζε που ήταν γονείς

μου, δεν θα καθόμουν να κάνω τη ζωή κανενός. Ήξερε ότι μπορεί να με χάσει και όταν ηρέμησε ήρθε και μου είπε: εγώ το μόνο που θέλω είναι να είσαι ευτυχισμένη, δεν μπορώ απόλυτα να καταλάβω πως γίνεται αλλά καταλαβαίνω εσένα και σ' αγαπάω γιατί είσαι κόρη μου και θέλω να είσαι ευτυχισμένη. Αυτό, και από τότε έχει αποδεχτεί την κοπέλα μου και της έχει φερθεί μάλιστα και σαν μητέρα. Τώρα ο πατέρας μου είναι άλλη περίπτωση, πιστεύει ότι είναι μια φάση και θα περάσει, βέβαια έχει κάνει μεγάλα βήματα την αποδέχεται τώρα. **-Με τους φίλους σου ανοιγόσουν; Πάντα ανοιγόμουν, γιατί δεν ένιωθα ντροπή γι ' αυτό. Το έλεγα, είμαι αυτή που είμαι, με ξέρετε τόσα χρόνια(ειδικά στις πολύ καλές μου φίλες), δεν θ' αλλάξει κάτι μεταξύ μας. Αυτό. Τους έκανα να καταλάβουν ότι δεν είναι κάτι που πρέπει να το δακτυλοδείξεις ή ότι υπάρχει θέμα με αυτό. Για μένα είναι ένα κομμάτι της ζωής μου, αυτό νιώθω αυτό θα κάνω.**

Σχετικά με τις σχέσεις σου στον εργασιακό σου χώρο, αποκαλύπτεις την ταυτότητα σου και πώς το αντιμετωπίζουν;

Κοίτα μέχρι τα 25 μου δεν έχω δουλέψει και σε πολλές πολλές δουλειές. Στην πρώτη μου δουλειά δεν είχα και λόγο να πω κάτι γιατί δεν ήταν και κοντά οι ηλικίες μας. Δεν είχαν αναπτυχθεί σχέσεις. Στη δεύτερη δουλειά μου ως πωλήτρια ήμασταν 18 κοπέλες οπότε καταλαβαίνεις ότι υπήρχαν ηλικίες κοντά σε μένα. Πέρασε όμως μεγάλο διάστημα μέχρι να πω κάτι γιατί καταλαβαίνεις στη δουλειά είναι και περίεργα τα πράγματα, πρέπει να προσέχεις. Ε και εγώ ήμουν και με μέσον και δεν ήθελα να φέρω σε δύσκολη θέση κάποιον. Όχι πως θα έλεγαν κάτι αλλά ξέρεις..όλα τα σκέφτεσαι. Όταν γνώρισα κάποιες φίλες μου που κάναμε πολύ παρέα τότε το είπα σε αυτές. Ξέρεις, ίσως ακουστεί λίγο ουτοπικό αλλά τις περισσότερες φορές που λέω ποια είμαι με αγκαλιάζουν και με γουστάρουν πιο πολύ, δεν ξέρω γιατί, έχω ακούσει από άλλους πολύ άσχημες εμπειρίες.

Πιστεύεις ότι παίζει ρόλο ο τρόπος που το λες και το πόσο συνειδητοποιημένη είσαι ή είναι θέμα προσωπικότητας του κάθε ατόμου;

Σίγουρα παίζει ρόλο ο τρόπος που το λες και αν είσαι συνειδητοποιημένος. Παίζει ρόλο το πώς βλέπεις τον εαυτό σου όλα ξεκινούν από εκεί. Αν αγαπάς τον εαυτό σου θα σε αγαπήσουν και οι άλλοι και θα σε γουστάρουν πιο πολύ.

Ποια η γνώμη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων;

Πιστεύω απράνταχτα ότι πρέπει να συνάπτουν φυσικά και είναι καλό να κάνουν οικογένεια και να υπάρχουν δυο γονείς που θα αγαπούν το παιδί, είτε δυο γυναίκες, είτε δυο άντρες είτε γυναίκα – άνδρας. Προφανώς όταν είναι δυο γυναίκες μητέρες είναι καλό να υπάρχει και το ανδρικό πρότυπο, οι γονείς, ο αδερφός, φίλοι. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι δεν μπορούν να το μεγαλώσουν δυο γυναίκες. Όπως το ίδιο ισχύει και για δύο άνδρες. Το θεωρώ απόλυτα φυσιολογικό και είναι πολύ όμορφο να μεγαλώνουν παιδιά δυο γονείς με αγάπη, αφοσίωση και σεβασμό.

Σχετικά με το ρατσισμό από την κοινωνία που θα αντιμετωπίζουν;

Ξαναλέω! Άπαξ και, είναι ο τρόπος που θα το φέρεις. Είναι αναλόγως ο τρόπος που θα βγεις εσύ στην κοινωνία. Η κοινωνία είναι ρατσιστική για τα πάντα, αν είσαι ξανθιά ή μελαχρινή, αδύνατη ή χοντρή αν οι γονείς σου είναι γκέι ή όχι κτλ. Αλλά ο γονιός ούτως ή άλλως είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει πολλά απλά οι ομοφυλόφιλοι γονείς έχουν ένα έξτρα βάρος να αγχώνονται. Απλά όμως είναι ένα έξτρα βάρος δεν είναι κάτι διαφορετικό. Εσύ πώς βγάζεις τον εαυτό σου την κοινωνία σαν ομοφυλόφιλος γονιός.

Θα ήθελα να μου πεις τη γνώμη σου για το Σύμφωνο συμβίωσης.

Δεν μας εξυπηρετεί ουσιαστικά, είναι μια μπουρδα και μισή συγγνώμη κιόλας. Απλά το πετάξανε μπας και σκάσουμε ηρεμήσουμε και μας πετάξουν έτσι. Γιατί πες ότι είναι δύο γυναίκες και γεννάει η μία το παιδί, η άλλη πρέπει να κάνει κάποια χαρτιά για να το υιοθετήσει και αυτό δεν το καλύπτει το σύμφωνο, δεν καλύπτει τίποτα. Ούτε καν όμως στην Ελλάδα δεν έχουν δεχτεί να κάνουν το Σύμφωνο. Ακόμα και αυτό θα ήταν ένα μεγάλο βήμα. Ούτε όμως αυτό.

Θα ήθελα να μου πεις και την άποψη σχετικά με την Εκκλησία για τους ομοφυλόφιλους.

Γενικά να ξεκαθαρίσω ότι πιστεύω στο Θεό. Αλλά η Εκκλησία είναι μια μπουρδα και προσπαθούν να μας κάνουν πρόβατα. Δεν πιστεύω στους παπάδες. Πιστεύω ότι θέλουν απλά να μας καθοδηγήσουν και ότι εκείνοι πιστεύουν, πρέπει να το πιστεύουν και οι άλλοι. Αλλά με όλα είναι έτσι. Σα να είμαστε πρόβατα και μας οδηγούν στη σφαγή, στη Βίβλο δεν γράφει τίποτα για τους ομοφυλόφιλους.

Ποια προβλήματα πιστεύεις ότι αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι και μεταξύ τους και στην κοινωνία;

Εμ, αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα με ρατσισμό και δεν μας έχουν δώσει δικαιώματα όπως σε άλλες χώρες. Φταίνε και οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι, εννοώ όπως πριν με ρώτησες πως το αποδέχτηκαν οι φίλοι μου, η οικογένεια μου είναι ακριβώς αυτό πώς παρουσιάζεις εσύ τον εαυτό σου προς τα έξω. Οι ομοφυλόφιλοι παρουσιάζονται ως ρεντίκολο, ειδικά στη showbiz, αφού κάποιους τους κράζω και εγώ. Δεν παρουσιάζονται σωστά, δεν ασχολούνται και δείχνουμε λανθασμένη εικόνα στην κοινωνία. Σιγά κιόλας που θα κάτσει ο κόσμος ν' ασχοληθεί μ' εμάς για να αλλάξει γνώμη. Αν εμείς δεν προσπαθήσουμε να τους δώσουμε τη σωστή εικόνα..(σιωπή). Υπάρχει έχθρα και μεταξύ μας. Εγώ ας πούμε όταν πηγαίνω σε γκέι μαγαζιά κλαμπ νιώθω πιο άβολα απ' ότι αν πάω σ' ένα στρέιτ μαγαζί. Με κοιτάνε περίεργα από πάνω μέχρι κάτω. Εντωμεταξύ γνωρίζονται όλοι μεταξύ τους και αν εγώ δεν τους ξέρω...δεν τους ενδιαφέρει κιόλας να σε γνωρίσουν. Νομίζουμε ότι είναι ανοιχτή κοινότητα αλλά δεν είναι.

Γιατί πιστεύεις ότι υπάρχει αυτός ο διχασμός;

Γιατί είναι άνθρωποι και έχουν πάθη. Είναι απλό. Το ότι είμαστε ομοφυλόφιλοι δεν σημαίνει ότι δεν είμαστε άνθρωποι και δεν έχουμε ρατσισμό όπως όλοι.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο ή μη φυσιολογικό;

Άρρωστο είναι να βαράς το παιδί σου, να είσαι παιδεραστής. Δεν θεωρώ ότι είναι αρρώστια και με νευριάζει που το πιστεύουν. Τώρα φυσιολογικό και μη φυσιολογικό δε μπορώ να σου πω τι είναι. Φυσιολογικοί μπορεί να μην είναι ούτε οι στρέιτ. Γυναίκα και άνδρας θεωρείται φυσιολογικό γιατί υπάρχει η αναπαραγωγή, γεννιέται μια νέα ζωή αλλά πώς είναι δυνατόν να υπήρχαν προ Χριστού και στα ζώα ακόμα; Και στους ανθρώπους του Νεάντερταλ και να μην θεωρείται φυσιολογικό; Το φυσιολογικό είναι πολύ overrated(υπερεκτιμημένο) σόρυ με πιάνουν τ' αγγλικά γιατί η μαμά μου είναι από Ιορδανία και...Τίποτα δεν είναι φυσιολογικό στη ζωή μας ή μη. Τα βάζουμε όλα σε κουτάκια, βάζουμε παντού ταμπέλες.

Σε ενοχλεί όταν σε αποκαλούν με συγκεκριμένα προσωνύμια; (λεσβία, γκέι);

Κοίτα εμένα δε θα μ' ενοχλήσει αυτό. Θα με ενοχλήσει αν κάποιος μου κάνει μαλακία. Στο δρόμο αν μου φωνάξουν: ε λεσβία..δεν θα μ' ενοχλήσει γιατί δε νιώθω καλά με αυτό που είμαι, αλλά γιατί αυτός που το είπε χωρίς να με ξέρει κινείται εχθρικά και θέλει να δείξει κάτι. Έχω θέμα με τον τρόπο που θα μιλήσεις.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στους πολιτικούς, την εκκλησία και την κοινωνία.

Ε ότι και να πω δεν θ' ακουστεί. Το θέμα είναι τι κάνουμε. Τι κάνεις εσύ για να αλλάξεις κάποια πράγματα. Να βοηθήσεις να δουν κάποιους. Τι μήνυμα να στείλω τώρα; Δεν ξέρω. (παύση). Στην εκκλησία να βγάλουν το κεφάλι τους και να δουν γύρω τους, να αγαπάνε τον κόσμο και όχι να θέλουν να 'προβατοποιήσουν' τους ανθρώπους μέσω των πολιτικών. Το ίδιο θα έλεγα και στους πολιτικούς και στη κοινωνία.

Θεωρείς ότι σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής του;

Φυσικά και την επηρεάζει παντού. Δεν είναι εύκολο να είσαι διαφορετικός από τους πολλούς. Το θέμα είναι πως θα το δεχτεί ο καθένας μέσα του, άσχετα το τι λέει η κοινωνία και οποιοσδήποτε. Εδώ παίζει ρόλο αν θ' αποφασίσω να φοράω πράσινα αθλητικά με κόκκινο παντελόνι, όπως σήμερα που με βλέπεις! Ακόμα και αυτό επηρεάζει τη ζωή μου ή αν θ' αποφασίσω να βάψω τα νύχια μου μαύρα. Πόσο μάλλον αν είσαι γκέι. Αλλά στην τελική όλοι άνθρωποι είμαστε.

Περίπτωση 5^η: Βασίλης, 20 ετών, φοιτητής χημείας

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Ήμουν πολύ μικρός, ήταν... πρέπει να ήμουν 6 ετών στην πρώτη δημοτικού, όταν θυμάμαι τις πρώτες μέρες που μου άρεσε ένα αγοράκι πάρα πολύ. Από τότε άρχισε να χτίζεται όλο αυτό, ε και ξέρεις κατάλαβα ότι κάτι τέτοιο δεν το δείχνω και κρύβεται. Ήταν κάτι που μου ήρθε εκ γενετής, δεν είναι δηλαδή ότι είχα κάποιο ερέθισμα από το περιβάλλον ή κάτι τέτοιο..

Ηλικιακά, πότε ήταν η πρώτη φορά που το συνειδητοποίησες;

Μμ, (παύση) αυτό πρέπει να ήταν..κάτσε να σκεφτώ. Δεν μπορώ να το τοποθετήσω στο χρόνο ακριβώς. Μετά το Γυμνάσιο, από τότε ξεκίνησαν κάποια πράγματα και οι πρώτες μου φαντασιώσεις αλλά ήμουν σε μια άρνηση. Έλεγα, οκ μου αρέσει και αυτό ίσως..(παύση). Μετά το Λύκειο και τις Πανελλήνιες, μου άρεσε πολύ ένα παιδί το οποίο βέβαια δεν ανταποκρινόταν και του μίλησα. Ε τότε, είπα πλέον στον εαυτό μου: οκ, εντάξει αυτό είσαι, αυτό σου αρέσει δεν υπάρχει αμφιβολία. Τότε λοιπόν άρχισα να ψάχνω γενικά και στο ίντερνετ και σε τσατ για να γνωρίσω ανθρώπους και από εκεί γνώρισα και τους φίλους μου.

Θα ήθελα τώρα να μου μιλήσεις λίγο και για την οικογένεια σου, αν υπήρξε αποδοχή.

Μετά το πρώτο έτος ξεκίνησα να βγαίνω πιο πολύ, παλιά ήμουν πολύ κλειστός και μαζεμένος λόγω της ταυτότητας μου, δεν έβγαίνα πολύ. Φοβόμουν να μην προκαλώ να μην δείχνω πράγματα...(παύση). Δεν ένιωθα άνετα στην αρχή. Μετά όμως που ήμουν σίγουρος για τον εαυτό μου και την ταυτότητα μου άρχισα να βγαίνω συνέχεια και έλειπα πολύ από το σπίτι, οπότε εκεί σου λέει τώρα(εννοεί η οικογένεια του) τι γίνεται τώρα; Μετά την πρωτοχρονιά, μόλις τέλειωσε το 2014 και έλειπα από το σπίτι, δυο μέρες αργότερα ξεκινούν οι απειλητικές συζητήσεις του τύπου πού ήσουν, με ποιους ήσουν κτλ.. Εμ, υπήρξε μια νύξη εκείνο το βράδυ, νόμιζαν ότι είχα μπλέξει με ναρκωτικά, με αιρέσεις, δε ξέρω και εγώ τι.. και μου πέταξαν και αυτό: **έχεις μπλέξει με πούστηδες και γω δεν ξέρω με τι...** Στην αρχή επιβεβαίωσα, επειδή είμαι και αντιδραστικός άνθρωπος, ότι όχι δεν είναι πούστηδες είναι τραβέλια!(το τονίζει με εμφατικότητα). Οι γονείς μου τους θεωρούν σκουπίδια και τους λέω τότε και εγώ είμαι σκουπίδι. Την επόμενη μέρα έρχεται η μητέρα μου (επειδή είμαστε και μητριαρχική οικογένεια) και μου λέει: Σου αρέσουν οι άνδρες ε; και της λέω: **Ε ναι! Το παραδέχτηκα ξεδιάντροπα.(γέλια).** Από' κει και πέρα ξεκίνησαν τα κλάματα, ήθελε να με πάει σε παθολόγο το τονίζω! Ψυχολόγο δε δεχόταν! Αλλά εγώ δεν ενέδωσα!(γέλια). Μετά άρχισαν οι εκβιασμοί, οι ψυχολογικές πιέσεις, στο σπίτι επικρατούσε ένα κλίμα πένθους λες και είχε πεθάνει άνθρωπος! Έρχεται η μητέρα μου κλαμένη, μαυροφορεμένη, έχω ζήσει και έχω ζήσει... με λιβάνι, μου έκανε εξαχνισμό στο δωμάτιο...(γέλια). Είχε βάλει την Αγία Γραφή κάτω από

το πάπλωμα μου, λάδια στο μαξιλάρι μου και λέω: εντάξει εδώ είμαστε! Η γυναίκα που δεν ήταν τόσο της εκκλησίας, ξαφνικά ξύπνησε η θρησκεία μέσα της!(γέλια). Ε ξεκίνησε μετά ο ψυχολογικός εκβιασμός, θα μας πεθάνεις, μου κάρφωσες το μαχαίρι, τον αδερφό σου δεν τον σκέφτεσαι.. κτλ Εγώ ήμουν ανένδοτος, αυτό ήμουν και αν δεν ήθελαν να το δεχτούν θα έφευγαν σταδιακά από τη ζωή μου. Η μητέρα μου στην αρχή νόμιζε ότι το έκανα από πείσμα. Ήθελε να μου βρει γυναίκα κατάλαβες..(γέλια). Από εκεί που ήμουν το καλύτερο παιδί, έγινα το μαύρο πρόβατο. Καλά ο πατέρας μου δε με ήθελε καθόλου, υπήρξαν απειλές ότι θα με χτυπούσαν με τον αδερφό μου. Φοβόμουν. Κλειδωνόμουν στο δωμάτιο μου. Μετά ξεκίνησαν οι έμμεσες απειλές, μου έκοβαν τα χρήματα, ο πατέρας μου ήθελε να με διώξει από το σπίτι.(γέλια). Πολύ δύσκολο να το αντιμετωπίσεις όλο αυτό!

Η αποδοχή από τους φίλους σου;

Ενδιαφέρουσα ερώτηση! Μέχρι το πανεπιστήμιο δεν με γνώριζε κανείς πραγματικά. Μετά γνώρισα πραγματικούς φίλους. Τα παιδιά από τη σχολή το ξέρουν, το έχουν δεχτεί αν και διακρίνω μια δυσαρέσκεια όταν γίνομαι πιο διαχυτικός, όταν δείχνω ότι μου αρέσει κάτι. Άρα με δέχονται εν μέρει αλλά δε με νοιάζει γιατί έτσι και αλλιώς οι περισσότεροι φίλοι μου είναι γκέι ή bi. Άνθρωποι που με καταλαβαίνουν.

Όσον αφορά την εργασία σου, αν έχεις δουλέψει;

Ε ναι(σιωπή) στην εργασία μου.. Κάνω ιδιαίτερα σ' ένα κοριτσάκι. Κάποια στιγμή μου είχε πέσει το βραχιολάκι rainbow(με τα χρώματα της σημαίας των ομοφυλόφιλων) και σκεφτόμουν μήπως υποψιαστούν κάτι αλλά δεν έγινε καμία νύξη. Κοίτα, αν κάποιος με ρωτήσει ανοιχτά για το τι είμαι θα το πω, πλέον δεν έχω κανένα θέμα.

Θεωρείς ότι μπορεί να υπάρξει οικογένεια ανάμεσα στους ομοφυλόφιλους;

Με παιδιά και έτσι; Ε ναι βέβαια και το θεωρώ πολύ καλύτερη οικογένεια. Οι άνθρωποι σε δέχονται μέχρι να κάνεις κάτι που δεν τους αρέσει. Εγώ δεν δέχομαι ημίμετρα στην αγάπη. Μια οικογένεια γκέι πιστεύω ότι μπορεί να αναπτύξει μια υγιέστατη οικογένεια με αγάπη. **Το ήθος της γκέι οικογένειας δεν είναι λιγότερο από αυτό της στρέιτ, για να το θίξω έτσι. Κατ' εμέ αυτό.**

Ο ρατσισμός από την κοινωνία, ειδικά αν υπάρχει παιδί, πώς πιστεύεις ότι θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί;

Ε ναι θα ήταν δύσκολο και για το παιδί αλλά σκέψου πότε είναι πιο δύσκολο κάτι; Όταν δεν έχεις ανθρώπους να σε στηρίζουν. Αν έχεις την οικογένεια σου και ανθρώπους γύρω σου είναι πιο εύκολο...(σιωπή)

Σχετικά με το Σύμφωνο συμβίωσης, ποια η γνώμη σου;

Περιμένω πώς και πώς να επισημοποιηθεί!(γέλια) Κοίτα μόνο νομικά καλύπτει. Δε μπορώ να διανοηθώ, ο άνθρωπος μου να είναι στο νοσοκομείο και να μη μπορώ να τον δω. Δεν ξέρω βέβαια σε τι βαθμό καλύπτει αλλά κληρονομικά και ασφαλιστικά νομίζω τα καλύπτει. Είναι ένα πρώτο βήμα να γίνει και μι αποδοχή.

Η άποψη σου σχετικά με την εκκλησία;

Ναι, ε (γέλια). Είμαι κατά αυτής της τυπολατρίας που τη θεωρώ καθαρά ανθρώπινο δημιούργημα. Την νιώθω σαν κάτι πιεστικό και τους εκπροσώπους της μυωπικούς. Μας αντιμετωπίζουν μ' ένα είδος σοδομισμού. Ξεκάθαρα τέτοια πράγματα. Είναι μια μορφή τυραννίας, σα να είμαστε θεοκρατούμενο κράτος. Δεν υπάρχει διαχωρισμός εκκλησίας και κράτους.

Ποια πιστεύεις ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων;

Το πρόβλημα μας είναι ότι η κοινωνία μας θεωρεί ότι είμαστε προβληματικοί, ότι έχουμε ένα βίτσιο και γιατί να μας νομιμοποιήσει το βίτσιο αυτό; Μας θεωρούν κάτι κατακριτέο δε θέλουν να μας βλέπουν. Μας δέχονται, το τονίζω αυτό μέχρι εκεί που δε τους ενοχλεί. Αν κάνεις το λάθος και φιλήσεις τον δικό σου άνθρωπο ε εκεί θα μιλήσουν θα πουν χαρακτηριστικά, το έχει βιώσει και ένας φίλος μου, τράβα σπίτι σου πουστάρα, θα σε τραμπουκίσουν. Θεωρώ ότι είναι το πώς έχει μεγαλώσει κάποιος και το πώς θα φερθεί. Εμείς πάλι έχουμε εσωτερικά το ρατσισμό των ρόλων, ποιος ο άνδρας, η γυναίκα, η θηλυπρέπεια και η απόρριψη ανάλογα με το πόσο θηλυπρεπής είσαι. Τρωγόμαστε και μέσα μας.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Ε.. σίγουρα αρρώστια δεν είναι, υπάρχει σε άπειρα είδη. Το φυσιολογικό είναι ξεκάθαρα υποκειμενικό. Ποίος είμαι εγώ ή ο άλλος που θα κρίνει τι είναι φυσιολογικό;

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στην Εκκλησία, τους πολιτικούς και την κοινωνία.

Τι να πω.. ότι όσο και να επιμένουν πόσο άνθρωποι είναι και προάγουν την αγάπη, δείχνουν μισανθρωπιά. Όταν κατακρίνεις έναν άνθρωπο για αυτό που είναι...(σιωπή). Οι πολιτικοί ας καταλάβουν ότι θα πρέπει ν' αγκαλιάζουν όλες τις κοινωνικές ομάδες και να παρέχουν τα ίδια δικαιώματα σε όλους. Αν δε ξεκινήσεις από τους ανθρώπους τους ίδιους, δε θα λύσεις κανένα θέμα. Είμαστε εδώ και δε πρόκειται να φύγουμε!(γέλια) και δεν είμαστε μόνο το 10%! Ε μα πια!(γέλια).

Θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ανθρώπου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε όλους τους τομείς της ζωής του;

Κακά τα ψέματα, το σεξουαλικό στοιχείο πάντα παίζει ρόλο. Στους ανθρώπους που θα επιλέξεις στους φίλους σου που θα νιώθεις άνετα. Παίζει ρόλο γιατί το να είσαι στρέιτ είναι εύκολο. Ξέρεις ότι θα πας κάπου θα σε δεχτούν όπως είσαι θα μιλήσεις άνετα χωρίς να έχεις δεύτερες σκέψεις. Εμείς όμως ότι και να πούμε σκέφτεσαι θα το παρεξηγήσει ο άλλος; Φοβάσαι μη πεις κάτι και χάσεις τη δουλεία, τους φίλους σου. Εκεί είναι που σε καθορίζει.

Περίπτωση 6^η, Βασίλης, 26 ετών, ιδιωτικός υπάλληλος

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Λοιπόν, ε από σχετικά μικρή ηλικία έβλεπα να με ελκύει κάποιο αγόρι μεγαλύτερο αλλά δεν είχα σκεφτεί κάτι, δεν ήξερα καν τι είναι σεξουαλικότητα. Δεν είχα αντιληφθεί κάτι. Στο γυμνάσιο άρχισα να καταλαβαίνω π.χ ότι κάτι δε πάει καλά(σιωπή). Οι πρώτες μου ενδείξεις, ε, σκέψου ότι μέχρι τη β γυμνασίου δεν είχα ασχοληθεί καν για να καταλάβεις. Εκεί στη γ γυμνασίου άρχισα να καταλαβαίνω ότι κάτι δε πάει καλά δηλαδή. Με κάποιο συμμαθητή μου είχαμε κάνει κάποια επαφή σαν παιχνίδι, το παιδί στρέιτ βέβαια. Κοίταξε το να το συνειδητοποιήσω έγινε πριν τα 19 μου, στα 16 – 17. Ήμουν βέβαια ένα άτομο που με χαρακτήριζες ομοφοβικό, δεν είχα και καμία ενημέρωση από πουθενά. Όταν πέρασα στη σχολή δε μπορούσα να το αποδεχτώ με τίποτα, ένιωθα να είναι σαν κάτι αμαρτωλό, σαν κάτι αφύσικο ότι δεν πρέπει να συμβαίνει. Στη Κρήτη λοιπόν ήθελα να

φύγω όσο πιο μακριά μπορούσα. Στον 1^ο μήνα έκανα σχέση με κοπέλα, είχαμε σχέση 1,5 χρόνο. Έχω να πω ότι καταλάβαινα τότε ότι κάτι δε μου έβγαινε, σκεφτόμουν και άνδρες. Όταν χωρίσαμε έκανα σχέση μ' ένα παιδί συνομήλικο και ερωτεύτηκα. Εκεί συνειδητοποίησα ποιος ήμουν και είπα παρ' το απόφαση έτσι είναι.

Σχετικά με την αποδοχή από την οικογένεια σου;

Κοίταξε, δεν έχω πει κάτι. Είχαν βρει ένα περιοδικό, η αντίδραση τους δεν ήταν καλή. Η μητέρα μου προσπαθούσε να μάθει αλλά καταλάβαινα παράλληλα ότι και δεν ήθελε να ακούσει κάτι τέτοιο. Οπότε, όχι δεν έχω πει κάτι.

Οι φίλοι σου γενικότερα γνωρίζουν;

Όλοι ξέρουν πλέον. Να σου πω ότι μετά στην Κρήτη, εκτός του ότι δέχτηκα τον εαυτό μου, άρχισε μετά ρε παιδί μου, π.χ συμβαίνει ένα περιστατικό το οποίο άλλαξε και το φιλικό κομμάτι. Ήταν μετά το Πάσχα και μιλούσα με μια συμφοιτήτρια μου όπου κανονίζαμε ρε παιδί μου να βγούμε και μου το ακύρωσε. Αυτή είχε κανονίσει συνάντηση με το παιδί που ήμουν. Οπότε αφού μου το ακύρωσε πήρα έναν φίλο μου να βγούμε, μετά συνειδητοποιώ ότι όλοι είχαμε βρεθεί στην ίδια παρέα. Έπεσε η συζήτηση μεταξύ τους για το αν είμαι γκέι οπότε μετά μαθεύτηκε στη σχολή, ήταν και μικρό το τμήμα και ήμουν ο δακτυλοδεικτούμενος σε κάποιο σημείο. Με τους φίλους μου είχα και ρατσιστικά, με απέφευγαν και ήταν και μια φίλη μου που μου είπε: Βασίλη είσαι ότι χειρότερο έχω γνωρίσει, έχεις θέματα κτλ. Το καταλόγισε ότι ήμουν με κοπέλα και μετά ξαφνικά συνειδητοποίησα ότι ήμουν γκέι. Βίωσα αρκετό ρατσισμό. Γύρισαν και μου είπαν ότι θέλω ψυχολόγο. Βρέθηκα μετά σ' ένα σημείο να είμαι μόνος και στη σχολή που πήγαινα έστριβα και άκουγα το σχόλιο. Επειδή είχαν μπει τα λόγια αυτά, σε κάποια φάση τους πιάνω όλους και τους ξεκαθαρίζω. Εκεί ήταν το σημείο τομής στη ζωή μου. Φεύγοντας από την Κρήτη μόνο ένα άτομο με χαιρέτησε με τη βαλίτσα που ήμουν. Εκεί είπα τέρμα Βασίλη δεν χρειάζονται άλλα ψέματα, ξέρεις πολύ καλά ποιος είσαι και δε θες να κάνεις κακό σε κάποιον. Το πρώτο πράγμα που έκανα μόλις ήρθα ήταν να το πω στους φίλους μου τους εδώ, σε άτομα που με ξέρανε. Το αποδέχτηκαν ακόμα και άτομα που ήταν τελείως αντίθετα και μου είπαν μάλιστα Βασίλη να είσαι εσύ καλά.

Η άποψη σου σχετικά με τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων και την υιοθεσία;

Κοίταξε, επειδή είμαι άτομο συναισθηματικό και πιστεύω στην αγάπη, από τη στιγμή που υπάρχει αγάπη όλα μπορούν να γίνουν. Από τη στιγμή που δύο άτομα αγαπάνε, δεν πάει να' ναι διαφορετικό το φύλο αγάπη μόνο μπορούν να προσφέρουν σ' ένα παιδί. Απλά στην Ελλάδα πιστεύω είναι πολύ δύσκολα για το παιδί. Εεμ μ' αρέσουν τα παιδάκια, τ' αγαπάω, θα ήθελα να δω πώς είναι να έχω ένα δικό μου παιδί. Αλλά στην Ελλάδα λέω όχι είναι πολύ δύσκολο.

Η άποψη σου για το Σύμφωνο συμβίωσης;

Μου αρέσει. Συμφωνώ. Είναι πολύ σημαντικό, είναι πολύ. Θεωρώ ότι ο άνθρωπος έχει την ανάγκη ν' ανήκει κάπου, είτε είναι σπίτι, είτε επαφή σε κάποιο πλαίσιο, οπουδήποτε. Ένα σύμφωνο θα ήταν και πιο νομικά.. όλα. Ένα ζευγάρι ας πούμε που παντρεύεται αποκτά και κάποια δικαιώματα. Δεν θεωρώ ας πούμε, να στερήσεις να αφαιρείς αυτά τα δικαιώματα από κάποιον λόγω των σεξουαλικών του προτιμήσεων.

Η άποψη σου για την Εκκλησία και το πώς αντιμετωπίζει τους ομοφυλόφιλους και το Σύμφωνο;

Κοίταξε, η Εκκλησία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της Ελλάδας. Κακώς μεν αλλά ο Έλληνας είναι βαθιά θρησκευόμενος, η νέα γενιά ίσως προσπαθεί εεε(σιωπή) ν' αποστασιοποιηθεί λίγο. Ξεκάθαρα σου λέω ότι πρέπει να γίνει διαχωρισμός εκκλησίας – κράτους. Μας πάει πολύ πίσω, είναι οι εκπρόσωποι της που έχουν αυτές τις αντιλήψεις. Ο καθένας δηλαδή μπορεί να είναι και ομοφυλόφιλος και να πιστεύει έτσι; Πιστεύουμε ο καθένας με τον δικό του τρόπο και όχι όπως θέλουν αυτοί να πιστεύουμε. Έτσι και αλλιώς και ο Χριστός δεν είπε Αγαπάτε αλλήλους;

Ποια θεωρείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων και στην κοινωνία και όσον αφορά μεταξύ τους στη κοινότητα;

(σιωπή) έχω παρατηρήσει ότι είναι το θέμα της αποδοχής. Δεν ξέρω επειδή πέρασα και λίγο στάδιο μεταβατικό εγώ στη γενιά μου, 26 είμαι τώρα, ίντερνετ, υπολογιστή απέκτησα στα 18 μου. Το πρώτο μου ραντεβού το έκλεισα μέσω τσατ σκέψου... δεν είχα την ενημέρωση που έπρεπε. Πλέον η νέα γενιά έχει αυτή την δυνατότητα αλλά δεν ξέρω κατά πόσο έχει γίνει μια τάση όλο αυτό. Οκ και

εγώ ομοφυλόφιλος είμαι αλλά βλέπω ότι πλέον είναι πιο εύκολο στο να το δοκιμάσει κάποιος. Εμ, νομίζω ότι τα βλέπουν πολύ αρνητικά όπως είπα πιστεύω στην αγάπη και βλέπω ότι ο κόσμος δεν θέλει ν' αγαπήσει και ν' αγαπηθεί. **Είναι και ο φόβος όμως, δεν μπορεί να φοβάσαι να πιάσεις το χέρι του άλλου για να μη σε δουν.**

Εσύ τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Τι θα τους απαντούσα;(σιωπή), ότι δεν έχουν γνώση.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στην Εκκλησία, τους πολιτικούς και την κοινωνία;

Αγαπήστε μας!

Θεωρείς τέλος ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στους τομείς της ζωής του;

Ως κάποιο σημείο ναι. Εγώ ας πούμε στη δουλειά δεν έχω κανένα πρόβλημα με τους συναδέλφους μου από τη στιγμή που είπα το και το.. γνωρίζουν όλοι. Τώρα βέβαια επειδή είμαι σε καινούργια δουλειά 1 μήνα δεν γνωρίζουν. Αλλά γενικά δεν γίνεται να είσαι με τον άλλο κάθε μέρα τόσες ώρες και να μη μπορείς να εκφραστείς. Γενικά ναι πιστεύω ότι και στις σχέσεις και στην εργασία παίζει ρόλο.

Περίπτωση 7^η: Θοδωρής, 27 ετών, άνεργος

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Λοιπόν, νομίζω πρώτη βόμβα έσκασε συνειδητοποιημένα Δευτέρα γυμνασίου. Οι ενδείξεις υπήρχαν από το δημοτικό απλά εγώ δεν τις έβλεπα. Υπήρξε και κάποιο γεγονός που το

πυροδότησε όλο αυτό. Η μητέρα μου είχε μια οικογενειακή φίλη, η φίλη είχε έναν γιο στην ηλικία μου που ερχόταν συχνά σπίτι ε... κάθε φορά που ερχόταν σπίτι τον έβλεπα και μου άρεσε. Ήμουν τότε.. ε δεν θα ήμουν 12, 13; Με κοπέλα δεν είχα κάνει ποτέ κάτι και το σκηνικό αυτό με το παιδί που σου λέω με τον Γιώργο, αφύπνισε τα πάντα, σώμα, μυαλό και συνείδηση.

Πώς έγινε η αποδοχή από τον εαυτό σου;

Ήμουν σε άρνηση στην αρχή μέχρι και τα 22 μου. Για δέκα χρόνια. Σε αυτό το διάστημα δεν έκανα σχέσεις, τίποτα. Μόνο ήταν μια κοπέλα που παίζει να είχα πείσει τον εαυτό μου ότι μου άρεσε και ήμασταν μαζί για λίγες μέρες. Όταν μου ζήτησε να χωρίσουμε, χάρηκα κιόλας. Ήταν λες και είχα κλείσει το κύκλωμα μέσα μου, δεν έκανα τίποτα. Μετά τα 22 μου έγινε ένα μπαμ και άρχισα να ζω ως ένας ενήλικας σεξουαλικά ενεργός με τις προτιμήσεις του.

Η αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο;

Όπως σου είπα μέχρι τα 22 απολύτως τίποτα, οπότε και οι γύρω μου δεν γνώριζαν την πραγματική πλευρά μου απλά έβλεπαν αυτό που ήθελαν να δουν. Μετά τα 22 μου λοιπόν και το δυνατό μπαμ που έγινε (γέλια) προσπάθησα σιγά σιγά να ανοιχτώ και στους δικούς μου, στους φίλους μου δηλαδή. Υπήρξαν κάποια άτομα που το δέχτηκαν κυρίως παιδικοί φίλοι και άλλοι που τους είχα γνωρίσει πρόσφατα, όταν ψυλλιάστηκαν κάτι έκοψαν λάσπη που λέμε.

Η αποδοχή από την οικογένεια σου;

Α καλά τώρα εντάξει!(ειρωνικά). Οι γονείς μου δεν ξέρουν κάτι και να σου πω την αλήθεια ούτε που σκοπεύω προς το παρών να πω κάτι. Δεν είναι τόσο εύκολο όσο λένε κάποιοι. Οι δικοί μου έχουν στάνταρ απόψεις γι' αυτό το θέμα δεν θα το δέχονταν με τίποτα. Προς το παρών λοιπόν δε θα πω κάτι, αργότερα όμως αν έχω και κάποια σοβαρή σχέση θα είναι δύσκολο να το κρύψω.

Πως διαμορφώθηκαν οι εργασιακές σου σχέσεις;

Δυστυχώς τώρα δεν εργάζομαι, στο παρελθόν στις περιστασιακές μου εργασίες συνήθως δεν ανέφερα κάτι γι' αυτό το θέμα.

Ποια η άποψη σου σχετικά με τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων και την υιοθεσία;

Μα ο άνθρωπος σου είναι η οικογένεια σου, άσχετα από το αν είσαι άνδρας γυναίκα και έχεις σχέση με άτομο του ίδιου ή του αντίθετου φύλου. Το θεωρώ δεδομένο όπως και την υιοθεσία άλλωστε. Τι αλλάζει δηλαδή σε εμάς; Επειδή οι προτιμήσεις μας είναι διαφορετικές δεν έχουμε δικαίωμα στην οικογένεια;

Ποια η άποψη σου για το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ των ομοφυλόφιλων ατόμων;

Να περνούσε κιόλας καλά θα ήταν.. Όλο το συζητάνε τελευταία αλλά δε βλέπω να γίνεται κάτι. Θα μας εξασφάλιζε πολλά και κυρίως μια καλύτερη θέση στην κοινωνία, η σύναψη οικογένειας όπως είπες θα ήταν ευκολότερη και θα κινούμασταν πιο ελεύθερα. Αυτή είναι η γνώμη μου.

Ποια η άποψη σου σχετικά με την Εκκλησία και το πώς αντιμετωπίζει τα ομόφυλα άτομα;

Άστο καλύτερα Χρύσα. Η εκκλησία μας έχει κάνει μεγάλο κακό, μας έχει πάει πολύ πίσω. Από πού να ξεκινήσω και που να τελειώσω; Αν δεν ήταν η εκκλησία το σύμφωνο θα είχε περάσει. Μας βρίζουν συνέχεια, μας υποτιμούν κάνουν τον κόσμο να πιστεύει ότι είμαστε αυτά που λέει η εκκλησία. Θα έπρεπε να είχε πιο θετική στάση απέναντι μας.

Ποια πιστεύεις ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Για αρχή θα σου πω για τον ρατσισμό που αντιμετωπίζουμε. Δε νομίζω να υπάρχει άτομο που να υποστηρίζει το αντίθετο. Εντάξει δε λέω δεν θα μας σπάσουν και στο ξύλο κιόλας αλλά στο δρόμο αν με δουν πιασμένο χέρι χέρι με τον σύντροφο μου θα μας κράξουν σε σημείο που δεν θα νιώθουμε άνετα. Ο ρατσισμός λοιπόν και το ότι δεν έχουμε ουσιαστικά δικαιώματα και ελευθερία.

Εσύ τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Η ομοφυλοφιλία δεν είναι τάση ούτε μόδα, είναι η προσωπική μας επιλογή, ο άνθρωπος που θέλουμε δίπλα μας απλά δεν είναι το πρότυπο που μας επιβάλλουν. Δεν είναι άρρωστο να αγαπάς.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στους πολιτικούς την εκκλησία και την κοινωνία;

Ελευθερία να αγαπάμε! Αυτό θέλουμε.

Τέλος, θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε όλους τους τομείς της ζωής ενός ατόμου;

Κοίτα, η σεξουαλική ταυτότητα αποτελεί ένα κομμάτι μας έτσι; Κακά τα ψέματα όσο και να λέμε το αντίθετο ναι παίζει μεγάλο ρόλο το αν θα είσαι γκέι ή στρέιτ αλλά πιο πολύ στην ελληνική κοινωνία που είναι πίσω σε αυτά τα θέματα.

Περίπτωση 8^η : Σίμος, 34 ετών, ιδιωτικός υπάλληλος

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Χμμ πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση! Αυτό το οποίο μπορώ να πω με σιγουριά είναι ότι στην εφηβεία μου, γύρω στα 13 δεν ένιωθα ότι μου άρεσαν τα κορίτσια δεν ξέρω γιατί.. Αντίθετα θυμάμαι τότε ήμουν πολύ δεμένος συναισθηματικά με ένα αγόρι στην ηλικία μου τον οποίο έλεγα κολλητό μου. Δεν ήταν όμως μόνο αυτό ένιωθα κάτι πολύ παραπάνω. Ήθελα να υπάρξει σωματική επαφή μαζί του. Νομίζω ότι και εκείνος το ίδιο. Συνεχίσαμε μέχρι τα 16 περίπου, μαζί με άλλη ταυτότητα βέβαια όχι φίλοι. Ποτέ όμως δεν σκεφτόμουν ότι είναι αφύσικο που δεν μου άρεσαν κοπέλες. Ένιωθα πολύ νορμάλ μέσα μου.

Η αποδοχή από τον εαυτό σου πώς έγινε;

Από την αρχή της σεξουαλικής μου ζωής και από την εφηβεία δεν αισθανόμουν περίεργα με την επιλογή μου. Μου άρεσαν τα αγόρια. Άρχισα να το καταλαβαίνω στα 13 μου και συνέχισα έτσι. Το ένιωθα ως κάτι νορμάλ για μένα. Απλά στη συνέχεια και καθώς μεγάλωνα κατάλαβα ότι ήμουν η εξαίρεση στον κανόνα και ότι δεν θεωρείται φυσιολογικό από την κοινωνία. Αυτό μόνο, κατά τα άλλα ήμουν συνειδητοποιημένος για την επιλογή μου.

Η αποδοχή από την οικογένεια σου;

Θα σου πω τι γίνεται εδώ... δεν είμαι, όπως βλέπεις, (γέλια) από τους άνδρες με θηλυκή εμφάνιση. Οι περισσότεροι ανέκαθεν μου έλεγαν ότι σε καμία περίπτωση δεν φαίνομαι για γκέι. Αυτό μάλλον είναι καλό στην περίπτωση της οικογένειας. Δεν είχαν καταλάβει τίποτα ή τουλάχιστον έτσι νομίζω. Όταν εγώ όμως γύρω στα 15 κατάλαβα τι θεωρείται φυσιολογικό και τι όχι, τους παρουσίασα μια φίλη μου ως κοπέλα μου. Ήξερα ότι δεν θα το δεχόντουσαν, είχαμε και πολλά θέματα στην οικογένεια τα οποία με δυσκόλευαν σε αυτό το κομμάτι. Η αλήθεια είναι ότι μέχρι τώρα δεν γνωρίζουν, εγώ μένω και στην Αθήνα οι γονείς μου είναι μόνιμα κάτω (εννοεί Αγρίνιο) και έτσι δεν υπάρχει λόγος να πω κάτι.

Η αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο;

Εννοείς φίλους ε και συγγενείς; Οι συγγενείς μου σαφώς δεν γνωρίζουν κάτι, εδώ οι ίδιοι οι γονείς μου δεν ξέρουν, έζησα σε κλειστή κοινωνία. Τώρα οι φίλοι μου, οι πολλοί στενοί ξέρουν και από την αρχή τους εμπιστεύτηκα και με αποδέχτηκαν ακριβώς με αυτή μου την επιλογή. Είναι σαν αδέρφια μου κάποια άτομα νιώθω απόλυτα οικεία μαζί τους.

Σχετικά με τις εργασιακές σου σχέσεις;

Γενικά σαν πιτσιρικάς που δούλευα για χαρτζιλίκι, παρτ ταιμ σε καφετέριες ή ως μπάρμαν κτλ. δεν αποκάλυπτα κάτι, δεν έβρισκα και τον λόγο άλλωστε. Τα τελευταία χρόνια δουλεύω σε μια ιδιωτική εταιρεία και έχω αναπτύξει κάποιες καλές φιλίες. Σε αυτά τα άτομα το έχω εμπιστευτεί αλλά είναι λίγα. Γενικά επιδιώκω να είμαι πολύ εχέμυθος σε αυτόν τον χώρο.

Ποια η γνώμη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων ατόμων και την υιοθεσία;

Είναι κάτι απολύτως φυσιολογικό για εμάς τουλάχιστον και θεμιτό. Προσωπικά έχω σχέση 4 χρόνια και ο άνθρωπος αυτός για μένα είναι οικογένεια. Είμαστε και σε μια ηλικία που θα θέλαμε με κάποιο τρόπο να επισημοποιήσουμε τη σχέση μας και γιατί όχι στη συνέχεια αν είχαμε από τη κοινωνία τη δυνατότητα να υιοθετούσαμε και ένα παιδάκι. Είναι η ροή των πραγμάτων. Αυτό πρέπει να συνειδητοποιήσουν και όλοι όσοι είναι εναντίον της οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων.

Τι πιστεύεις σχετικά με το σύμφωνο συμβίωσης για τους ομοφυλόφιλους;

Δε νομίζω ότι τίθεται θέμα. Είμαι 100% υπέρ αυτού και της ψήφισής του. Δεν υπάρχει κανένας νόμος ο οποίος να μας διασφαλίζει. Νομικά και κοινωνικά δεν έχουμε δικαίωμα να δημιουργήσουμε οικογένεια. Είναι μια διαδικασία η οποία επιτέλους πρέπει να γίνει και στην Ελλάδα και να αφήσουμε στην άκρη την ομοφοβική στάση της κοινωνίας.

Ποια η άποψη σου για την εκκλησία και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει τους ομοφυλόφιλους;

Η εκκλησία ε; χμμ(παύση). Θεωρώ ότι είναι ένας από τους βασικότερους ελληνικούς θεσμούς και δύσκολα θα αλλάξει αυτό. Ανέκαθεν είχε λόγο σε όλα τα κοινωνικά ζητήματα. Δυστυχώς το συγκεκριμένο θεωρώ το έχει χειριστεί πολύ λανθασμένα. Δεν είναι δυνατόν στο 2015 να μας αποκαλούν μιάσματα της κοινωνίας, άρρωστους, παρά φύσιν άτομα και δεν ξέρω τι άλλο έχει ειπωθεί. Αυτός ο θεσμός είναι που μας κρατάει πίσω και επηρεάζει αρνητικά ως προς εμάς και την κοινωνία.

Ποια θεωρείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων;

Θεωρώ λοιπόν Χρύσα ότι από ένα βασικό πρόβλημα πηγάζουν όλα όσα έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Ρατσισμός, είναι η πηγή όλων. Δεν έχω να πω κάτι άλλο σε αυτό το ερώτημα.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο ή μη φυσιολογικό;

Συνήθως πρόκειται για άτομα με μηδαμινό επίπεδο σωστής αντίληψης και κατανόησης των πραγμάτων. Μη φυσιολογικό; Άρρωστο; Μα ποιος τα ορίζει αυτά; Δυστυχώς οι άνθρωποι έχουμε μάθει να λειτουργούμε βάσει ενός προσανατολισμού και στερεοτύπων πολύ συγκεκριμένων. Κάποιοι λοιπόν δε μπορούν να δουν πέρα από αυτά.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στην εκκλησία, την κοινωνία και τους πολιτικούς;

Να εξετάζουν τα πράγματα σε βάθος, να εκσυγχρονιστούν ουσιαστικά και να αποβάλλουν τις παρωπίδες τους για κάποια ζητήματα. Αυτά.

Τέλος θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του;

Πιστεύω σε μεγάλο βαθμό επηρεάζει τη ζωή μας. Η σεξουαλικότητα είναι ουσιαστικό κομμάτι του ανθρώπου, άρα; Το θέμα όμως είναι σε ποιο βαθμό εμείς οι ίδιοι το αφήνουμε να μας επηρεάσει αρνητικά όταν πρόκειται για την κοινωνία, ρατσιστικές συμπεριφορές κτλ. Γενικά όμως ναι για μένα τουλάχιστον παίζει πολύ μεγάλο ρόλο.

Περίπτωση 9^η: Τόνια, 25 ετών, φοιτήτρια

Πώς ξεκίνησε η διαμόρφωση της σεξουαλικής σου ταυτότητας;

Θα σου πω, περίπου γύρω στα 16 άρχισα να έχω ερωτικές σκέψεις για γυναίκες. Έβλεπα π.χ στη τηλεόραση κοπέλες και μου άρεσαν πολύ. Τότε όμως δεν αντιλαμβανόμουν ότι ήμουν ομοφυλόφιλη ή κάτι τέτοιο απλά ένιωθα αυτό το συναίσθημα. Μέχρι τα 18 είχα σχέσεις με αγόρια όμως δεν με κάλυπταν ούτε συναισθηματικά ούτε ερωτικά και στο μεταξύ οι ερωτικές σκέψεις για γυναίκες πλήθαιναν. Στα 18 μου λοιπόν γνώρισα μια κοπέλα με την οποία είμαστε μαζί και εκεί πλέον συνειδητοποίησα ότι αυτό μου αρέσει, εκεί θέλω να είμαι και αυτό μου ταιριάζει ως άτομο ερωτικά και συναισθηματικά. Οι άνδρες δεν με έλκυαν από την αρχή, απλά θεωρώ ότι είναι μια κοινωνική σύμβαση όλο αυτό. Ο άνθρωπος έχει επιλογές, δεν είναι τα πάντα μαύρο ή άσπρο. Δεν είναι όλα μονόδρομος.

Η αποδοχή από τον εαυτό σου;

Όπως σου ανέφερα και προηγουμένως, στα 16 μου που είχα τις πρώτες ερωτικές σκέψεις για γυναίκες, όλο αυτό ήταν ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο δεν είχα συνειδητοποιήσει την σεξουαλική μου ταυτότητα. Στα 18 μου κατάλαβα τι συμβαίνει και τι θέλω πραγματικά. Στην πολύ αρχή της σχέσης μου με την κοπέλα ένιωθα λίγο περίεργα διότι δεν είχα ξανακάνει σχέση με κοπέλα αλλά μετά μου έβγαιναν όλα τόσο φυσικά και έλεγα: εδώ είμαι, εδώ ανήκω, έτσι θέλω να ζήσω τη ζωή μου, με γυναίκα.

Η αποδοχή από την οικογένεια σου;

(γέλια). Σε αυτό το θέμα έχω τεράστιο πρόβλημα. Οι γονείς μου δεν ξέρουν τίποτα απολύτως. Τότε όταν γνώρισα την κοπέλα στα 18 μου έκανα ένα τεράστιο λάθος: επειδή πίστευα ότι οι γονείς μου δεν θα υποψιαζόντουσαν τίποτα, την έφερνα κάθε μέρα σπίτι και ήμασταν μαζί όλη μέρα ενώ ταυτόχρονα έψαχνα διάφορα στο ίντερνετ για το θέμα της ομοφυλοφιλίας. Ο πατέρας μου ένα βράδυ έψαξε τον υπολογιστή μου βρήκε τα πάντα και το συνδύασε με το γεγονός ότι ήμουν συνέχεια με την κοπέλα. Εκείνο το βράδυ έγινε χαμός στο σπίτι, φωνές, βρίσιμο, απειλές ότι αν δεν σταματήσω να βλέπω την κοπέλα θα την σκοτώσει κτλ. πολύ τραβηγμένες καταστάσεις... Ακόμα

δεν έχω πει τίποτα, μου είναι πολύ δύσκολο, το φοβάμαι, φοβάμαι τις αντιδράσεις τους.. και η μητέρα μου πάσχει από χρόνια κατάθλιψη οπότε καταλαβαίνεις... είμαι 100% σίγουρη όμως δεν θα το δεχόντουσαν ποτέ. Το ξέρω.

Η αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο;

Κοίτα, στην αρχή της σχέσης μου δεν το έλεγα στους φίλους μου. Βέβαια τότε δεν είχα και ιδιαίτερα φίλους. Συνήθως με τα άτομα που έβγαινα όλο έλεγα ότι ήμουν με αγόρι. Κρυβόμουν πολύ το πρώτο διάστημα και λόγω των γονιών μου. Φοβόμουν μη μαθευτεί κάτι. Τα επόμενα χρόνια και μέχρι τώρα που μιλάμε όλοι μου οι κοντινοί φίλοι γνωρίζουν για μένα και είμαστε πολύ ok. Η πρώτη που το έμαθε ήταν μια παιδική μου φίλη, η οποία παρ' όλο που είχε θέμα με τέτοια ζητήματα το δέχτηκε αβίαστα και μάλιστα έχει γίνει και κολλητή με την κοπέλα μου. Στη συνέχεια το έλεγα και σε όσα άτομα ήθελα να κάνω παρέα μαζί τους, είχα βαρεθεί να κρύβομαι και πλέον έτσι είμαι. Οι περισσότεροι το δέχονταν.

Οι εργασιακές σου σχέσεις πως διαμορφώθηκαν;

Για να είμαι ειλικρινής σε όσες δουλειές έχω εργαστεί μέχρι στιγμής δεν έχω αποκαλύψει κάτι. Δεν βρίσκω και το λόγο, άλλωστε ποτέ δεν είχα ιδιαίτερες σχέσεις με άτομα από τη δουλειά μου. Μόνο αν εμπιστευτώ πολύ κάποιον άνθρωπο και θέλω να εξελιχθεί σε φίλο, μόνο τότε θα το πω αλλά γενικότερα όχι το αποφεύγω. Είναι λίγο περίεργα τα πράγματα στον εργασιακό σου χώρο.

Ποια η γνώμη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων ατόμων και την υιοθεσία;

Το θεωρώ βασικό δικαίωμα μας. Αν είναι δυνατόν να μη μπορούμε να είμαστε με τον άνθρωπο μας, να δημιουργήσουμε οικογένεια και να υιοθετήσουμε παιδί. Αγάπη πρέπει να υπάρχει και τα υπόλοιπα δεν παίζουν ιδιαίτερο ρόλο. Δεν καταλαβαίνω γιατί υπάρχει τόσο ρατσισμός στην Ελλάδα, δεν κάνουμε κάτι κακό.

Η γνώμη σου για το σύμφωνο συμβίωσης;

Χωρίς καμία αμφιβολία απαραίτητο. Δεν υπάρχει τίποτα που να μας εξασφαλίζει νομικά και κοινωνικά. Δεν έχουμε κανένα δικαίωμα με τον σύντροφο μας. Όμως όπως βλέπεις ούτε αυτό έχει περάσει. Όλο λένε ότι θα ισχύει και για τους ομοφυλόφιλους αλλά αμφιβάλω. Είμαστε πάρα πολύ πίσω σε όλα τα κοινωνικά ζητήματα και σε αυτό.

Η άποψη σου για την Εκκλησία και τον τρόπο που αντιμετωπίζει τους ομοφυλόφιλους;

Με μια λέξη απλά μας αντιμετωπίζει αισχρά, άθλια. Δεν υπερβολικά αυτά που λέω έχουν ειπωθεί κατά καιρούς πολλά για μας λες και δεν ανήκουμε καν στο ανθρώπινο είδος. Είναι απαράδεκτοι κάποιοι από αυτούς μας πάνε πολύ πίσω.

Ποια θεωρείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων;

Δεν θα σου πω πολλά μόνο κοιτά έξω πόσα ζευγάρια μπορούν να κινηθούν ελεύθερα, πόσα μπορούν να δημιουργήσουν οικογένεια και τι δικαιώματα έχουν. Μόνο αυτά και θα καταλάβεις.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτηρίζουν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Συνήθως πρόκειται για άτομα πουριτανούς και άτομα τα οποία φοβούνται οτιδήποτε διαφορετικό, οτιδήποτε δεν συμπίπτει με τα κοινωνικά «πρέπει» και τα κοινωνικά στερεότυπα. Δυστυχώς με τα άτομα αυτά δεν μπορείς να ανοίξεις κανενός είδους συζήτηση η οποία ξεπερνά τους περιορισμένους ορίζοντες τους.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στους πολιτικούς, την εκκλησία και την κοινωνία;

Να επαναπροσδιορίσουν τι είναι φυσιολογικό και τι όχι, κοιτάζοντας λίγο καλύτερα τον άνθρωπο συνολικά και όχι μεμονωμένα.

Τέλος θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του;

Εγώ πιστεύω το εξής: σαφώς η σεξουαλική μας ταυτότητα αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της συνολικής μας ταυτότητας και επηρεάζει ως ένα βαθμό και τη ζωή μας γενικότερα. Πιστεύω όμως ότι σε μεγαλύτερο βαθμό την επηρεάζει όταν η σεξουαλική μας ταυτότητα διαφοροποιείται από την κοινωνικά αποδεκτή και αυτό συμβαίνει κυρίως σε συντηρητικές κοινωνίες όπως η ελληνική.

Περίπτωση 10^η: Στέλλα, 36 ετών, ιδιωτική υπάλληλος

Πώς διαμορφώθηκε η σεξουαλική σου ταυτότητα;

Καλησπέρα Χρύσα, πολύ ενδιαφέρον και ιδιαίτερο το ζήτημα που εξετάζεις. Α, η σεξουαλική μου ταυτότητα...(σιωπή). Θα σε πάω αρκετά πίσω και συγκεκριμένα στα χρόνια μετά την εφηβεία μου, περίπου 20 ετών ήμουν μετά την πρώτη μου εμπειρία με κοπέλα. Αυτή ήταν λίγο μεγαλύτερη μου, στα 27. Ήταν κάτι το συγκλονιστικό, σωματικά και πνευματικά δεν είχα ξαναιώσει έτσι στη ζωή μου, μετά η συγκεκριμένη κοπέλα αναγκάστηκε λόγω των γονιών της να φύγει εκτός Αθήνας και έτσι χαθήκαμε. Εγώ όμως συνέχιζα να κάνω γνωριμίες και σχέσεις με κοπέλες. Τώρα αυτή τη περίοδο συζώ 2 χρόνια με μια εξαιρετική γυναίκα. Για να το τοποθετήσω λοιπόν χρονικά, μετά τα 20 διαμορφώθηκε πλήρως η σεξουαλική μου ταυτότητα μέχρι τότε βέβαια έκανα σχέσεις με άνδρες αλλά ένιωθα ότι δεν μπορούσα να λειτουργήσω, δεν με εξέφραζε, δεν μου άρεσε.

Η αποδοχή από τον εαυτό σου;

Το συνειδητοποίησα άμεσα μετά την πρώτη μου εμπειρία με κοπέλα, ήταν κάτι που πάντα ήθελα να έχω στη ζωή μου. Μέχρι τα 20 μου έκανα σχέσεις με άνδρες απλά γιατί ήξερα ότι ήταν το σωστό από μέρους της κοινωνίας και προσπαθούσα και εγώ να προσαρμοστώ σε αυτό. Όμως δεν μου έβγαινε και έτσι άμεσα επέλεξα αυτό που πραγματικά ήθελα.

Η αποδοχή από την οικογένεια σου;

Χρύσα μου, δυστυχώς η οικογένεια μου είναι αρκετά συντηρητική, από μικρή είχα πολύ άσχημες σχέσεις και με τους δύο μου γονείς. Φαντάσου μου έφερναν αντιρρήσεις ακόμα και με πολύ απλά θέματα. Κάποια στιγμή προσπάθησα να μιλήσω στην μητέρα μου αλλά είχαμε δραματικές εξελίξεις στο σπίτι, παρά λίγο να καταλήξουμε και στο νοσοκομείο. Δεν θέλω να μιλήσω γι' αυτό, συγγνώμη Χρύσα είναι κάτι που με πονάει πολύ. Ρώτα με ότι άλλο θες αλλά να μην έχει σχέση με την οικογένεια μου.

Η αποδοχή από τον κοινωνικό σου περίγυρο;

Εδώ ευτυχώς δεν είχα ιδιαίτερο πρόβλημα. Όταν συνειδητοποίησα τι θέλω σε αυτόν τον τομέα, σχεδόν αμέσως οι πολύ κοντινοί μου φίλοι το έμαθαν και με στήριξαν σε όλα και ότι αφορούσε την οικογένεια μου. Κάποιοι άλλοι οι οποίοι μόλις το έμαθαν έφυγαν από τη ζωή μου, απλά δεν άξιζαν.

Σχετικά με τις εργασιακές σχέσεις σου;

Μμμ αχ μου βάζεις δύσκολα...(σιωπή). Πολύ λεπτό ζήτημα. Θα σου πω μόνο ότι αποκαλύφθηκα σε κάποιες περιπτώσεις αλλά δεν είχα την αντιμετώπιση που περίμενα. Δεν θα ήθελα να πω κάτι περαιτέρω.

Ποια η γνώμη σου για τη σύναψη οικογένειας μεταξύ των ομοφυλόφιλων και την υιοθεσία;

Είναι κάτι μοναδικό να μπορείς να κάνεις οικογένεια με τον άνθρωπο που έχεις επιλέξει να είναι δίπλα σου. Τώρα για την υιοθεσία επίσης είναι κάτι πολύ όμορφο αλλά για άτομα όπως εγώ που ζουν στο σκοτάδι και δεν γνωρίζει ούτε η οικογένεια τους, είναι αρκετά δύσκολο.

Η άποψη σου για το σύμφωνο συμβίωσης;

Δε νομίζω ότι χρειάζεται ανάλυση. Είναι μια κίνηση από την πλευρά της πολιτείας που πρέπει να γίνει αν θέλουμε να λέμε ότι υπάρχει έστω και λίγο η έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης. Είναι το ελάχιστο που μπορεί να γίνει ώστε να νιώθουμε εξασφαλισμένοι.

Η άποψη σου για την εκκλησία και τον τρόπο που αντιμετωπίζει τους ομοφυλόφιλους;

Η εκκλησία Χρύσα είναι ένας θεσμός που στην Ελλάδα όμως έχει εξαιρετικά συντηρητικές ρίζες. Ένα μεγάλο μέρος του ρατσισμού προς τους ομοφυλόφιλους προέρχεται από την εκκλησία. Δεν πρόκειται όμως ν' αλλάξουν οι απόψεις τους σχετικά με εμάς.

Ποια θεωρείς ότι είναι τα βασικά προβλήματα των ομοφυλόφιλων στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία;

Ζούμε συνέχεια με το φόβο ότι η οικογένεια μας, ο εργοδότης μας, οι συνάδελφοι μας, οι άνθρωποι μας θα ανακαλύψουν την ταυτότητα μας. Κρυβόμαστε και πολλοί από εμάς ζούμε στο ψέμα, δεν μπορούμε να ζήσουμε ελεύθερα με τον άνθρωπο μας και ένα μεγάλο μέρος των προβλημάτων αυτών προέρχεται από τη ρατσιστική κοινωνία που ζούμε.

Τι θα απαντούσες σε όσους χαρακτήριζαν την ομοφυλοφιλία ως κάτι άρρωστο και μη φυσιολογικό;

Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να κάνει τις επιλογές του, να ζει όπως αυτόν τον ικανοποιεί και είναι ευτυχισμένος. Μάλλον αυτοί είναι άρρωστοι όταν δεν μπορούν να διακρίνουν τα όρια του φυσιολογικού και συγχέουν την ομοφυλοφιλία με ναρκωτικά, εγκλήματα και ακόμα και τον υπόκοσμο. Όταν θεωρούν ότι ένας ομοφυλόφιλος, ένας βιαστής, ένας εγκληματίας ανήκουν στην ίδια κατηγορία.

Ένα μήνυμα που θα ήθελες να στείλεις στην εκκλησία τους πολιτικούς και την κοινωνία;

Να μάθουν να αποδέχονται την διαφορετικότητα σε όλες τις μορφές της και να την εντάξουν στο κοινωνικό πλαίσιο.

Τέλος θεωρείς ότι η σεξουαλική ταυτότητα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή ενός ατόμου;

Ακράδαντα ναι. Όταν δεν μπορείς να ζεις ελεύθερα με τον άνθρωπο σου, κρύβεστε και δεν έχετε μαζί ως ζευγάρι κανένα δικαίωμα; Ναι σαφώς και την επηρεάζει.